

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อมร รัชศาสตร์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๐/๒๕๕๔

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ผู้ร้อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เสนอคำร้อง ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ กรณีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ก. ข้อเท็จจริงและความเป็นมา

โดยที่กรณีนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (หรือ ป.ป.ช. หรือผู้ร้อง) และพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (ผู้ถูกร้อง) ได้ส่งเอกสาร พยานวัตถุต่างๆ มายังศาลรัฐธรรมนูญเป็นจำนวนมากกว่า ๗,๐๐๐ แผ่น และในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญก็มีคำแถลง คำชี้แจง คำให้การต่างๆ เพิ่มเติมอีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน ดังนั้นคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจึงได้จัดทำเอกสารสรุปข้อเท็จจริงอันเป็นส่วนรวมขึ้นไว้ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จึงขอใช้สรุปข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นหลักในการใช้ประกอบข้อพิจารณาและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลฉบับนี้เพื่อมิให้เป็นคำวินิจฉัยที่มีเนื้อหาซ้ำความกัน โดยจะเรียกว่า “ข้อเท็จจริงในคำวินิจฉัยรวม”

ส่วนความเป็นมาและข้อเท็จจริงที่จะปรากฏต่อไปนี้เป็น การหยิบยกข้อความที่เป็นจุดเด่นของข้อเท็จจริง ข้อสรุปของศาลที่เป็นสาระสำคัญจากเอกสารหลักฐานและคำแถลงต่างๆ ที่เห็นว่า เป็นประโยชน์ในการอธิบายประกอบคำวินิจฉัยส่วนบุคคลในประเด็นต่างๆ ให้เห็นชัดเจนขึ้น เรียกว่า “ข้อเท็จจริง” โดยลำดับดังนี้

๑. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (ผู้ถูกร้อง) ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ในรัฐบาลพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นระยะเวลาเกี่ยวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ประกาศใช้เมื่อ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงถือได้ว่ารัฐมนตรีทั้งคณะได้เข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญใหม่ในวันนั้น ทำให้รัฐมนตรีทุกคนต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑-๒๕๒ โดยผู้ถูกร้องเองได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญใหม่ ยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่ง (วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐) ยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐

ครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี (วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๑) ยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑

สรุปจำนวนทรัพย์สินและหนี้สินจากการกรอกแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของผู้ถูกร้องที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง ๓ ครั้ง มาแสดงดังตารางที่ ๑-๓

ตารางที่ ๑ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (ผู้ถูกร้อง)

สรุป รายการทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จากบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ยื่นต่อ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐							
พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ ๗ พ.ย. ๕๐		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๒ ๔ ธ.ค. ๕๐		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ ๔ ธ.ค. ๕๑	
ที่	ทรัพย์สิน	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้านบาท (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้านบาท (บาท)	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้านบาท (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้านบาท (บาท)	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้านบาท (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้านบาท (บาท)
๑	เงินสดเฉพาะกรณีที่มีเงินสดเกินหนึ่งแสนบาท	๓		๓		๐.๕	
๒	เงินฝาก						
	๒.๑ ในธนาคารพาณิชย์	๒		๑.๘		๕.๗	
	๒.๒ ในสถาบันการเงินอื่น						
๓	เงินลงทุน						
	๓.๑ หลักทรัพย์รัฐบาลและที่รัฐบาล ค้ำประกัน						
	๓.๒ หลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต	๕,๕๒๒	๓๒๕	๔,๕๕๕		๔,๗๓๓.๔	
	๓.๓ หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น					๘๕๓	
๔	เงินให้กู้ยืม						
๕	ที่ดิน						
๖	โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง						
	๖.๑ บ้านอาศัย						
	๖.๒ สิ่งปลูกสร้างอื่น						
๗	ยานพาหนะ						
๘	สิทธิและสัมปทาน						
๙	ทรัพย์สินอื่น			๒		๑๔	
	รวมทรัพย์สิน	๕,๕๒๕	๓๒๕	๕,๐๐๕.๘๐		๕,๖๘๖.๖๐	

ตารางที่ ๒ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร (คู่สมรสของผู้ถูกร้อง)

สรุป รายการทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จากบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ยื่นต่อ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐							
คุณหญิงพจมาน ชินวัตร (คู่สมรสของผู้ถูกร้อง)		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ ๗ พ.ย. ๕๐		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๒ ๔ ธ.ค. ๕๐		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ ๔ ธ.ค. ๕๑	
ที่	ทรัพย์สิน	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้าน (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้าน (บาท)	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้าน (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้าน (บาท)	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้าน (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้าน (บาท)
๑	เงินสดเฉพาะกรณีที่มีเงินสดเกินหนึ่งแสนบาท	๑๐		๕		๑	
๒	เงินฝาก						
	๒.๑ ในธนาคารพาณิชย์	๒,๒๓๐.๓		๒,๒๕๒.๒		๑,๓๑๐.๒๘	
	๒.๒ ในสถาบันการเงินอื่น	๖๖๐.๒		๖๑๐.๒		๑,๖๗๐.๘๓	
๓	เงินลงทุน						
	๓.๑ หลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต	๗,๑๔๕	๗,๑๔๕	๖,๑๕๘		๕,๗๑๖.๒๗	
	๓.๒ หุ้นกู้	๒,๘๕๐		๒,๘๕๐			
	๓.๓ หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น					๑,๗๒๖.๕๐	
๔	เงินให้กู้ยืม	๔๒๗.๓		๔๒๗.๓		๒.๕๐	
๕	ที่ดิน	๒๖๓.๕	๑๕๓.๖	๒๖๓.๕	๑๕๓.๖	๒๖๗.๕๐	๑๕๗.๖๐
๖	โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง						
	๖.๑ บ้านอาศัย	๒๐๓	๒๐๓	๒๐๓	๒๐๓	๒๐๓	
	๖.๒ สิ่งปลูกสร้างอื่น	๑๑๑.๓		๑๐๕.๓		๑๐๕.๓๐	
๗	ยานพาหนะ	๒	๓.๕	๒	๓.๕	๕	๑๕.๒๐
๘	สิทธิและสัมปทาน						
๙	ทรัพย์สินอื่น	๑๕๐		๑๕๐		๒๓๐	
	รวมทรัพย์สิน	๑๔,๐๕๖.๖	๗,๕๐๕.๕	๑๓,๐๒๖.๕	๓๖๐.๕	๑๕,๒๔๖.๑๘	๑๗๒.๘๐

ตารางที่ ๓ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถูกร้อง

สรุป รายการทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จากบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ยื่นต่อ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐							
บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ของผู้ถูกร้อง		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ ๗ พ.ย. ๕๐		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๒ ๔ ธ.ค. ๕๐		การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ ๔ ธ.ค. ๕๑	
ที่	ทรัพย์สิน	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้านบาท (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้านบาท (บาท)	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้านบาท (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้านบาท (บาท)	มูลค่า (ราคาประมาณ) ล้านบาท (บาท)	มูลค่า ขณะได้มา ล้านบาท (บาท)
๑	เงินสดเฉพาะกรณีมีเงินสดเกินหนึ่งแสนบาท						
๒	เงินฝาก						
	๒.๑ ในธนาคารพาณิชย์	๐.๕๒๕		๐.๖		๑.๕	
	๒.๒ ในสถาบันการเงินอื่น						
๓	เงินลงทุน						
	๓.๑ หลักทรัพย์รัฐบาลและที่รัฐบาล ค้ำประกัน						
	๓.๒ หลักทรัพย์จดทะเบียนและรับอนุญาต	๓,๘๕๕		๓,๘๕๖		๓,๕๖๐.๓	
๔	เงินให้กู้ยืม						
๕	ที่ดิน						
๖	โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง						
	๖.๑ บ้านอาศัย						
	๖.๒ สิ่งปลูกสร้างอื่น						
๗	ยานพาหนะ						
๘	สิทธิและสัมปทาน						
๙	ทรัพย์สินอื่น						
	รวมทรัพย์สิน	๓,๘๕๓.๕๒๕		๓,๘๕๖.๖		๓,๕๖๑.๘	
	ยอดรวมทรัพย์สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ, คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ	๒๓,๘๓๕.๑๓	๗,๘๓๘.๕๐	๒๑,๘๗๘.๕๐	๓๖๐.๕๐	๒๔,๘๕๕.๕๘	๑๗๒.๘๐

๒. การตรวจสอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและการร้องเรียน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือผู้ร้อง ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (ผู้ถูกร้อง) กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง และได้นำรายงานผลการตรวจสอบไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๔ วรรคแรกแล้ว (ดูราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒) แต่ในระหว่าง การตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ที่ผู้ถูกร้องยื่นเป็นครั้งที่สามกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว หนึ่งปีนั้น สื่อมวลชนได้เสนอข่าวเกี่ยวกับการโอนหุ้นของผู้ถูกร้องให้แม่บ้าน, คนรับใช้, คนขับรถ ยามรักษาความปลอดภัย และคนใกล้ชิดอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง และต่อมาว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงม บุษบาบาน ได้ทำหนังสือร้องเรียนลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ ขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบบัญชี แสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ของผู้ถูกร้องโดยด่วน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้มีมติรับทราบ และให้นำ ข้อมูลดังกล่าวไปพิจารณาตรวจสอบต่อในการประชุมครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๓ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๓ และต่อมาได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินราย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน และตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ โดยมีคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา เป็นประธานอนุกรรมการ ๑

๓. การตรวจสอบในชั้นคณะอนุกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

คณะอนุกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินราย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (อกก. ตรวจสอบ ๑) ได้ดำเนินการตรวจสอบ (๑) พยานเอกสารจากส่วนราชการ ธนาคาร และบริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้อง, (๒) พยานบุคคล คือ ผู้ถูกร้อง, คู่สมรส, และพยานอื่น รวม ๒๑ ราย และ (๓) พยานวัตถุ เช่น สภาพบ้านของผู้ถือหุ้นแทน, เทปโทรทัศน์, เทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ หนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยมีข้อสังเกต และสรุปการตรวจสอบดังนี้

๓.๑) ออกก. ตรวจสอบ ๑ ได้ตรวจสอบรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ปรากฏในบัญชี แสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ที่ยื่นต่อผู้ร้องทั้งสามครั้ง และได้สอบปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่ายังขาดข้อมูลหลายประการ

ออกก. ตรวจสอบ ๑ จึงมีหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๕/๑๕๖๔ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงว่ายังมีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกร้อง หรือที่ผู้ถูกร้องมีสิทธิครอบครองทั้งที่อยู่ในนามของผู้ถูกร้อง, คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือในนามของบุคคลอื่น หรือที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ที่ยังไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องหรือไม่ หากมีขอให้แจ้งรายการ รายละเอียดพร้อมทั้งเหตุผล และขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการโอนหุ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมจากผู้ถูกร้องและคู่สมรสไปยังบุคคลอื่นจำนวน ๑๗ บริษัท คือ

- (๑) บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด
- (๒) บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
- (๓) บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด
- (๔) บริษัท ยูไนเต็ดคอมมิวนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน)
- (๕) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด
- (๖) บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด
- (๗) บริษัท อุดมวรรณ จำกัด
- (๘) บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด (บริษัท โฟนลิงค์ จำกัด)
- (๙) บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)
- (๑๐) บริษัท เอ็น.ซี.ซี. แมนเนจเม้นท์ แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด
- (๑๑) บริษัท โอเอไอ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด
- (๑๒) บริษัท พี.ที. คอร์ปอเรชั่น จำกัด
- (๑๓) บริษัท เอส ซี เค เอสเทต จำกัด
- (๑๔) บริษัท ชินวัตรอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (บริษัท อินโฟร์เซล เทเลคอม จำกัด

(มหาชน))

- (๑๕) บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สपोर्टคลับ จำกัด
- (๑๖) บริษัท สิงค์เทล เยลโล เพจเจท จำกัด
- (๑๗) บริษัท ซิสเต็มส์ เน็ทเวอร์ค จำกัด
- (ต่อมาปรากฏว่าบริษัท ที่ ๒ และ ๖ เป็นบริษัทเดียวกัน)

๓.๒) ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ และยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เพิ่มเติมพร้อมเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

๑) บริษัทที่ผู้ถูกร้องถือหุ้น คือ บริษัท เอส ซี เค เอสเทต จำกัด ได้แสดงรายการไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้งแล้ว

๒) บริษัท ซิสเต็มส์ เน็ทเวอร์ค จำกัด ซึ่งคู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นและเป็นกรรมการได้มีการจดทะเบียนเลิกบริษัทโดยนายทะเบียนสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร รับจดทะเบียนเลิกบริษัทเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๐ และบริษัทได้ยื่นจดทะเบียนชำระบัญชีต่อ นายทะเบียน ฯ แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๑ คู่สมรสและเลขานุการจึงเข้าใจว่าไม่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ส่วนนี้ ดังนั้นจึงขอยื่นเพิ่มเติมมาพร้อมกับหนังสือชี้แจงนี้

๓) นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องตรวจพบและขอยื่นเพิ่มเติมกรณีบริษัท เอ็น ที ยู (ประเทศไทย) จำกัด ที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นอยู่ ๑ หุ้น มูลค่า ๕๐ บาท

๓.๓) ออก. ตรวจสอบ ฯ มีหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ด่วนมาก ที่ ปช. ๐๐๐๕/๑๘๒๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เร่งรัดให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

หลังจาก ออก. ตรวจสอบ ฯ ได้รับหนังสือชี้แจงจากผู้ถูกร้องลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แล้ว ออก. ตรวจสอบ ฯ มีหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ด่วนมาก ที่ ปช. ๐๐๐๕/๑๘๒๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เร่งรัดให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการถือหุ้นและโอนหุ้นในบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด, บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด และบริษัท ซินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด รวมทั้งขอให้ผู้ถูกร้องนัดหมายพยานบุคคล จำนวน ๕ คน ไปพบ ออก. ตรวจสอบ ฯ ด้วย

๓.๔) ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมลงวันที่ ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ชี้แจงกรณีบริษัทอื่น นอกจากที่กล่าวมาแล้วอีกหลายประเด็นดังนี้

๑) ชี้แจงข้อเท็จจริงและยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ พร้อมเอกสารประกอบเพิ่มเติมอีกจนครบตามจำนวนบริษัทที่ผู้ร้องให้ยื่นชี้แจง โดยผู้ถูกร้องอ้างว่าหุ้นในบริษัทเหล่านั้นเป็นหุ้นของคุณหญิงพจมาน ซินวัตร คู่สมรสที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน ไม่ใช่หุ้นของผู้ถูกร้อง และการให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนของคู่สมรสผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการมานานก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นเรื่องปกติของการดำเนินธุรกิจ ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ในทางการเมือง

๒) ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้ตรวจสอบมูลเหตุที่มีการดำเนินการให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนคู่สมรสของผู้ถูกร้องและทราบว่ามิสาเหตุเนื่องจากการประกอบธุรกิจ ๖ ประการ คือ

(๒.๑) บางบริษัทซื้อกิจการมาจากกลุ่มบุคคลอื่น และบริษัทดังกล่าวยังมีภาระหนี้ค้างชำระในสถาบันการเงินและมีภาระหนี้ที่ไปค้ำประกันหนี้ของบริษัทอื่น ซึ่งมีหนี้ที่อยู่ระหว่างการจัดการขายทรัพย์สินขององค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) จึงให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนเพื่อมิให้กระทบชื่อเสียงและมีให้ซื้อเข้าไปเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการประนอมหนี้

(๒.๒) บางบริษัทเป็นการซื้อหุ้นบางส่วนจากผู้ถือหุ้นเดิม ซึ่งมาขอความช่วยเหลือและผู้ขอความช่วยเหลือยังไม่ต้องการให้ปรากฏต่อสาธารณะว่าคู่สมรสของผู้ถูกร้องให้ความช่วยเหลือ

(๒.๓) บางบริษัทเป็นบริษัทร่วมทุนกับบุคคลภายนอก จึงเพิ่มจำนวนผู้ถือหุ้นให้มีเสียงข้างมากในการลงมติของผู้ถือหุ้น

(๒.๔) บางบริษัทจดทะเบียนจัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อรองรับการว่าจ้างต่อจากบริษัทอื่น คู่สมรสของผู้ถูกร้องเข้าไปซื้อหุ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ถือหุ้นเดิมของบริษัทดังกล่าว และเป็นบริษัทที่ไม่อยู่ในสายประกอบธุรกิจของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้อง

(๒.๕) บางบริษัทกำลังจะหยุดดำเนินกิจการ และ

(๒.๖) บางบริษัทเพื่อให้มีผู้ถือหุ้นครบจำนวน ๗ คน ตามที่กฎหมายกำหนด

๓) ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่าทรัพย์สินของกลุ่มสมรสที่ไม่ได้เจ้านั้น เป็นทรัพย์สินที่ได้มาในทางธุรกิจการค้าปกติ เป็นทรัพย์สินของกลุ่มสมรสที่มีอยู่จริง ได้มาโดยสุจริต และส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินที่กลุ่มสมรสมีอยู่ก่อนวันที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องกับครอบครัวแจ้งไว้ต่อผู้ร้องก็เป็นทรัพย์สินจำนวนไม่มากนัก จึงไม่มีเหตุผลใดที่ต้องปกปิดนอกจากนี้รัฐธรรมนูญและระเบียบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ ได้กำหนดหน้าที่ในการแจ้งทรัพย์สินและหนี้สินไว้เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น โดยให้แจ้งทรัพย์สินของกลุ่มสมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย แต่ไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกลุ่มสมรสและบุตรที่จะต้องแจ้งด้วยตนเอง ดังนั้นการที่ผู้ถูกร้องได้แจ้งทรัพย์สินของกลุ่มสมรสและบุตร โดยมีได้รู้ข้อเท็จจริงว่ายังมีทรัพย์สินบางรายการของกลุ่มสมรสที่ยังไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เพราะกลุ่มสมรสมีได้แจ้งให้ทราบ จึงไม่ได้เป็นเพราะความจงใจของผู้ถูกร้องที่จะแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงซึ่งควรแจ้ง

๓.๕) สรุปคำให้การของพยานจากการตรวจสอบในชั้น ออก. ตรวจสอบ ฯ ในที่นี้ขอเน้นเฉพาะพยานที่มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นแทน สรุปจากพยานเอกสารจาก ป.ป.ช. เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ

ชินวัตร รองนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓

๑) นางคนีย์ บุรกลีกร ให้ถ้อยคำกับ ออก. ตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ สรุปความได้ว่าพยานเป็นเพื่อนสนิทกับภรรยาของผู้ถูกร้อง โดยพยานสำเร็จการศึกษาจากมัธยมที่โรงเรียนเซนโยเซฟคอนเวนต์ และเมื่อประมาณ ๘ ปีที่ผ่านมา พยานเข้าไปทำธุรกิจขายอาหารที่ตึกชินวัตร ต่อมาคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้มาขอใช้ชื่อพยานเป็นผู้ถือหุ้นโดยมีนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการของคุณหญิงเป็นผู้ดำเนินการนำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ มาให้พยานเซ็นชื่อ ซึ่งพยานได้ลงนามไปโดยไม่เคยตรวจสอบว่าเป็นของบริษัทใด และเอกสารทั้งหมดเก็บอยู่ที่คุณหญิงพจมาน นอกจากนี้พยานไม่เคยรับเงินปันผลใดๆ

๒) นายวิชัย ช่างเหล็ก ให้ถ้อยคำกับ ออก. ตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ สรุปความได้ว่าพยานจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนโนนสัง จ. นครราชสีมา เดิมทำงานอยู่ที่บ้านคุณพจนีย์ (มารดาของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร) และได้มาทำงานเป็นพนักงานขับรถส่วนบุคคลกลางของบริษัท ชินวัตร ต่อมาคุณหญิงพจมานได้มาติดต่อขอใช้ชื่อพยานเป็นผู้ถือหุ้นโดยนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการของคุณหญิงเป็นผู้ดำเนินการนำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ มาให้พยานเซ็นชื่อเอกสารทั้งหมดเก็บอยู่ที่คุณหญิงพจมาน พยานไม่เคยรับเงินปันผลใดๆ และไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องหุ้นและไม่เคยซื้อหุ้นใดๆ เอง ส่วนเรื่องการเสียภาษี ทางบริษัทเหล่านั้นเป็นผู้ดำเนินการให้

๓) นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ให้ถ้อยคำกับ ออก. ตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ สรุปความได้ว่าพยานจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนโพนทอง จ. ร้อยเอ็ด ปัจจุบันทำงานเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยที่บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยอยู่มาตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ และปัจจุบันได้รับเงินเดือน ๑๑,๑๓๐ บาท นอกจากนี้มีรายได้พิเศษเป็นค่าล่วงเวลาและโบนัสประมาณ ๒ เดือน ต่อมาคุณหญิงพจมานได้มาขอใช้ชื่อพยานเป็นผู้ถือหุ้น โดยนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการของคุณหญิงเป็นผู้ดำเนินการนำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ มาให้พยานเซ็นชื่อ เอกสารทั้งหมดเก็บอยู่ที่คุณหญิงพจมาน พยานไม่เคยรับเงินปันผลใดๆ ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องหุ้น ไม่เคยซื้อหุ้นใดๆ เอง และไม่เคยเสียภาษี

๔) นางดวงตา ประมูลเรือง (วงศ์ภักดี) ให้ถ้อยคำกับ ออก. ตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ สรุปความได้ว่าพยานจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่โรงเรียนเหล่ากลางวิทยาลัย จ. กาฬสินธุ์ ได้มาทำงานเลี้ยงดูบุตรของผู้ถูกร้อง ปัจจุบันได้รับเงินเดือน ๗,๓๐๐ บาท

ต่อมาคุณหญิงพจมานได้มาขอใช้ชื่อพยานเป็นผู้ถือหุ้น โดยนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการของคุณหญิงพจมานเป็นผู้ดำเนินการนำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทต่างๆ มาให้พยานเซ็นชื่อเอกสารทั้งหมดเก็บอยู่ที่คุณหญิงพจมาน พยานไม่เคยรับเงินปันผลใดๆ ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องหุ้น ไม่เคยซื้อหุ้นใดๆ และไม่เคยเสียภาษี

๕) นายพรทิพย์ เชียงพุกษ์ ให้ถ้อยคำกับ ออกก. ตรวจสอบ ๑ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ สรุปความได้ว่าพยานจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนโพนทอง จ. ร้อยเอ็ด เริ่มทำงานที่บริษัท ชินวัตร ๑ ในตำแหน่งพนักงานทำความสะอาด และปัจจุบันเป็นพนักงานขับรถยนต์ส่วนกลาง รวมทำงานมาเป็นระยะเวลาประมาณ ๒๐ ปี ปัจจุบันได้รับเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท ต่อมาคุณหญิงพจมานได้มาขอใช้ชื่อพยานเป็นผู้ถือหุ้น โดยนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการของคุณหญิงพจมานเป็นผู้ดำเนินการนำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทต่างๆ มาให้พยานเซ็นชื่อเอกสารทั้งหมดเก็บอยู่ที่คุณหญิงพจมาน พยานไม่เคยรับเงินปันผลใดๆ ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องหุ้น และไม่เคยซื้อหุ้นใดๆ ส่วนเรื่องการเสียภาษี ทางบริษัทเป็นผู้ดำเนินการให้

๖) น.ส.บุญชู เจริญประดับ ให้ถ้อยคำกับ ออกก. ตรวจสอบ ๑ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ สรุปความได้ว่า พยานจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนวัดสุทธาวาส (รัตนรังสรรค์) จ. เพชรบุรี เดิมทำงานอยู่กับพี่ชายของคุณหญิงพจมาน และต่อมาได้มาทำงานเป็นแม่ครัวที่บ้านของผู้ถูกร้อง ปัจจุบันได้รับเงินเดือน ๖,๐๐๐ บาท และจะได้รับโบนัสปีละประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาท ต่อมาคุณหญิงพจมานได้มาขอใช้ชื่อพยานเป็นผู้ถือหุ้น โดยนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการของคุณหญิงพจมานเป็นผู้ดำเนินการนำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทต่างๆ มาให้พยานเซ็นชื่อเอกสารทั้งหมดเก็บอยู่ที่คุณหญิงพจมาน พยานไม่เคยรับเงินปันผลใดๆ ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องหุ้น และไม่เคยซื้อหุ้นใดๆ ไม่ทราบเรื่องเสียภาษี

๗) นายวันชัย เชียงพุกษ์ จากการให้ถ้อยคำของ นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ (พี่ชาย) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ว่านายวันชัยถึงแก่กรรมประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากประสบอุบัติเหตุรถมอเตอร์ไซด์ค์ว่าขณะทำงาน ในขณะที่ทำงานเป็นพนักงานรับ - ส่งเอกสารภายในบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยนายวันชัยเข้ามาทำงานที่บริษัทนี้หลังนายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ แต่จำไม่ได้ว่าเมื่อใด (นายชัยรัตน์เข้ามาทำงานตั้งแต่ปี ๒๕๒๕) (และในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ครั้งที่ ๓ ยังคงมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นอยู่)

๘) นางสาวสุกัญญา แซ่เฮ้ง เป็นเด็กรับใช้ในบ้านผู้ถูกร้อง ทำงานอยู่ในบ้านมานานแล้ว และได้ลาออกไปหลายปีแล้ว (จากการให้ถ้อยคำของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓)

๕) นายมานัส ใจยา จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่จังหวัดเชียงราย เคยทำงานป้อนน้ำมันในกรุงเทพฯ ๑ และเก็บตัวหนังสือที่โรงหนังสือวิสาขามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เชียงใหม่ ต่อมาได้มาเป็นพนักงานที่บริษัทของผู้ถูกร้อง และทำสวนที่บ้านผู้ถูกร้องมานานหลายปี ปัจจุบันยังคงทำงานอยู่ (จากการให้ถ้อยคำของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ และนายเสาร์แก้ว ใจยา เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๓)

๑๐) นายสวัสดิ์ ชิงรัมย์ เป็นพนักงานทำความสะอาดของกลุ่มบริษัท แอสเสท ซึ่งได้ลาออกไปนานแล้ว (จากการให้ถ้อยคำของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓)

๓.๖) สรุปคำให้การของพยานจากการตรวจสอบในชั้น ออก. ตรวจสอบ ๑ ในที่นี้ ขอเน้นคำให้การของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรณีนี้ สรุปจากพยานเอกสารจากผู้ถูกร้อง แฟ้มที่ ๒๕ “บันทึกคำให้การของพยานบุคคลโดยสำนักงาน ป.ป.ช.” ตามแบบ ต.ส.๑ เรื่อง การได้สวนข้อเท็จจริง กรณีกล่าวหา พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ว่าจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

จากคำให้การของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ ออก. ตรวจสอบ ๑ มีสาระสำคัญมากต่อการวินิจฉัย จึงจะนำรายละเอียดบางตอนระบุลงในคำวินิจฉัยส่วนตน ดังนี้

๓.๖.๑) สรุปคำให้การของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓

๑) สรุปสาระช่วงต้นของคำให้การว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ยืนยัน ข้อเท็จจริงและรับรองเอกสารหลักฐานตามคำชี้แจงลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๒) ถาม ก่อนที่จะเข้ามาทำงานทางการเมือง ได้เคยใช้ชื่อของบุคคลอื่นถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ บ้างหรือไม่

ตอบ ข้าฯ เข้ามาทำงานทางการเมืองเมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๗ และทำธุรกิจมาก่อนนั้นแล้วเมื่อประมาณ ๒๐ กว่าปีที่เริ่มทำธุรกิจใหม่ๆ ก็ได้มีการจัดตั้งบริษัทส่วนตัวขึ้นหลายบริษัท และมีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย คือให้ครบจำนวนผู้ถือหุ้นตามที่กฎหมายกำหนดบริษัทส่วนตัวดังกล่าวมีหลายบริษัทเท่าที่จำได้มีบริษัท พี.ที. คอร์ปอเรชั่น จำกัด เป็นต้น ส่วนบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ได้จัดตั้งขึ้นทีหลัง

๓) ถาม ท่านทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการจ่ายเงินปันผล รับเงินปันผล และการชำระภาษีของบุคคลผู้ถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ หรือไม่เพียงใด

ตอบ ข้า ฯ ไม่ทราบรายละเอียดดังกล่าว โดยเป็นเรื่องของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามหุ้นหรือทรัพย์สินของข้า ฯ หรือคุณหญิงพจมาน ที่อยู่ในชื่อคนอื่นนั้นมีการจัดทำรายละเอียดเอาไว้ และจะต้องรู้ว่าทรัพย์สินส่วนของข้า ฯ และคุณหญิงพจมาน จะมีจำนวนเท่าใดและอยู่ในชื่อของบุคคลใดบ้าง ส่วนบุคคลที่เป็นผู้จัดทำรายละเอียดในทรัพย์สินดังกล่าว ข้า ฯ ไม่ทราบขอให้ไปสอบถามจากคุณหญิงพจมาน แต่อย่างไรก็ตามคุณหญิงพจมาน จะทราบถึงต้นทางของการเงินและปลายทางเกี่ยวกับการจัดการเรื่องเงินทอง

๔) พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร รับว่ารู้จักบุคคลผู้ใกล้ชิด ๑๐ คน ที่ออกก. ตรวจสอบ ฯ ถาม โดยให้รายละเอียดว่าทำหน้าที่อะไร นานกี่ปี ขณะนี้ยังทำงานอยู่หรือไม่ (ประกอบด้วย นางฉวีรัตน์ บุรกลีกร, นายวิชัย ช่างเหล็ก, นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์, นายพรทิพย์ เชียงพุกษ์, นายวันชัย เชียงพุกษ์, น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี, น.ส.บุญชู เจริญประดับ, น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง, นายมานัส ใจยา และนายสวัสดิ์ ชิงรัมย์)

๓.๖.๒) สรุป คำให้การของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓

๑) ถาม พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ยื่นคำชี้แจงและเอกสารหลักฐานต่อออกก. ตรวจสอบ ฯ ลงวันที่ ๑๕, ๒๕ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่ง ออกก. ตรวจสอบ ฯ ได้ให้ดูนั้น ท่านได้เคยเห็นและจะยืนยันข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงดังกล่าวหรือไม่

ตอบ ข้า ฯ ได้เห็นคำชี้แจงทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าวแล้ว และขอยืนยันข้อเท็จจริงตามชี้แจงดังกล่าวทุกประการ

๒) ถาม ขอรทราบเหตุผลที่ท่านหรือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นจำนวน ๑๐ คน ถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ รวม ๑๓ บริษัทแทนนั้น ท่านมีเหตุผลอย่างไร และทำไมท่านจึงเลือกบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ถือหุ้นแทน

ตอบ บริษัทที่ไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ เช่น บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด, บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด และอื่นๆ อีกหลายบริษัท ที่ข้า ฯ จำไม่ได้ นั้น ที่ได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นแทนเนื่องจากผู้บริหารของบริษัทต่างๆ มาแนะนำด้วยเหตุผลต่างๆ ซึ่งข้า ฯ จำไม่ได้ ซึ่งข้า ฯ ก็ได้ดำเนินการไปตามนั้น ส่วนบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์เป็นเรื่องที่ข้า ฯ จะช่วยนายวันชัย หงษ์เหิน สามีนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ชื่อเล่นว่าแจจ ซึ่งเป็นเลขานุการส่วนตัวของข้า ฯ มาสิบกว่าปีแล้ว โดยนายวันชัย หงษ์เหิน ทำงานอยู่ในบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ภัทรธนกิจ จำกัด โดยข้า ฯ ได้ไปใช้ชื่อของบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทนเพื่อให้ไปเป็นลูกค้าของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ภัทรธนกิจ จำกัด เพื่อช่วยให้นายวันชัย หงษ์เหิน มีลูกค้าโดยข้า ฯ ไม่ต้องการให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

รู้ว่าข้า ฯ ได้ช่วยนายวันชัย สามีของนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการของข้า ฯ จึงใช้ชื่อบุคคลอื่น
ถือหุ้นแทน

๓) ถาม ท่านเป็นคนติดต่อบุคคลดังกล่าวเพื่อขอยืมชื่อมาเป็นผู้ถือ
หุ้นแทน พ.ต.ท. ทักษิณ และตัวท่านเองหรือไม่ และด้วยเหตุผลอย่างไร

ตอบ ข้า ฯ เป็นผู้ติดต่อบุคคลดังกล่าวขอใช้ชื่อเป็นผู้ถือหุ้นของ
ข้า ฯ จริง โดยข้า ฯ เป็นผู้ดำเนินการเฉพาะในส่วน of ข้า ฯ เหตุผลที่ข้า ฯ ใช้ชื่อบุคคลกลุ่มนี้มาถือหุ้นแทน
พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ปฏิบัติงานกับครอบครัวของข้า ฯ มานาน
และไว้ใจได้ ถ้าเอาชื่อของบุคคลที่ไม่รู้จักอย่างแน่แท้ไปถือหุ้นย่อมเป็นการเสี่ยง

๔) ถาม ในการติดต่อบุคคลต่าง ๆ ถือหุ้นแทนดังกล่าวนั้น
บุคคลผู้ถือหุ้นทราบหรือไม่ว่าถือหุ้นในบริษัทใด จำนวนเท่าใด และเมื่อใด

ตอบ ข้า ฯ ไม่ได้แจ้งให้บุคคลดังกล่าวทั้งหมดทราบ เป็นแต่บอก
ว่าจะขอยืมชื่อมาถือหุ้นแทน และหลังจากนั้นนางกาญจนาภา หงษ์เหิน หรือชื่อเล่นว่าแจงซึ่งเป็น
เลขานุการส่วนตัวของข้า ฯ จะเป็นผู้ไปดำเนินการเอาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ไปให้บุคคลต่าง ๆ ลงชื่อ
โดยข้า ฯ ก็ไม่ทราบว่า เป็นเอกสารอะไรบ้างและเอกสารทั้งหมดจัดเก็บอยู่ที่นางกาญจนาภา หงษ์เหิน

๕) ถาม นอกจากจะให้บุคคลใช้ชื่อถือหุ้นแทนแล้วยังปรากฏว่า
มีบุคคลหลายคน เช่น น.ส.บุญชู เจริญประดับ, น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี, น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง และ
นายมานัส ใจยา เป็นกรรมการในบริษัทต่าง ๆ หลายบริษัท ขอทราบเหตุผลว่าบุคคลดังกล่าวได้รู้ถึง
การเป็นกรรมการในบริษัทหรือไม่ และท่านทราบเหตุผลในการใช้ชื่อของบุคคลดังกล่าวเป็นกรรมการ
บริษัทหรือไม่อย่างไร

ตอบ บุคคลที่ถูกใช้ชื่อเป็นกรรมการในบริษัทดังกล่าวไม่ทราบ
เรื่องการเป็นกรรมการ ส่วนเหตุผลที่ต้องดำเนินการอย่างนั้นเพราะฝ่ายบริหารของบริษัทเป็นผู้บอก
ให้ข้า ฯ ดำเนินการ ซึ่งนางกาญจนาภา เป็นผู้เอาเอกสารต่าง ๆ ไปให้บุคคลดังกล่าวลงนาม

๖) ถาม การรับเงินปันผลและการชำระภาษีของบุคคลที่ถูกใช้ชื่อแทน
พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และท่านนั้น มีการดำเนินการอย่างไร

ตอบ นางกาญจนาภา หงษ์เหิน จะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดและ
เงินปันผลจากหุ้นต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ๆ ซึ่งเป็นของข้า ฯ นั้นจะเข้าบัญชีของข้า ฯ
ที่ธนาคารไทยพาณิชย์หลายสาขาซึ่งจำไม่ได้ โดยบุคคลซึ่งมีชื่อเป็นเจ้าของหุ้นจะไม่ทราบเรื่องนี้และ
ไม่เคยได้รับเงินปันผลดังกล่าวแต่อย่างใดทั้งสิ้น ส่วนของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ไม่มี

๗) ถาม เมื่อท่านได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทน พ.ต.ท. ทักษิณ และท่าน ดังนั้น หุ้นดังกล่าวทั้งหมดจึงยังคงเป็นของท่านและ พ.ต.ท. ทักษิณ อยู่ ท่านทราบถึงจำนวนหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ซึ่งบุคคลต่าง ๆ เหล่านั้นถือหุ้นแทนหรือไม่

ตอบ ข้า ฯ ทราบเพราะมีหลักฐานเก็บเอาไว้ แต่หลักฐานทั้งหมดเก็บอยู่ที่นางกาญจนาภา หงษ์เหิน และบุคคลทั้งหมดที่ถือหุ้นแทนนั้นจะเซ็นโอนหุ้นให้ไว้กับข้า ฯ ส่วนของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ไม่มี

๘) ถาม หุ้นของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ท่านเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

ตอบ ข้า ฯ ได้เป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด โดยใช้เงินส่วนตัวของข้า ฯ ซึ่งการซื้อหุ้นดังกล่าวมีที่มาดังต่อไปนี้คือ นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของบิดาข้า ฯ ได้มาบอกข้า ฯ ว่ามีคนขายสนามกอล์ฟอัลไพน์ สนใจใหม่ ข้า ฯ จึงได้มอบหมายให้นายสุรเชียร จักรธรานนท์ ไปเจรจาติดต่อขอซื้อซึ่งขณะนั้นจำได้ว่าปลายปี ๒๕๔๐ ราคาสนามกอล์ฟแพงมากประมาณพันล้านบาทเศษจึงยังไม่ได้ตกลงกัน ต่อมา พ.ต.ท. ทักษิณ ได้พบกับนายเสนาะ เทียนทอง และได้มีการพูดคุยกันในเรื่องนี้ นายเสนาะได้บอกให้ไปติดต่อเจรจากับบริษัทเอง ข้า ฯ จึงได้มอบหมายให้นายสุรเชียร จักรธรานนท์ ไปเจรจาและได้ต่อรองราคาลงมาเหลือ ๕๐๐ ล้านบาท จึงได้ตกลงที่จะซื้อโดยในตอนแรกได้ใช้ชื่อของบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด เป็นผู้ซื้อ แต่เนื่องจากข้า ฯ ทราบว่าทางเจ้าของเดิมมีปัญหาเรื่องหนี้สินกับ ปรส. ข้า ฯ จึงใช้เงินส่วนตัวของข้า ฯ ซื้อและใช้ชื่อของ นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์, น.ส.บุญชู เจริญประดับ และนายวิชัย ช่างเหล็ก เป็นผู้ถือหุ้นแทนข้า ฯ ทั้งหมด โดยบุคคลดังกล่าวได้เซ็นโอนหุ้นให้ข้า ฯ แล้ว แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนการโอนหุ้นยังคงเป็นชื่อของบุคคลทั้งสามอยู่ เนื่องจากยังคงมีหนี้สินของบริษัทเดิมอยู่ ส่วนนายสุรเชียร จักรธรานนท์ นายชานนท์ สุวสิน, นางกาญจนาภา หงษ์เหิน และนายสมบูรณ์ คุปติมนัส ซึ่งถือหุ้นคนละ ๑๐ หุ้นนั้น เป็นหุ้นของเขาเองซื้อด้วยเงินของเขาเอง

๙) ถาม หุ้นที่บุคคลต่าง ๆ ใช้ชื่อถือแทนพ.ต.ท. ทักษิณ และท่านนั้น เหตุใดจึงไม่แจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่พ.ต.ท. ทักษิณ ต้องยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง ๓ ครั้ง คือ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐, วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

ตอบ เหตุผลที่ข้า ฯ และพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ไม่ได้แสดงรายการหุ้นดังกล่าวไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ได้ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง ๓ ครั้ง นั้นเนื่องจากนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เข้าใจผิดคิดว่าจะต้องแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เฉพาะที่มีชื่อของข้า ฯ

และบุตรเท่านั้นเอง ส่วนที่เป็นชื่อของบุคคลอื่นนั้น นางกาญจนาภาเข้าใจผิดคิดว่าไม่ต้องยื่นและข้าฯ ไม่ได้ตรวจดู ถ้าข้าฯ ได้ตรวจดูก็จะทราบได้ว่าจะต้องยื่นเพราะยังเป็นทรัพย์สินของข้าฯ อยู่ ส่วนกรณีทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นั้นจะมีเลขานุการของ พ.ต.ท. ทักษิณ เป็นผู้ดำเนินการต่างหาก เหตุผลที่ข้าฯ ไม่ได้ตรวจสอบบัญชีรายการทรัพย์สินฯ ของข้าฯ ที่นางกาญจนาภา จัดทำ เพราะเชื่อว่านางกาญจนาภา ดำเนินการถูกต้องแล้ว การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน พ.ต.ท. ทักษิณนั้นไม่มีเพราะได้โอนสิทธิในหุ้นทั้งหมดให้กับข้าฯ ไว้แล้วก่อนเล่นการเมือง

๓.๖.๓) สรุปคำให้การของนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

๑) ถาม ขอตราบว่าท่านเป็นหรือเคยเป็นผู้ถือหุ้นและหรือกรรมการ บริษัทในกลุ่มบริษัทชินวัตร ใดบ้างหรือไม่

ตอบ เท่าที่ข้าฯ จำได้ ข้าฯ เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ คือ

(๑) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

(๒) บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)

(๓) บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

(๔) บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนลบรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น

จำกัด (มหาชน)

(ปัจจุบันคือ บริษัท ยูไนเต็ดบรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด

(มหาชน)) ส่วนบริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์เท่าที่ข้าฯ จำได้คือ บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด สำหรับจำนวนหุ้นที่ข้าฯ ถือหรือเคยถืออยู่ในบริษัทฯ ดังกล่าวมานี้ ข้าฯ จำไม่ได้ เนื่องจากภรรยาข้าฯ เป็นผู้ช่วยดำเนินการ

การที่ข้าฯ เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวมานี้ มีบางส่วนที่ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้แบ่งหุ้นให้เป็นกรรมสิทธิ์ของข้าฯ โดยมีได้มีการซื้อขาย และมีหุ้นบางส่วนที่ข้าฯ ได้ซื้อหุ้นดังกล่าวเองแต่มีจำนวนไม่มากนักโดยข้าฯ จำชื่อบริษัทที่มีชื่อข้าฯ เป็นผู้ถือหุ้นและมูลค่าของหุ้นดังกล่าวไม่ได้เนื่องจากนางบุษบา ดามาพงศ์ ภรรยาของข้าฯ เป็นผู้จัดการดูแลรายละเอียดทั้งหมด (ข้าฯ สมรสกับนางบุษบา ดามาพงศ์ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๓๕)

ข้าฯ เคยเป็นกรรมการบริษัทเท่าที่จำได้ คือ บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งข้าฯ ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ, บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ข้าฯ เคยเป็นกรรมการ นอกจากนี้ยังมีบริษัท เอสซี

แอสเสท จำกัด ที่ข้าฯ ยังคงเป็นกรรมการอยู่อีกด้วย บริษัทฯ ที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นบริษัทที่ข้าฯ กับพ.ต.ท.ทักษิณและคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ร่วมดำเนินธุรกิจร่วมกันมาตั้งแต่ต้นแล้ว

๒) ถาม ตามที่คณะกรรมการได้ให้ท่านตรวจดูเอกสารหลักฐานการเป็นผู้ถือหุ้นของท่านในบริษัทต่างๆ นั้น ขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการถือหุ้นและการโอนหุ้นในบริษัทดังต่อไปนี้

- (๑) บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด
- (๒) บริษัท ซิสเต็มส์ เน็ทเวอร์ค จำกัด
- (๓) บริษัท เอส ซี เค เอสเทต จำกัด
- (๔) บริษัท ชินวัตร อินเตอร์เนชั่นแนล บรอดคาสติ้ง จำกัด
- (๕) บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด
- (๖) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
- (๗) บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)

ตอบ ข้าฯ ขอเรียนว่าหุ้นของบริษัทต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้น ถ้าเป็นจำนวนหุ้นที่น้อยๆ เช่น ๕ หุ้นจะเป็นหุ้นที่ข้าฯ ซื้อมาเอง แต่ถ้าเป็นหุ้นจำนวนมากๆ เช่นเป็นจำนวนล้านหุ้นหรือแสนหุ้นก็จะเป็นหุ้นที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้แบ่งให้ข้าฯ มา แต่ก็อาจมีบ้างซึ่งเป็นเรื่องของการเพิ่มทุนและข้าฯ ได้ซื้อหุ้นดังกล่าวเองซึ่งรายละเอียดในเรื่องนี้ข้าฯ จำไม่ได้

๓) ถาม อนุกรรมการได้สอบถามและได้ให้ดูรายงานการถือหลักทรัพย์ของบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งจัดทำโดยนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ระบุว่าได้หุ้นของบริษัทดังกล่าวจำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ซึ่งมาในราคาเฉลี่ยหุ้นละ ๑๖๔ บาท ข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นอย่างไร

ตอบ ข้าฯ ได้ดูเอกสารหลักฐานดังกล่าวและขอยืนยันว่าเป็นเอกสารที่ข้าฯ ได้ทำขึ้นจริงเพื่อรายงานการถือหลักทรัพย์ของบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ฯ หุ้น ๔,๕๐๐,๐๐๐ หุ้นดังกล่าว ข้าฯ มิได้ซื้อมาโดยเงินของข้าฯ แต่อย่างไรทั้งสิ้น เป็นหุ้นที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้แบ่งให้กับข้าฯ ยอดเงินที่ระบุในการซื้อหุ้นซึ่งเป็นเงินค่านวนแล้ว ๗๓๘ ล้านบาท ข้าฯ ไม่ได้จ่ายแต่เป็นเงินที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร จ่ายซึ่งข้าฯ ไม่ทราบว่าซื้อหุ้นมาจากใครเพิ่งมาทราบและเห็นเอกสารจากคณะกรรมการในวันนี้ว่าเป็นการซื้อหุ้นมาจาก น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี และหุ้นเดิมของบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ฯ ซึ่งข้าฯ มีอยู่ ๒,๓๔๗,๓๕๕ หุ้น ก็เป็นหุ้นที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร แบ่งให้กับข้าฯ โดยไม่ได้มีการซื้อมาแต่อย่างใดเช่นเดียวกัน

๔) ถาม จากเอกสารหลักฐานที่ปรากฏชื่อของท่านเป็นผู้ถือหุ้นบริษัทต่าง ๆ และปรากฏมีชื่อของบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นแทน พ.ต.ท. ทักษิณ และหรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบริษัทดังกล่าวด้วยนั้น ขอทราบว่าท่านทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลดังกล่าวถือหุ้นแทนในบริษัทบ้างหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ในขณะที่ข้าฯ ถือหุ้นอยู่ในบริษัทต่าง ๆ นั้น ข้าฯ ทราบว่ามีการใช้ชื่อของบุคคลอื่น ๆ เข้ามาถือหุ้นในบริษัทแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบริษัทเหล่านั้น แต่รายละเอียดของการดำเนินการข้าฯ ไม่ทราบเนื่องจากเลขานุการส่วนตัวของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร จะเป็นผู้ดำเนินการ

๕) ถาม จากเอกสารหลักฐานปรากฏชื่อของท่านเป็นกรรมการในบริษัทชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๓๘, บริษัท พี.ที. คอร์ปอเรชั่น จำกัด เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๒๕ - ๕ สิงหาคม ๒๕๓๖, บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๗, บริษัท โอเอไอ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๘, บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๕ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖, ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๖ - ๓ สิงหาคม ๒๕๓๘, บริษัท ซิสเต็มส์ เน็ทเวอร์ค จำกัด เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๒๕ - ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐, บริษัท เทเลอินโฟมีเดีย จำกัด เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔ - ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๕, ๒๑ กันยายน ๒๕๓๗, บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๗ - ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ขอทราบว่าท่านได้เป็นกรรมการในบริษัทดังกล่าวจริงหรือไม่ และท่านได้ทราบถึงการใช้ชื่อของบุคคลต่าง ๆ ถือหุ้น ตลอดจนเป็นกรรมการในบริษัทดังกล่าวหรือไม่เพียงใด

ตอบ ข้าฯ ขอเรียนว่าในบริษัททุกแห่งที่มีชื่อข้าฯ เป็นกรรมการนั้น ข้าฯ ได้เป็นกรรมการในบริษัทอย่างแท้จริงเนื่องจากข้าฯ เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะและร่วมกันก่อตั้งธุรกิจ ในบริษัทดังกล่าวมาด้วยกันกับคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เพียงแต่ว่าในบางครั้งข้าฯ อาจจะได้เข้าร่วมประชุมกรรมการบริษัท เนื่องจากนางบุษบา ดามาพงศ์ ภรรยาของข้าฯ จะช่วยในการบริหารกิจการเหล่านี้ อยู่ด้วย ส่วนบุคคลที่มีชื่อถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้เอาชื่อของบุคคลดังกล่าวมาใส่ชื่อเป็นกรรมการของบริษัทตามคำแนะนำของผู้บริหาร ซึ่งเท่าที่ข้าฯ จำได้คือนายสุรเชียร จักรธรานนท์ ส่วนเหตุผลของคำแนะนำดังกล่าวข้าฯ ไม่ทราบ

๓.๖.๔) สรุปคำให้การของนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

๑) ถาม ท่านเคยได้รับมอบหมายให้จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร บ้างหรือไม่ เมื่อใด อย่างไร และได้ดำเนินการอย่างไร

ตอบ เคยได้รับมอบหมายให้จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เฉพาะในส่วนของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยเคยรวบรวมทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน และบุตรให้กับเลขานุการส่วนตัวของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ชื่อคุณกมลวัน โชติกะพุกกะณะ หรือ ปู ตั้งแต่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เข้าดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. และทำตลอดมาทุกครั้งที่ พ.ต.ท. ทักษิณมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี จนกระทั่งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้บังคับ ข้า ฯ เป็นผู้รวบรวมทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเพื่อยื่นแสดงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี, พ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีมาแล้ว ๑ ปี

๒) ถาม ขอรบกวนขั้นตอนในการรวบรวมทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ตอบ ข้า ฯ ได้รับการประสานงานจากนางกมลวัน โชติกะพุกกะณะ ให้รวบรวมทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยได้รับแบบฟอร์มบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ พร้อมคำอธิบาย ข้า ฯ จะอ่านคำอธิบายและทำความเข้าใจกับแบบฟอร์มว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง และแนบสำเนาเอกสารหลักฐานใดบ้าง ซึ่งในคำอธิบายก็จะบอกว่า เงินฝากให้แนบเอกสารใด, เงินลงทุนให้แนบเอกสารใด, เงินให้กู้ยืมให้แนบเอกสารใด, ที่ดินให้แนบเอกสารใด, โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างแนบเอกสารใด, ยานพาหนะแนบเอกสารใด, ทรัพย์สินอื่นแนบเอกสารใด ข้า ฯ ก็จะปฏิบัติตามคำอธิบายตามแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ทุกประการ เช่น เงินฝากธนาคาร ก็จะแนบสำเนาสมุดคู่ฝาก, ตัวเงินก็จะแนบสำเนาตัวเงิน, ที่ดินก็จะถ่ายโฉนดที่ดิน, หุ่นก็จะถ่ายใบหุ้ นกรณีหุ้ นที่อยู่กับโบรกเกอร์ก็จะขอหนังสือรับรองจากโบรกเกอร์ว่าในวันดังกล่าวมีหุ้ นอะไร จำนวนเท่าใด, รถยนต์ก็จะถ่ายทะเบียนรถยนต์, ทรัพย์สินอื่น เช่น เครื่องประดับ นาฬิกา ก็ไปถ่ายรูปทรัพย์สิน ดังกล่าวที่บ้านของท่าน และเงินสดก็จะสอบถามคุณหญิงพจมานว่าในวันดังกล่าวมีเงินสดอยู่ในมือ จำนวนเท่าใด เมื่อรวบรวมได้แล้วก็จะกรอกรายการในแบบฟอร์มและส่งให้คุณกมลวัน ใช้เวลารวบรวม ประมาณ ๑ - ๒ สัปดาห์

๓) ถาม จากการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่พบรายการทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน และ/หรือของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน ท่านทราบหรือไม่ว่าคุณหญิงพจมาน และ/หรือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีทรัพย์สินซึ่งเป็นของตนเอง แต่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ ข้าฯ ทราบในส่วนทรัพย์สินของคุณหญิงพจมานว่ามีทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน ส่วนของ พ.ต.ท. ทักษิณฯ ข้าฯ ไม่ทราบ ที่ทราบเพราะข้าฯ เป็นผู้ดำเนินการในส่วนทรัพย์สินของคุณหญิงพจมานที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน ในการจัดเก็บเอกสารในเรื่องดังกล่าว ข้าฯ จะแยกเป็นแฟ้มๆ ตามชื่อของบุคคลที่ถือทรัพย์สิน เช่น แฟ้มของคุณหญิงพจมาน, แฟ้มของบุตรคุณหญิงพจมาน, แฟ้มของน.ส.บุญชู เจริญประดับ, ของน.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ของนายชัยรัตน์ เชียงพุกภัย, ของนางคณิษฐ์ บุรกลีกร, ของนายวันชัย เชียงพุกภัย และของนายมานัส ใจยา เป็นต้น

๔) ถาม ท่านเคยดำเนินการใช้ชื่อคนอื่นแทนทรัพย์สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หรือไม่

ตอบ ไม่เคย กล่าวคือ พ.ต.ท. ทักษิณ ไม่เคยมาสั่งการให้ข้าฯ ดำเนินการดังกล่าว แต่คุณหญิงพจมานเคยนำไปหุ้ที่มีชื่อของ พ.ต.ท. ทักษิณ เป็นเจ้าของมาให้ข้าฯ ดำเนินการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน บุคคลผู้ถือแทนคือบุคคลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

๕) ถาม ในการให้บุคคลอื่นมีชื่อถือทรัพย์สินแทนคุณหญิงพจมาน มีข้อเท็จจริงอย่างไร และคุณหญิงพจมานได้แจ้งเหตุผลที่ให้บุคคลอื่นมีชื่อถือทรัพย์สินแทนหรือไม่

ตอบ ข้าฯ ได้รับคำสั่งจากคุณหญิงพจมานให้ดำเนินการให้บุคคลอื่นมีชื่อถือทรัพย์สินแทนคุณหญิงพจมาน โดยคุณหญิงพจมานได้มอบรายชื่อผู้ที่จะถือทรัพย์สินแทนคุณหญิงพจมานให้ข้าฯ เป็นผู้ดำเนินการ ในการดำเนินการ ข้าฯ จะเป็นผู้จัดว่าจะให้ใครมีชื่อถือหุ้นในบริษัทใด แล้วนำเอกสารหลักฐานต่างๆ ไปให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อ ในการนำเอกสารไปให้บุคคลที่มีชื่อถือแทนส่วนใหญ่บุคคลผู้มีชื่อถือแทนจะไม่อ่านเอกสารที่นำไปให้ลงลายมือชื่อเนื่องจากบุคคลดังกล่าวทราบจากคุณหญิงพจมานแล้วว่าคุณหญิงพจมานขอให้มีชื่อถือทรัพย์สินแทนคุณหญิงพจมานไม่ได้บอกแก่ข้าฯ ว่าเหตุใดจึงให้บุคคลอื่นถือทรัพย์สินแทน แต่ข้าฯ เคยอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าเป็นคำแนะนำของผู้บริหารบริษัทต่างๆ โดยมีเหตุผลต่างๆ กันของแต่ละบริษัท บริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์

๖) ถาม การจัดการเงินปันผลที่ได้จากการเล่นหุ้นที่มีชื่อบุคคลอื่นถือแทน คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ดำเนินการอย่างไร

ตอบ บริษัทโบรกเกอร์จะเป็นผู้จ่ายเงินปันผลในนามของผู้ถือหุ้น โดยจ่ายเป็นเช็ค ชีดক্র่อม A/C Payee Only ซึ่งเช็คดังกล่าวปกติต้องนำเข้าบัญชีของผู้ที่มีชื่อในเช็ค แต่ข้าฯ ไม่ได้เปิดบัญชีเงินฝากให้แก่ผู้มีชื่อถือแทน แต่จะนำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชี คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่ธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งธนาคารยินยอมให้นำเข้าบัญชีได้

๗) ถาม กรณีที่ท่านดำเนินการอย่างไร

ตอบ ในกรณีนี้ ผู้ถือหุ้นยินยอมให้บริษัทที่จ่ายเงินปันผลหักภาษี ณ ที่จ่าย

๘) ถาม ท่านทำระบบบัญชีเกี่ยวกับรายได้ให้คุณหญิงพจมาน ทราบอย่างไร

ตอบ ข้าฯ ไม่ได้รายงานเป็นเอกสารแต่จะรายงานด้วยวาจาเป็น ครั้งคราวพร้อมทั้งนำเอกสารให้ดู

๙) ถาม การซื้อขายหุ้นของบุคคลที่มีชื่อถือทรัพย์สินแทนคุณหญิงพจมาน ในตลาดหลักทรัพย์ ท่านดำเนินการจ่ายเงินหรือรับเงินอย่างไร

ตอบ การซื้อขายโดยเช็คคุณหญิงพจมาน แต่การขายโบรกเกอร์จะจ่ายเป็นเช็คแก่ผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ขายหรือเจ้าของบัญชีชื้อลูกค้า และเป็นเช็คประเภทชีดক্র่อม A/C Payee Only และข้าฯ จะเป็นผู้นำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีเงินฝากของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เช่นเดียวกัน ซึ่งธนาคารไทยพาณิชย์ก็ยินยอมให้นำเข้าบัญชีได้

๑๐) ถาม การที่ปรากฏว่ามีการโอนหุ้นไปมาระหว่างผู้มีชื่อถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน ทราบเรื่องดังกล่าวหรือไม่

ตอบ การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ทุกรายการคุณหญิงพจมาน จะต้องทราบเรื่องทุกครั้ง

๑๑) ถาม การซื้อขายหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ระหว่างนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ กับน.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น เป็นการซื้อขายกันจริงหรือไม่ ดำเนินการอย่างไร

ตอบ เป็นการดำเนินการในระบบซื้อขายโดยคุณหญิงพจมาน เป็นผู้สั่งให้ข้าฯ ดำเนินการซื้อขายผ่านบริษัทโบรกเกอร์ โดยขายหุ้นของน.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี จำนวน

๔.๕ ถ้านั้น ให้แก่นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ คุณหญิงพจมาน เป็นผู้ชำระเงินค่าซื้อแทนนายบรรณพจน์ โดยเช็ค เมื่อขายได้แล้วบริษัทโบรกเกอร์ก็จะชำระเงินโดยออกเช็คในชื่อผู้ถือหลักทรัพย์ให้ซึ่งเป็นเช็ค จิตร่อม A/C Payee Only ชื่อ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี แล้วข้าฯ ได้เป็นผู้นำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชี คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่ธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งธนาคารไทยพาณิชย์ก็ยินยอมให้เข้าบัญชีได้เช่นเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวก็ต้องเสียค่าธรรมเนียมหน้าในการซื้อและขายให้แก่โบรกเกอร์ร้อยละ ๐.๕ รวมการซื้อขายรายนี้เสียค่าธรรมเนียมหน้าร้อยละ ๑

๑๒) ถาม อนุกรรมการฯ ได้ให้ท่านดูแบบฟอร์มบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินฯ พร้อมทั้งคำอธิบายการกรอกแบบฟอร์มซึ่งคำอธิบายดังกล่าวระบุว่าทรัพย์สินรายการที่ ๑ ถึง ๕ ให้หมายความถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองของผู้ยื่นบัญชี คู่สมรส และบุตร ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ, ที่อยู่ภายในและภายนอกราชอาณาจักร, ที่อยู่ในความครอบครองของผู้อื่น หรือ บุคคลอื่นถือสิทธิแทนด้วย, ความหมายและตัวอย่างของทรัพย์สินและหลักฐานที่ต้องแนบปรากฏใน คำอธิบายการกรอกรายการทรัพย์สินเป็นแบบฟอร์มและคำอธิบายที่ท่านใช้ในการกรอกบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินฯ ซึ่งท่านรวบรวมของคุณหญิงพจมาน และบุตร ให้นางกมลวัน ไซหรือไม่ว่า ท่านได้อ่านและ เข้าใจข้อความดังกล่าวหรือไม่ และเหตุใดไม่แสดงทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน ที่อยู่ในนามของบุคคลอื่น

ตอบ ข้าฯ ได้ดูแบบฟอร์มดังกล่าวแล้วคล้ายกับแบบฟอร์มที่ข้าฯ เคยจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินให้นางกมลวันไปดำเนินการต่อ ข้าฯ ได้อ่านคำอธิบายดังกล่าว และเข้าใจว่าต้องแสดงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นด้วย แต่ในช่องแบบฟอร์ม ที่ให้กรอกรายการระบุเฉพาะคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น จึงได้กรอกเฉพาะตามแบบฟอร์ม ที่มีอยู่ ในการกรอกแบบฟอร์มได้อ่านคำอธิบายเฉพาะที่กรอกครั้งแรกเท่านั้น ส่วนในการกรอกที่ยื่นครั้งหลัง ไม่ได้อ่านเนื่องจากเข้าใจว่าเหมือนแบบฟอร์มเดิม

๑๓) ถาม ในการที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน เคยใช้ชื่อ บุคคลเหล่านี้เป็นกรรมการบริษัทบ้างหรือไม่

ตอบ เคยมี เป็นกรณีที่กรรมการในบริษัทหนึ่งบริษัทใดลาออก ข้าฯ จึงจัดการให้ผู้มีชื่อถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นกรรมการบริษัท แทนคนที่ลาออก ข้าฯ จำไม่ได้ว่าได้ให้ผู้มีชื่อถือทรัพย์สินแทนคุณหญิงพจมาน เป็นกรรมการในบริษัท ไต่บ้าง แต่เท่าที่จำได้ก็ไม่ได้ให้บุคคลดังกล่าวทำนิติกรรมใด ๆ รวมทั้งไม่ได้ให้เข้าร่วมประชุมกรรมการ บริษัทด้วย

๑๔) ถาม นายวันชัย เชียงพฤกษ์ ถึงแก่กรรมเมื่อใด และท่านได้ดำเนินการกับหุ้นที่นายวันชัย เชียงพฤกษ์ มีชื่อถือแทนคุณหญิงพจมาน ภายหลังที่นายวันชัย เชียงพฤกษ์ ถึงแก่กรรมแล้วอย่างไร

ตอบ ถึงแก่กรรมนานแล้ว จำไม่ได้ว่า พ.ศ. ใด แต่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับหุ้นที่นายวันชัย เชียงพฤกษ์ มีชื่อถือแทนเนื่องจากได้ทำเอกสารให้นายวันชัย เชียงพฤกษ์ โอนหุ้นดังกล่าวไว้ก่อนในลักษณะโอนลอยแล้ว ซึ่งการกระทำดังกล่าวเมื่อให้มีชื่อถือแทนแล้วก็จะให้ลงลายมือชื่อโอนลอยไว้กับผู้ที่มีชื่อถือแทนทุกคนด้วย และนายวันชัย ฯ ไม่มีหุ้นของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์

๓.๗) ความเห็นของ อกก.ตรวจสอบ ฯ หลังจากที่ได้พิจารณาพยานหลักฐาน

มีความเห็นโดยสรุปว่า

๑) ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เห็นควรเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป และ

๒) มีหลักฐานน่าเชื่อว่า การที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น มีการหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ด้วย เห็นควรส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกรมสรรพากร ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๔. การพิจารณาและมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๔.๑) ข้อสรุปของคณะกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สิน และหนี้สิน

(๑) การนำเสนอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

เมื่อ อกก. ตรวจสอบ ฯ ได้ทำการไต่สวนและตรวจสอบเสร็จแล้ว ก็ได้นำเสนอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สรุปผลการตรวจสอบ ดังนี้

จากผลการตรวจสอบและข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงทรัพย์สินที่อยู่ในนามของตนเอง คู่สมรสและที่อยู่ในนามของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยครบถ้วน สิ่งที่พบเพิ่มเติมสามารถแยกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

(๑.๑) ทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของผู้ถูกร้องและในชื่อของกลุ่มสมรสที่ไม่ได้แสดง
ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในนามของตนเอง เป็นหุ้น ๒ บริษัท รวมมูลค่า ๖,๗๕๐ บาท ทรัพย์สินในนามของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร กลุ่มสมรส เป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ ๓ บริษัท และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมมูลค่า ๖,๔๖๖,๗๕๕.๓๕ บาท คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ทรัพย์สินดังกล่าวก็ยังคงมีชื่อของผู้ถูกร้องและ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร อยู่จริง แต่เห็นว่าการไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวไม่ทำให้ผู้ถูกร้อง ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

จึงสรุปว่า ผู้ถูกร้อง ไม่ได้ตั้งใจปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สิน
ดังกล่าว ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง ๓ ครั้ง

(๑.๒) ทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตน และ/หรือกลุ่มสมรส ที่อยู่
ในชื่อของบุคคลอื่น ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ กรณีเข้ารับตำแหน่ง
ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น จำนวน ๒,๓๗๑,๗๒๖,๓๗๑ บาท

ครั้งที่ ๒ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ กรณีพ้นจากตำแหน่ง
ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น จำนวน ๑,๕๒๓,๑๕๗,๖๕๗ บาท

ครั้งที่ ๓ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ กรณีพ้นจากตำแหน่ง
ครบ ๑ ปี ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น จำนวน ๖๔๖,๕๘๔,๓๘๓ บาท

(๒) คำชี้แจงของผู้ถูกร้องเรื่องเหตุผลในการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน (หนังสือ
ชี้แจงต่อ ออกก. ตรวจสอบ ๆ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓) สรุปได้ ๖ ประเด็นคือ

(๒.๑) บางบริษัท เป็นบริษัทที่มีการซื้อหุ้นบางส่วนจากผู้ถือหุ้นเดิมซึ่งได้รับความเดือดร้อนทางการเงินและมาขอความช่วยเหลือ โดยผู้ขอความช่วยเหลือยังไม่ประสงค์จะให้ปรากฏต่อสาธารณชนว่าภรรยาได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือ

(๒.๒) บางบริษัท เป็นบริษัทที่ร่วมทุนกับบุคคลภายนอก จึงเพิ่มจำนวน
ผู้ถือหุ้นให้มีเสียงข้างมากในการลงมติของผู้ถือหุ้น

(๒.๓) บางบริษัทจดทะเบียนจัดตั้งใหม่ เพื่อรองรับการว่าจ้างต่อจากบริษัทอื่น
จึงเข้าไปซื้อหุ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ถือหุ้นเดิมของบริษัทดังกล่าว

(๒.๔) บางบริษัท กำลังจะหยุดดำเนินกิจการ

(๒.๕) บางบริษัท เพื่อให้มีผู้ถือหุ้นครบจำนวน ๗ คน ตามที่กฎหมายกำหนด

(๒.๖) บางบริษัท เพื่อมิให้ตนและ/หรือคู่สมรส หรือบริษัทที่เข้าไปถือหุ้น
เสียชื่อเสียงถ้าหากมี เช่น บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด

(๓) คำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่าไม่ตั้งใจปกปิดข้อเท็จจริง (หนังสือชี้แจงต่อ ออกก.
ตรวจสอบ ฯ ฉบับลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และบันทึกคำให้การของผู้ถูกร้อง
ในฐานะผู้ยื่นบัญชีที่สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓)

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าไม่ได้ตั้งใจปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหุ้นที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่น
โดยไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวเพราะ

(๓.๑) ไม่ทราบข้อเท็จจริงการถือหุ้นของบุคคลอื่นที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร
เป็นผู้ดำเนินการ

(๓.๒) ทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ
เมื่อเทียบกับทรัพย์สินที่ได้แสดงมาในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ แต่ละครั้งมีจำนวนที่น้อยมาก

(๓.๓) ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนและไม่ทราบ
รายละเอียดการบริหารจัดการธุรกิจของบริษัทต่าง ๆ ของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

(๓.๔) ตนเองและเลขานุการส่วนตัวไม่เข้าใจข้อกำหนดระเบียบคณะกรรมการ
ป.ป.ช. และรายละเอียดการกรอกรายการทรัพย์สิน ฯ ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ

(๓.๕) การที่จะแสดงหรือไม่แสดงทรัพย์สินดังกล่าว ก็ไม่เป็นเหตุให้ตนได้
ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

(๔) ความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร
ไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตนและคู่สมรสที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ
ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ตามคำร้องของผู้ร้อง ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔)

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ แต่เพื่อให้ทราบถึงเจตนาของผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการ
ทรัพย์สิน ฯ ว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือไม่ จึงต้องตรวจสอบถึงรายละเอียดของพยานหลักฐานเพื่อให้
ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งจากพยานหลักฐานและคำชี้แจงของพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เองทำให้
คณะกรรมการ ป.ป.ช. เชื่อว่า

(๔.๑) ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบริษัทต่างๆ จริง

(๔.๒) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นในบริษัทต่างๆ นั้นเป็นการถือหุ้นแทนทั้งพ.ต.ท. ทักษิณ และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

(๔.๓) การที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ทราบ หรือควรทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวมาตั้งแต่ต้นเพราะทำมานานแล้ว ตั้งแต่เริ่มทำธุรกิจ

(๔.๔) การจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของตนเองและ/หรือคู่สมรส ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือแทนและอ้างว่ามอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้จัดทำ และไม่รู้ข้อกฎหมายนั้น รับฟังไม่ได้

(๔.๕) เหตุที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตน และ/หรือคู่สมรสที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะจำต้องนำไปเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งขัดกับการดำเนินการเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดด้วยการ

๑) เข้าไปครอบงำกิจการหรือ Take over บริษัทต่างๆ
๒) เพื่อปิดบังมิให้บุคคลภายนอกและสาธารณชนทราบถึงการ
ทำธุรกรรมเชื่อมโยงระหว่างบริษัทในเครือของตนเอง

๓) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนทำให้ตนและคู่สมรส ต้อง
กระทำการบางอย่างที่ไม่ถูกต้องต่อระเบียบปฏิบัติและข้อบังคับต่างๆ เช่น รับเงินปันผลของผู้ถือหุ้นที่
บริษัทจ่ายเป็นเช็คระบุชื่อผู้ถือ ไปเข้าในบัญชีเงินฝากของคุณหญิงพจมาน

๔) การซื้อหุ้นของบางบริษัท เช่น บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์
สปอร์ตคลับ จำกัด ในวงเงิน ๕๐๐ ล้านบาท แต่ใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดถือหุ้นแทน เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่รู้ว่า
ตนเป็นเจ้าของซึ่งจะทำให้การประណอมหนี้ต้องถูกรอเพิ่มมากขึ้น

(๕) ความเห็นเพิ่มเติมของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จากกรณีที่ พ.ต.ท. ทักษิณ
ชินวัตร ได้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว (ต่อจากข้อ ๔) (ตามคำร้องของผู้ร้อง ลงวันที่ ๑๖
มกราคม ๒๕๕๔)

นอกจากเหตุผลที่ผู้ถูกร้อง แจ้งแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้างต้นแล้ว
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังเชื่อว่า ผู้ถูกร้องมีเหตุจูงใจอื่นที่จะไม่แสดงรายการหุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นแก่
คณะกรรมการ ป.ป.ช. อีก คือ

(๕.๑) เพื่อมิให้ผู้ใดทราบว่าผู้ถูกร้อง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ได้หลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง รายงานการได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ตามมาตรา ๒๔๖, ๒๕๘ และ ๒๕๙ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ถือหลักทรัพย์ต้องรายงานการถือหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือลดลงทุกร้อยละ ๕ ต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และเรื่องการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น และห้ามมิให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิด ตามมาตรา ๒๔๑ ๒๔๓, และ ๒๔๔ ซึ่งเห็นได้จากกรณีการถือหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด (มหาชน)

(๕.๒) เพื่อมิให้บุคคลใดทราบว่าผู้ถูกร้อง และ/หรือคุณหญิงพจมาน มีพฤติกรรมว่าก่อให้เกิดการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ ดังกรณีคุณหญิงพจมานแบ่งหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ฯ ให้นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ (บุตรบุญธรรมของบิดาของคุณหญิง) จำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น แต่ทำเป็นเรื่องนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ซื้อหุ้นจาก น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี (ผู้ใกล้ชิดที่ถือหุ้นแทน) หุ้นละ ๑๖๔ บาท เป็นเงิน ๗๓๘ ล้านบาท (ซึ่งเงินจำนวนนี้ก็กลับเข้าบัญชีคุณหญิงพจมานในที่สุด) (เป็นวิธีการของระบบการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้โบรกเกอร์ในการซื้อร้อยละ ๐.๕ และเสียค่าธรรมเนียมในการขายอีกร้อยละ ๐.๕ โดยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้อีกแทนการยกให้โดยเสนาหา ซึ่งอาจต้องเสียภาษีเงินได้ของเงินส่วนที่เกิน ๔ ล้านบาท ในอัตรา ร้อยละ ๓๗ อันเป็นการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ ในกรณีที่คุณหญิงพจมานยกให้นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์, นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ต้องเสียภาษีนี้ หรือคุณหญิงจะออกให้ก็ได้)

๔.๒) มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ แล้ว เห็นว่าการที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือทรัพย์สินแทนนั้นน่าเชื่อว่าเป็นการดำเนินการโดยไม่สุจริตเพราะหากดำเนินการโดยสุจริตก็ไม่มีเหตุผลและความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ดังนั้น การไม่แสดงรายการหุ้นของตนเอง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ซึ่งอยู่ในชื่อของบุคคลอื่นนั้น จึงเป็นการกระทำโดยจงใจที่จะปกปิดรายการหุ้นดังกล่าว มิให้บุคคลภายนอกและสาธารณะทราบว่าหุ้นดังกล่าวเป็นของตน ทั้งนี้เนื่องจาก

ก. เหตุผลทางธุรกิจ กล่าวคือ

- ๑) เพื่อให้มีจำนวนบุคคลถือหุ้นครบตามกฎหมาย

- ๒) เพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือ
- ๓) เพื่อให้มีเสียงข้างมากในการประชุมคณะกรรมการของบริษัท ฯ
- ๔) เพื่อมิให้เสียชื่อเสียง กรณีที่ไปลงทุนในบริษัทที่มีภาระหนี้สิน
- ๕) ในการดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดนั้น ต้องพยายามดำเนินการ

ให้ได้เปรียบในเชิงการค้า โดยต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนเป็นจำนวนมาก อาทิ

๕.๑) การเข้าไปครอบงำกิจการหรือ Take Over บริษัทต่าง ๆ

๕.๒) การทำธุรกรรมเชื่อมโยงระหว่างบริษัทในเครือของตนเอง บางครั้งไม่สามารถเปิดเผยชื่อของตนเอง และ/หรือคู่สมรส ได้จึงต้องใช้ชื่อของบุคคลอื่นแทน

ข. เหตุผลทางกฎหมาย ผลการตรวจสอบปรากฏพยานหลักฐานน่าเชื่อว่าการที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ไม่แสดงรายการหุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น น่าจะมีมูลเหตุจูงใจอีก คือ

๑) เพื่อมิให้ผู้ใดทราบตัวตนและ/หรือคู่สมรสได้หลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

๑.๑) เรื่องการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ทุกร้อยละ ๕ กล่าวคือเมื่อรวมจำนวนหุ้นของผู้มีชื่อถือแทนเข้าด้วยกันของหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) แล้ว ในการซื้อขายแต่ละงวดอาจมีจำนวนถึงหรือเกินร้อยละ ๕ ซึ่งต้องรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหุ้นดังกล่าว

๑.๒) เรื่องการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งห้ามซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่นและห้ามมิให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิด อาทิ การซื้อขายหุ้นระหว่างผู้มีชื่อถือหุ้นแทนด้วยตนเอง

๒) การหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ เช่น การโอนหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น มูลค่า ๗๓๘ ล้านบาท ให้นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ซึ่งนายบรรณพจน์ ให้การว่าเป็นการยกให้โดยเสนหาซึ่งตามหลักกฎหมายต้องเสียภาษีเงินได้ตามราคาค่าหุ้นในวันที่ยื่นโอนสำหรับส่วนที่เกิน ๔ ล้านบาท ร้อยละ ๓๗ (ซึ่งจะเป็นเงินภาษีถึง ๒๗๓ ล้านบาท) แต่การโอนหุ้นในเรื่องนี้กลับไปใช้ระบบซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งได้รับการยกเว้นภาษี แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้โบรกเกอร์ในการซื้อร้อยละ ๐.๕ และขายร้อยละ ๐.๕ แทน (ซึ่งเป็นเงินเพียง ๗.๓๘ ล้านบาท)

ด้วยเหตุดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถที่จะระบุหรือแสดงจำนวนหุ้นที่อยู่ในนามของบุคคลอื่นว่าเป็นของตนเอง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ เพราะบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ดังกล่าวต้องเปิดเผยต่อสาธารณะตามมาตรา ๒๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ ว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

๕. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงได้ส่งหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๖/๑๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ พร้อมยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด กรณี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ โดยต่อมาในวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องแล้วเห็นว่ากรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ ด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ ๑๔ คน และได้ส่งสำเนาคำร้อง และเอกสารประกอบให้ผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๖. ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง เมื่อ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงข้อกล่าวหาในวันที่ ๓๐ มีนาคม และ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ พร้อมทั้งพยานหลักฐานประกอบสรุปได้ ดังนี้

๑) ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เพราะเข้ามาดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ ก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้บังคับ ฯ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญใดและกฎหมายใดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ คงมีแต่มาตรา ๓๒๑

วรรคหนึ่งเท่านั้นที่มีบทเฉพาะกาลใช้บังคับให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้ขอความเห็นชอบจากศาลรัฐธรรมนูญเสียก่อน แสดงว่าการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ยังเกิดขึ้นไม่ได้ และการยื่นบัญชีของผู้ถูกร้องครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ จึงเป็นการยื่นโดยสมัครใจ มิใช่ยื่นเพราะมีหน้าที่ต้องยื่น หากบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ มีข้อบกพร่องก็ไม่ใช่เหตุที่จะนำมาลงโทษผู้ร้อง

๒) กรณีของผู้ถูกร้องไม่อยู่ในข้อบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เพราะกำหนดโทษ ๒ ประการต่อเนื่องกัน และใช้สำหรับกรณีผู้กำลังดำรงตำแหน่งในขณะนั้น เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปแล้วควรต้องด้วยมาตรา ๒๕๔ ว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ และพ้นกำหนดอายุความแล้วหรือไม่

๓) มติของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมีบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. เข้าร่วมประชุมและมีมติด้วย คือ คุณหญิงปรีดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา

๔) ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อน ไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจง และใช้มาตรฐานการพิจารณาแตกต่างกับกรณีนายชวน หลีกภัย และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน

๕) คำร้องไม่ชัดเจน ว่าผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ไม่แยกแยะทำให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถชี้แจงได้ถูกต้องทั้งการยื่นครั้งที่ ๑ และ ๒ ทางคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่ได้ทักท้วง กลับนำผลการตรวจสอบไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาเลย

๖) ต้องมีความจงใจเพื่อรองรับการกระทำทุจริต

กรณีจะต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ นั้นจะต้องมีความจงใจโดยผู้กระทำต้องรู้ข้อเท็จจริง และตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในส่วนนี้ ว่าด้วยจงใจปกปิดเพื่อจะกระทำการทุจริต หรือแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ

๗) ผู้ร้องไม่มีพยานหลักฐาน ว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง เพราะผู้ร้องได้ทยอยโอนหุ้นให้คู่สมรสไปดำเนินการแล้ว

๘) กรณีหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ฯ นั้น คู่สมรสผู้ถูกร้องได้ส่งขายไปหมดแล้ว

๙) กรณีบริษัท อินโฟลิ้งค์ ฯ ข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อน เพราะได้โอนหุ้นไปตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ หลังจากพ้นตำแหน่งเกิน ๑ ปีแล้ว จึงไม่ต้องยื่น และได้ขอแก้ไขต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานครแล้ว

๑๐) กรณีหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๆ เป็นกรณีที่คู่สมรสซื้อไว้แทนโดยให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน
ผู้ถูกร้องเพิงทราบภายหลัง

๑๑) กรณีหุ้นบริษัทอื่น ๆ ได้โอนหุ้นแบบโอนลอยให้คู่สมรสไปนานแล้ว และไม่ทราบว่า
คู่สมรสโอนหุ้นไปใส่ชื่อบุคคลอื่นให้ถือหุ้นแทนเมื่อใดบ้าง และสามีไม่ต้องล่วงรู้กิจการของภรรยาเสมอไป

๑๒) หุ้นที่มีผู้ถือแทนเป็นการถือแทนคู่สมรสไม่ใช่ถือแทนผู้ถูกร้อง การส่งซื้อขาย โอนและ
รับเงินปันผล จึงเป็นไปตามคำสั่งของคู่สมรส กรณีนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ซื้อหุ้นบริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น
จำกัด (มหาชน) จาก น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้นนั้น แม้จะตรวจพบว่าคุณหญิงพจมาน
แบ่งหุ้นให้นายบรรณพจน์นั้น ก็ได้ดำเนินการกันในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งผู้ถูกร้องพ้นจาก
ตำแหน่งแล้ว

๑๓) ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินธุรกิจผิดกฎหมาย หรือปิดบังอำพราง แต่สามารถทำได้ในการดำเนิน
ทางธุรกิจเมื่อไม่ผิดกฎหมาย

๑๔) การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้อื่นถือแทน เพราะเดิมผู้ร้องไม่ได้กำหนด
ให้แสดง จึงไม่เป็นความผิด ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า “ไม่เข้าใจกฎหมาย” ไม่ใช่เป็นการปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมาย
โดยเฉพาะความหมายของคำว่าทรัพย์สินรวมถึงสิ่งใดบ้าง

๑๕) ผู้ร้องไม่เคยทักท้วงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการถือหุ้นแทน หลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สิน ๆ ครั้งที่ ๑ และ ๒ ผู้ร้องท้วงเฉพาะเรื่องเงินฝากในธนาคารและยานพาหนะ

๑๖) ผู้ถูกร้องไม่สนใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้อื่นถือแทนคู่สมรส เพราะนางกาญจนาภา
หงษ์เหิน และนางกมลวัน โชติกะพุกกะณะ เข้าใจผิดว่าไม่ต้องยื่น และในการยื่นครั้งที่ ๑ และ ๒
ซึ่ง ป.ป.ช. ก็ได้ประกาศรับรองโดยลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ส่วนการยื่นครั้งที่ ๓ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่น
รายการทรัพย์สินที่ผู้อื่นถือแทนเพียง ๖๔๖.๕ ล้านบาท เมื่อเทียบกับทรัพย์สินทั้งหมดที่แสดงไว้
จะมีมูลค่าเพียงร้อยละ ๒.๕ ของทั้งหมด จึงไม่เป็นเหตุจูงใจให้ยื่นบัญชีเท็จหรือปกปิด

๑๗) ผู้ร้องไม่มีอำนาจกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
และเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ เพราะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ให้แสดง
บัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือใช้อำนาจหน้าที่
ทำการทุจริต หรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ไม่มีเจตนาจะให้ ป.ป.ช. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ก.ล.ต.
หรือเจ้าพนักงานประเมินภาษี การนำประเด็นทั้ง ๒ มาประกอบการพิจารณาลงมติให้เป็นโทษต่อผู้ถูกร้อง
จึงมิชอบ

๑๘) ผู้ถูกร้องและคู่สมรสไม่ได้กระทำผิดต่อกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
ผู้ร้องไม่มีข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย และไม่มีอำนาจตรวจสอบเรื่องนี้

๑๙) ผู้ถูกร้องและคู่สมรสไม่ได้หลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ ผู้ถูกร้องเห็นว่ากรณีนายบรรณพจน์
ดามาพงศ์ รับหุ้นจากคู่สมรสของผู้ถูกร้องโดยเสนาหา จึงเป็นหน้าที่ของนายบรรณพจน์ที่จะต้องเสียภาษีเอง
หรือเจ้าพนักงานประเมินจะตรวจสอบให้เสียภาษีเงินได้จากกรโอนหุ้น

๒๐) ผู้ถูกร้องสรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ดังนี้

(๑) ป.ป.ช. ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เลือกปฏิบัติ มือคด หรือ
มีสายสัมพันธ์ทางการเมืองกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และ

(๒) ป.ป.ช. นำเอาการประกอบธุรกิจมาเป็นประเด็นทางการเมืองเพื่อปิดกั้นผู้ถูกร้อง
และนำกฎหมายอื่นมาอ้างว่าผู้ถูกร้องกระทำผิดทั้งที่ผู้ร้องไม่มีอำนาจ
ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของ ป.ป.ช.

๗. ผู้ร้องแถลงแก้คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญส่งสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องและคุณหญิงปรียา
เกษมสันต์ ณ อยุธยา ทราบเพื่อให้แก้คำชี้แจงของผู้ถูกร้อง และต่อมาได้รับคำแถลง ๓ ราย มีสาระสำคัญ
ดังนี้

๗.๑) คำแถลงของนายโอภาส อรุณินท์ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ลงวันที่ ๒
เมษายน ๒๕๕๔

๑) ผู้ร้องดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ไปตามอำนาจหน้าที่เหมือนกันทุกราย โดยปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายและมติของ ป.ป.ช.
โดย ออกก. ตรวจสอบ ฯ ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
พุทธศักราช ๒๕๕๑ เนื่องจากถูกยกเลิกไปเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แล้ว
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง

๒) การพิจารณารายงานผลการตรวจสอบของ ออกก. ตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๒๑
ธันวาคม ๒๕๕๓ และ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ จนลงมติให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด
เป็นไปตามปกติ ไม่ได้เร่งรีบตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวหา

๓) การที่มีผู้ร้องเรียนว่ากรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
เป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัย ประธานคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ร้องเรียนไม่มีอำนาจจะห้าม

มิให้กรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งคนใดเข้าร่วมประชุมได้ ทั้งคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ก็มีได้
ลาออกจากการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวหา แต่ลาออก
ในวันต่อมา

- ๔) ผู้แถลงไม่เคยให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน ในลักษณะมีคำวินิจฉัยล่วงหน้าแต่อย่างใด
- ๕) ผู้แถลงและผู้ร้องได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายด้วยความเป็นกลาง บริสุทธิ์

ยุติธรรม โปร่งใส ไม่มีอคติ

๗.๒) คำแถลงของคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔
สรุปได้ว่า

๑) คุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ทำหนังสือขอลาออกจากการเป็น
กรรมการบริษัท อมรเกษม จำกัด, บริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และบริษัท วงศ์อมร จำกัด ภายในกำหนด
๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว โดยนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร
รับจดทะเบียนแก้ไขและออกหนังสือรับรองกรณีบริษัท อมรเกษม ฯ และบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ให้เมื่อ
วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒

๒) การลงลายมือชื่อของคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ในเอกสารของ
บริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ในปี ๒๕๕๒ นั้น เป็นการรับรองบุคคลและบัญชีกำไรขาดทุน ในช่วง
เวลาคาบเกี่ยวกับการเป็นกรรมการในช่วงมกราคม - เมษายน ๒๕๕๒ การลงชื่อมิได้ทำให้กลับมา
เป็นกรรมการของบริษัทได้เพราะได้ลาออกไปแล้วและที่ประชุมใหญ่ก็มีได้ตั้งกลับมา

๓) กรณีบริษัท วงศ์อมร จำกัด คุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้ทำ
หนังสือลาออกและแจ้งด้วยวาจาต่อคุณหญิงวนิดา พูนศิริวงศ์, กรรมการบริษัทผู้มีอำนาจ ซึ่งต่อมา
ก็ได้ยื่นขอลาออกแล้วจึงชอบด้วยกฎหมาย โดยคุณหญิงปรียา ไม่ต้องไปดำเนินการเองตามคำวินิจฉัย
ของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๔) หากปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่ากรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดฝ่าฝืน
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ตามหลักกฎหมายมหาชน ก็ไม่ทำให้มีผลกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่
ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว โดยสามารถอ้างอิงเทียบเคียงรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ ที่ให้นำมาตรา ๕๗ มาใช้
กับการกระทำของคณะกรรมการเลือกตั้งได้

๗.๓) คำแถลงของนายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงกรณี
ผู้ถูกร้องกล่าวหาว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลแกนนำของพรรคการเมืองคู่แข่งชั้นของพรรคไทยรักไทย
และเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกร้องมาก่อน สรุปได้ว่า

๑) ตนเคยเป็นเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รว ๓ ช่วงของรัฐบาล (นายบรรหาร ศิลปอาชา, พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ, นายชวน หลีกภัย) จึงใกล้ชิดกับนักการเมืองในคณะรัฐมนตรีทุกพรรค

๒) ไม่เคยโกรธเคืองหรือขัดแย้งอย่างรุนแรงกับผู้ถูกร้อง แต่ไม่แน่ใจว่าผู้ถูกร้อง อาจโกรธเคืองตนก็ได้จากกรณีการให้สัมภาษณ์เรื่องการสั่งรื้อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๐

๘. การออกนอกระบบพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนอกระบบพิจารณาในวันที่ ๓, ๔, ๑๐ เมษายน ๒๕๕๔ และ ๔, ๒๒ ๒๕, ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยเปิดโอกาสให้ผู้กรณีนำพยานมาเบิกความ ยื่นเอกสารและหลักฐาน ประกอบการพิจารณาเพิ่มเติมที่ รวมทั้งให้ผู้กรณีสั่งคำนำและถามถึงพยานที่มาเบิกความได้ โดยทั้งสองฝ่าย ได้ส่งพยานเอกสารมาเพิ่มอีกหลายสิบรายการ

ทางผู้ร้องมอบอำนาจให้นายกล้าณรงค์ จันทิก และคณะ มาแถลงต่อศาล ส่วนผู้ถูกร้อง มอบอำนาจให้นายมาแถลงต่อศาลแทน และขอให้นำพยานบุคคลเข้าสืบรวม ๒๐ คน แต่ในวันนัด พิพากษากลับมาเพียง ๑ คน คือ นายประสิทธิ์ ดำรงชัย ส่วนที่เหลือได้ส่งคำให้การเป็นหนังสือของ พยานจำนวน ๑๐ คน เมื่อศาลได้สั่งให้พยานที่เบิกความเป็นหนังสือดังกล่าวมาศาลเพื่อให้ผู้ร้องซักค้าน จำนวน ๖ คน (คุณหญิงพจมาน ชินวัตร, นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์, นายศักรินทร์ ร่วมรังษี นายวิโรจน์ นวลแข, นายสุวิทย์ มาไพศาลสิน, นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์) แต่ทนายฝ่ายผู้ถูกร้องกลับนำ พยานมาศาลเพียง ๑ คน คือนายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ ส่วนที่เหลือ ๕ คน ทนายฝ่ายผู้ถูกร้องอ้างว่า พยานได้ชี้แจงเป็นหนังสืออย่างชัดเจนแล้ว

สรุปเฉพาะจุดเด่นของคำแถลง คำเบิกความ การซักค้าน และถามถึง ดังนี้

๘.๑) ฝ่ายผู้ร้อง โดยผู้รับมอบอำนาจ สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑) ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ แม้จะเข้าดำรงตำแหน่ง รองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติที่บังคับให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ แต่ผู้ถูกร้องต้องยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งบัญญัติความหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้

๒) เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่ ป.ป.ช. ตามบทเฉพาะกาล

ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ ซึ่งแม้รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดแบบแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ แต่แบบที่ ป.ป.ป. ส่งให้กรอกนั้นก็มีความตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งในครั้งที่ ๑ และ ๒ ส่วนในครั้งที่ ๓ ได้ปรับปรุงโดยเพิ่มเติมแบบคำอธิบาย แต่สาระสำคัญก็ไม่ได้มีความแตกต่างกัน เพียงแค่อธิบายคำว่า “ทรัพย์สิน” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้ง อกก. ตรวจสอบ ๆ ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๑๒) เพื่อตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ตามหมวด ๓ ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลทั่วไป จะไม่กระทบต่อ ผู้ถูกตรวจสอบหากไม่มีข้อความอันเป็นเท็จ จึงมีจำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องมาชี้แจงจนกว่าจะตรวจพบ ว่ามีข้อความเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง จึงจะรายงาน ป.ป.ช. ถ้า ป.ป.ช. เห็นด้วยจึงจะส่งศาล รัฐธรรมนูญ การแต่งตั้ง อกก. ตรวจสอบ ๆ ดังกล่าวมิใช่การแต่งตั้งตามหมวด ๔ ซึ่งเป็นการแต่งตั้ง เพื่อไต่สวนการทุจริตและร่ำรวยผิดปกติที่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหารับทราบและชี้แจง ซึ่งจะมี กระบวนการต่อไปสู่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๔) อกก. ตรวจสอบ ๆ ไม่ได้ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพราะไม่มีอำนาจหน้าที่แต่ตรวจสอบเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณา หาเหตุจูงใจในการปกปิดไม่แสดงรายการทรัพย์สิน ๆ เท่านั้น โดยถือคำรับของผู้ถูกร้องเองมาเป็นหลักฐาน จึงสามารถตรวจสอบได้รวดเร็ว

๕) ผู้ร้องไม่ได้แยกกรณีแจ้งเท็จกับกรณีปกปิดออกจากกันเพราะเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกัน เมื่อพบว่าการยื่นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงก็อาจเป็นการยื่นเท็จ หรือปกปิด หรือทั้งแจ้งเท็จและปกปิดก็ได้

๖) การรายงานเรื่องการโอนหุ้นของบริษัท อินโฟลิ่งค์ ๆ ของ อกก. ตรวจสอบ ๆ เป็นเพียงตัวอย่างการโอนหุ้นไปมาระหว่างผู้ถูกร้องและคู่สมรส กับผู้ถือหุ้น

๗) การตรวจสอบการโอนหุ้นของบริษัทต่าง ๆ นั้นไม่ได้เรียกผู้บริหารทุกบริษัท มาสอบถามเมื่อเห็นว่าข้อมูลที่ได้รับมาเพียงพอแล้ว

๘) กรณีบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด อกก. ตรวจสอบ ๆ พิจารณาจากคำให้การของคู่สมรสผู้ถูกร้องว่าได้มอบหมายให้นายสุรเชียร จักรธรานนท์ ไปติดต่อและ ต่อรองจนสำเร็จโดยใช้เงินส่วนตัวของตนซื้อ แต่ใช้ชื่อนายชัยรัตน์ เชียงพุกฤษ, น.ส.บุญชู เจริญประดับ และนายวิชัย ช่างเหล็ก ผู้ใกล้ชิดเป็นผู้ถือหุ้นแทน การซื้อหุ้นบริษัทนี้ทำขึ้นในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ โดยผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ เดือนธันวาคม ๒๕๕๑ ส่วนการให้สัมภาษณ์กับนายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ทำเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๒ แสดงว่าผู้ถูกร้องรู้อยู่ตลอดเวลาว่าตนเอง หรือคู่สมรสเป็น

เจ้าของจริงซึ่งจะต้องแสดงการเป็นเจ้าของหุ้นบริษัทนี้ไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อ
ป.ป.ช. แต่ก็ได้ยื่น

๕) การตรวจสอบบัญชีธนาคารของคู่สมรสผู้ถูกร้องนั้น ผู้ร้องไม่ได้ตรวจสอบ
การเข้าออกของเงินในบัญชีเงินฝาก แต่ตรวจสอบว่า ณ วันที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ มีทรัพย์สิน
ครบหรือไม่ ทำไมไม่แสดงหุ้นของตัวเองให้ชัดเจน ทำไมเอาไปฝากไว้ในชื่อของบุคคลอื่น

๑๐) การที่หนังสือ Who's Who in Thailand Business in 1994 (๑ พฤศจิกายน
๒๕๓๗) ระบุชื่อนายชัชวรัตน์ เขียงพฤกษ์, น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี, น.ส.บุญชู เจริญประดับ เป็น ๑ ใน
๒๐๐ อันดับเศรษฐีเมืองไทย จึงเป็นไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องจะไม่ว่าบุคคลในบ้านตนเองถือไว้แทนคู่สมรสของ
ผู้ถูกร้อง

๘.๒) นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ พยานฝ่ายผู้ถูกร้องยื่นคำให้การเป็นหนังสือต่อศาล
เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ และได้มาเบิกความในศาลในฐานะผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ผู้ร้องซักค้าน
เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ มีจุดสำคัญ ดังนี้

๑) การโอนหุ้นลอย เป็นการโอนหุ้นโดยผู้โอนลงลายมือชื่อของตนในใบโอนหุ้น
แต่เพียงฝ่ายเดียว แล้วมอบใบโอนหุ้นนั้นให้แก่ผู้รับโอนลอย โดยผู้รับโอนลอยมีอิสระที่จะระบุชื่อของ
ผู้รับโอนในภายหลัง ฝ่ายผู้โอนจะถือว่าได้สละสิทธิ์ในความเป็นเจ้าของหุ้นที่ตนสละก้หลังโอนลอยไปแล้ว

๒) การโอนลอยมีหลายรูปแบบตามกฎหมายหลายฉบับ

๓) การโอนลอยใช้เฉพาะหุ้นระบุชื่อและการโอนลอยจะสมบูรณ์เมื่อผู้โอนสลักหลัง
ใบหุ้นและมอบให้ไป (ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๑
ประกอบมาตรา ๑๕๕)

๘.๓) นายประสิทธิ์ ดำรงชัย, กรรมการ ป.ป.ช. เบิกความในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง
เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ มีสาระสำคัญว่า

๑) รัฐธรรมนูญกำหนดให้แสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ในฐานะเป็นกลไก
การตรวจสอบชนิดหนึ่งเพื่อจะนำมาเป็นพื้นฐานว่ามีการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินและหนี้สิน ระหว่างการดำรง
ตำแหน่งจนผิดปกติหรือไม่

๒) ถ้าไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ หรือยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน
และหนี้สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพื่อพิจารณาว่ามีเหตุ
จูงใจอย่างไร

๓) รายงานของ ออกก. ตรวจสอบ ๑ ไม่ปรากฏว่ามีการตรวจสอบว่าทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้อง คู่สมรสและบุตรมีอยู่เท่าไร คงตรวจสอบเฉพาะหุ้นเท่านั้น

๔) สรุปความเห็นของพยานว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพราะหุ้นในชื่อบุคคลอื่นเป็นของคู่สมรส, การไม่แจ้งเพราะเข้าใจคำว่า “ทรัพย์สิน” คลาดเคลื่อน แต่เมื่อทราบที่ต้องยื่นก็รีบแจ้งเพิ่มเติมมาแล้ว การอ้างว่าผู้ถูกร้องมีเหตุจงใจเป็นเพียงข้อสันนิษฐานที่ไม่มีน้ำหนัก

๕) ในระหว่างการไต่สวนหรือสอบสวนต้องถือว่าผู้ถูกกล่าวหายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จึงต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกกล่าวหา การนำข้อมูลมาเปิดเผยเป็นการผิดกฎหมาย ป.ป.ช. นอกจากนี้มีการเร่งรัดพิจารณากรณีนี้ให้เสร็จโดยเร็ว

๖) พยานเห็นว่า ป.ป.ช. ยังน่าระบือว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้อยู่โดยอนุโลม แต่ ป.ป.ช. ทำผิดระเบียบนี้หลายข้อ

๗) ต่อมาเมื่อนายกล้าณรงค์ จันทิก ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ร้อง ได้ซักค้านเกี่ยวกับประเด็นว่านางกาญจนาภา ฐักความหมายของคำว่า “ต้องแสดงทรัพย์สินที่มีอยู่ในความครอบครองของผู้อื่นด้วย” หรือไม่ และถ้ารู้ทำไมไม่กรอกด้วยซึ่งพยานตอบในความหมายว่า เมื่อคุณหญิงพจมานบอกเลขานุการไม่ให้กรอกทรัพย์สินของคุณหญิงที่มีอยู่ในชื่อของคนอื่น เลขานุการจึงไม่กรอกลงไป เนื่องจากกรณีนี้มีความสำคัญจึงขอ นำคำเบิกความของพยานและคำซักค้านของผู้ร้องมาประกอบการพิจารณา ดังนี้

นายกล้าณรงค์ ผมอยากให้อ่านคำให้การของนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ที่ท่านพูดในลักษณะอย่างนั้นท่านคล้ายๆ กับว่า กรรมการ ป.ป.ช. เสียงข้างมาก ๘ คน พยายามไปหยิบไอ้สิ่งที่มีมันมี และก็มาปรักปรำนางกาญจนาภา ๑ ตอบคำถามนะครับว่า ข้า ๑ ได้อ่านคำอธิบายดังกล่าวและเข้าใจว่าต้องแสดงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นด้วย แต่ในช่องแบบฟอร์มที่ให้กรอกรายการระบุเฉพาะคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น จึงได้กรอกเฉพาะตามแบบฟอร์มที่มีอยู่ใช่ไหมครับ เขาไม่ได้บอกว่าเขาไม่รู้ เขารู้ แต่ในช่องแบบฟอร์มไม่มีเขาเลยไม่กรอก แต่ท่านบอกว่าเขาไม่รู้ เขาเข้าใจผิด มันคนละประเด็นกัน อันนี้ผมขอหมายศาลนะครับ

นายประสิทธิ์ ครับ ขออนุญาตชี้แจงเพิ่มเติมตรงนี้นะครับ เรื่องที่ว่ารู้หรือไม่รู้นี้นะครับ ก็อย่างที่ผมกราบเรียนว่า คำอธิบายมันเปลี่ยนแปลงมาเรื่อยๆ ตอนที่เขากรอกครั้งแรกนั้นมันไม่มีหรือกรอกบ้าง คำว่าทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นนี่ไม่มีนะครับ คำว่าทรัพย์สินของตนในครอบครองของคนอื่นกับในชื่อของคนอื่น กระผมเห็นว่ามันต่างกัน ในครอบครองของคนอื่นอาจจะเป็นชื่อของผมนี้แหละ

รถยนต์ผม ผมให้คนอื่นไปใช้นี้เรียกว่าอยู่ในครอบครองของคนอื่น แต่เมื่ออยู่ในชื่อของคนอื่น อย่างเช่น รถยนต์ของผมแต่ผมไปจดทะเบียนให้เป็นคนอื่นไปนี่จะครบมันคนละอย่างกัน ถ้าเป็นอย่างนั้นคนที่เขามีชื่อเขาทวงสิทธิได้กระผมคิดอย่างนั้นว่า เป็นของเขา แล้วความเข้าใจของเขาก็เป็นอย่างนี้ เมื่อเป็นชื่อของคนอื่นมันก็เป็นกรรมสิทธิ์ของคนอื่น พวกนี้จะรู้กฎหมายหรือครับว่า จะเป็นการเอาไปใช้ในชื่อแล้วยังเป็นของฉัน เขาไว้ในแง่กฎหมายหรือ เขาไม่รู้หรือครับ ในเมื่อบอกพวกเขาไม่ไปกรอก คุณหญิงบอกว่าไม่ต้องกรอกเพราะเป็นชื่อของคนอื่น ก็เขาจะไปกรอกได้อย่างไร

นายก้านรงค์ ท่านเบิกความต่อศาลเมื่อเช้านี้ว่า การยื่นบัญชีทรัพย์สินนั้นกรรมการ ป.ป.ช. เองก็ยื่นไม่ถูก ขอให้ท่านยืนยันนะครับว่ากรรมการ ป.ป.ช. คนไหนยื่นไม่ถูก

นายประสิทธิ์ เสียหายครับ ผมไม่พูดครับ ไม่ตอบคำถามนี้

๘.๔) พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร, ผู้ถูกร้องอ้างตนเป็นพยาน โดยยื่นคำให้การเป็นหนังสือ ต่อศาลเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีสาระสำคัญว่า

๑) ประมาณปี ๒๕๓๕ ก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้าทำงานการเมืองได้ทยอยโอนหุ้นที่ถืออยู่ในบริษัทต่างๆ ให้แก่คู่สมรสในลักษณะโอนลอย และส่งมอบใบหุ้นไป ดังนั้นตราใบที่ขังไม่มีชื่อผู้รับโอนและนำไปเปลี่ยนชื่อในสมุดทะเบียนหุ้น ก็จะไม่ปรากฏชื่อของตนอยู่ ทั้งที่โอนหุ้นให้คู่สมรสไปแล้ว ส่วนคู่สมรสจะไปดำเนินการอย่างไร ผู้ถูกร้องไม่ทราบ

๒) การยื่นบัญชีฯ ครั้งแรก เป็นการยื่นในวันที่คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง จึงไม่มีเหตุผลว่าผู้ถูกร้องมุ่งหวังทำการทุจริต หรือมิชอบ เพราะพ้นจากตำแหน่งแล้ว

๓) การจงใจปกปิดข้อเท็จจริงนั้น ผู้จงใจจะต้องรู้ว่ามีข้อมูลที่ต้องการจะปกปิด แต่ตนไม่รู้ว่าคู่สมรส มีทรัพย์สินใดบ้าง จึงไม่เป็นการจงใจปกปิด

๔) การจงใจปกปิดข้อเท็จจริงจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กับมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ส่วนตนและคู่สมรสมีทรัพย์สินจากการประกอบธุรกิจโดยสุจริตทั้งสิ้นจึงไม่มีมูลเหตุจะต้องปกปิด เมื่อทราบว่าทรัพย์สินบางรายการของคู่สมรสที่ไม่ได้แจ้งไว้ ก็รีบขออนุญาตส่งรายการเพิ่มเติมก่อนที่ ออกก. ตรวจสอบฯ จะดำเนินการเสร็จ และได้แจ้งรายการเพิ่มเติมที่ ออกก. ตรวจสอบฯ มิได้ขอให้ชี้แจงด้วย แต่ผู้ร้องไม่ได้นำคำขอของผู้ถูกร้องไปพิจารณา กลับรีบสรุปว่า จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้เสร็จก่อนวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งล่วงหน้าในวันที่ ๒๘ - ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

๕) กรณีบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ที่ผู้ถูกร้องให้สัมภาษณ์ ต่อนายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง นั้น ผู้ถูกร้องทราบแต่เพียงว่านายสุรเชียร จักรธรานนท์ ในฐานะผู้อำนวยการ บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด เป็นผู้เจรจาซื้อขาย และทราบในภายหลังว่านายสุรเชียร แนะนำให้คู่สมรส ผู้ถูกร้องเป็นผู้ซื้อเองโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

๘.๕) คุณหญิงพจมาน ชินวัตร พยานฝ่ายผู้ถูกร้องยื่นคำให้การเป็นหนังสือของพยาน ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (ผู้ร้องประสงค์จะซักค้าน แต่พยานไม่มาศาล) เมื่อพิจารณาคำให้การ ของพยานแล้วปรากฏว่าไม่มีข้อความเด่นเป็นพิเศษจากคำให้การต่อ ออกก. ตรวจสอบ ๑ ที่นำมาอ้างข้างต้น เป็นเพียงคำให้การซ้ำว่า

๑) ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้พยานไปดำเนินการโดยพยานไม่เคยแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ รายละเอียด

๒) การไม่ยื่นรายการหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนเพราะเลขานุการเข้าใจผิดว่า ไม่ต้องยื่น

๓) การวินิจฉัยว่าสามีภรรยาต้องรู้เรื่องทรัพย์สินด้วยกันเป็นการวินิจฉัยที่ไม่เป็นธรรม

๔) การชี้แจงเรื่องการถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ เป็นไปตามเหตุผลเดิม รวมทั้ง พยานไม่ตั้งใจปกปิดรายการหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน เพราะเงินที่ใช้ในการซื้อหรือขายหุ้นรวมทั้ง เงินปันผลก็นำเข้าบัญชีเงินฝากของพยานที่ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขารัชโยธินที่ได้แสดงแก่ ป.ป.ช. แล้ว ซึ่งเป็นการแสดงความสุจริตใจ นอกจากนั้นเมื่อพยานรวบรวมทรัพย์สินที่บุคคลอื่นถือแทน เพื่อให้ผู้ถูกร้อง นำไปยื่นเพิ่มเติมต่อ ป.ป.ช. ก่อนจะมีคำวินิจฉัยก็ไม่รับพิจารณา ทั้งที่สามารถยื่นได้ตามที่ได้มีคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๓/๒๕๕๓

๘.๖) นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการส่วนตัวของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร (คู่สมรสของผู้ถูกร้อง) ยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยผู้ร้องไม่ประสงค์จะซักค้าน

คำให้การนี้มีข้อความคล้ายกับคำให้การต่อ ออกก. ตรวจสอบ ๑ เดิม โดยเห็นว่า พยานเป็นผู้ทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อส่งให้กับเลขานุการของผู้ถูกร้อง โดยในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ครั้งที่ ๑ และ ๒ เห็นว่าใช้แบบอย่างเดียวกัน ส่วนในครั้งที่ ๓ พยานเห็นว่าเป็นแบบเหมือนเดิมจึงไม่ได้อ่านคำอธิบาย การกรอกแบบ

ก่อนหน้าที่จะยื่นแบบครั้งที่ ๓ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ได้แจ้งว่ามีรายการในบัญชีที่ยื่นไปแล้วยังมีความบกพร่องบางส่วนอยู่ จึงได้ทำรายการเพิ่มเติม ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ และ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ พยานจึงเห็นว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. แจ้งว่ามีรายการขาดตกบกพร่องซึ่งไม่กล่าวถึงรายการหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน จึงมั่นใจว่าบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่แจ้งไปนั้นถูกต้องแล้ว และใช้บัญชี ฯ นั้นเป็นหลักในการกรอกรายการเพื่อการยื่นครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ พยานเพิ่งทราบว่าทรัพย์สินนั้นมีความหมายรวมถึงทรัพย์สินที่ให้กับบุคคลอื่นถือสิทธิแทนด้วย และเสียใจที่ความไม่รอบคอบของตนทำให้ผู้ถูกร้องและคู่สมรสได้รับความเดือดร้อน

๘.๓) นางกมลวัน โชติกะพุกกะณะ เลขานุการส่วนตัวของผู้ถูกร้องยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยผู้ร้องไม่ประสงค์จะซักค้าน

มีข้อความสำคัญว่า เมื่อผู้ถูกร้องตั้งใจจะเข้าสู่วงการเมืองก็โอนหุ้นส่วนใหญ่ให้แก่คู่สมรส และลาออกจากการเป็นผู้บริหารบริษัทต่างๆ ในเครือชินวัตรในเดือนตุลาคม ๒๕๓๗ และมีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของบริษัทต่างๆ เหล่านี้ไปอีกเลยจนถึงปัจจุบัน

ในการกรอกรายการทรัพย์สิน พยานได้ประสานกับนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ทุกครั้งและไม่เคยทราบว่าคู่สมรสของผู้ถูกร้องมีหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน จนเมื่อมีข่าวทางสื่อมวลชน

พยานยืนยันว่าตามเอกสารหลักฐานที่ตนเก็บรักษาไว้ไม่มีหุ้นของผู้ถูกร้อง ปัญหาเกิดขึ้นจากความบกพร่องของนางกาญจนาภาที่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ซึ่งพยานเสียใจในความไม่รอบคอบของพยานและความเข้าใจผิดของนางกาญจนาภา

๘.๔) นายสุรเชียร จักรธรานนท์ กรรมการผู้อำนวยการของกลุ่มบริษัท แอสเสท ยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (ผู้ร้องประสงค์จะซักค้าน แต่พยานไม่มาศาล)

สรุปประเด็นสำคัญได้ว่าพยานเป็นผู้เจรจาต่อรองซื้อสนามกอล์ฟอัลไพน์ตามความเห็นชอบของคุณหญิงพจมานโดยผู้ถูกร้องไม่ได้รู้เห็น เมื่อเห็นว่าบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สपोर्टคลับ จำกัด มีเจ้าหน้าที่และภาวะภาษีอันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติคุณของบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด จึงแนะนำให้คุณหญิงพจมานเข้าซื้อหุ้นเสียเองโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน โดยผู้ถูกร้องไม่ได้รู้เห็นด้วย

๘.๕) นายศักรินทร์ ร่วมรังษี หัวหน้าฝ่ายกฎหมายตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (ผู้ร้องประสงค์จะซักค้าน แต่พยานไม่มาศาล)

สรุปได้ว่าคำว่า “โอนลอยหุ้น” มิได้กำหนดไว้ในกฎหมาย หรือข้อกำหนดของ ตลาดหลักทรัพย์ แต่ปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป โดยการที่ผู้เป็นเจ้าของหุ้นลงลายมือชื่อของตนหลังใบหุ้น โดยระบุว่าเป็นผู้โอน และส่งมอบใบหุ้นดังกล่าวให้แก่ผู้รับโอน โดยถือว่าเป็นวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมาย (พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๑ และ ๑๕๕)

ถ้ามีข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องโอนลอยหุ้นให้บุคคลอื่นไว้ก่อน แล้วบุคคลนั้นจึงโอน ไปให้นาย ก. ยังไม่อาจสรุปได้ว่าผู้ถูกร้องรู้ว่า นาย ก. เป็นผู้ถือหุ้นที่ตนได้โอนลอยไว้หรือไม่ ต้องพิจารณา ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแต่ละกรณี

๘.๑๐) นายวิโรจน์ นवलแห นายกสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ ยื่นคำให้การเป็นหนังสือ ในฐานะพยานผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (ผู้ร้องประสงค์จะซักค้าน แต่พยานไม่มาศาล)

สรุปคำให้การได้ว่า

๑) ในอดีตการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ฯ จะชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ (หุ้น) ให้ผู้ซื้อไปจริง ถ้าซื้อหุ้นโดยการโอนลอย ผู้ซื้ออาจส่งมอบใบหุ้นต่อไปยังผู้ซื้อคนถัดไปได้

๒) ปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ฯ เจ้าของหุ้นต้องลงลายมือชื่อ โอนลอยในช่องผู้โอนและนำส่งศูนย์ ฯ พร้อมสำเนาบัตรประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน ศูนย์ ฯ จึงจะรับหุ้นเก็บไว้ขายต่อไป

๓) ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ฯ จะรับฝากเฉพาะหุ้นที่ศูนย์ ฯ เป็นนายทะเบียนหุ้น

๔) การเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทที่มีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ไม่อาจ สรุปได้ว่าเป็นการใช้ข้อมูลภายในจนกว่าจะมีข้อเท็จจริงว่าผู้ถือหุ้นได้รับข้อมูลภายใน และนำไปใช้ในการ ซื้อขายหุ้นบริษัทนั้น

๕) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีข้อห้าม การใช้ชื่อบุคคลอื่นซื้อขายหรือถือหุ้น ความผิดจะเกิดขึ้นได้เมื่อร่วมกันสร้างราคาหุ้นให้ผู้อื่นหลงผิด หรือใช้ข้อมูลภายในซื้อขายหุ้น หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าถือหลักทรัพย์ เพื่อครอบงำกิจการ

๖) ถ้ามีข้อเท็จจริงเพียงว่ามีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนยังไม่สามารถสรุปได้ว่า จงใจหลีกเลี่ยงพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ฯ

๘.๑๑) นายสุวิทย์ มาไพศาลสิน กรรมการผู้จัดการบริษัทหลักทรัพย์ เมอร์ริลลินซ์ ภัทร จำกัด ยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (ผู้ร้องประสงค์ จะซักค้าน แต่พยานไม่มาศาล) โดยสรุปว่า

๑) พยานเป็นผู้ดูแลบัญชีของนายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์, น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี และน.ส.บุญชู เจริญประดับ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๓๗ การติดต่อซื้อขายหลักทรัพย์ (หุ้น) ของบัญชีทั้งสามรายได้ติดต่อผ่านนางกาญจนาภา หงษ์เหิน รวมทั้งส่งมอบหลักทรัพย์และการชำระราคาเป็นเช็คเข้าบัญชีโดยเฉพาะส่งจ่ายเจ้าของบัญชีโดยตลอด (แต่นางกาญจนาภา นำเช็คไปเข้าบัญชีของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ดังปรากฏในคำให้การตอนต้น)

๒) ผู้ถูกร้องไม่เคยติดต่อกับพยาน หรือบริษัทของพยาน

๓) ตลอดระยะเวลาที่ติดต่อซื้อขายกัน พยานไม่เคยเห็นลักษณะการสร้างราคา การทำให้ราคาหลักทรัพย์เปลี่ยนแปลง หรือมีเหตุอื่นควรสงสัยว่ามีการใช้ข้อมูลภายใน พยานจะให้ข้อมูลและภาวะทางตลาดและให้คำแนะนำในการซื้อขายเป็นปกติ เช่นเดียวกับลูกค้ารายอื่นๆ การชำระราคาก็เป็นไปตามระเบียบตลาดหลักทรัพย์ฯ คือบริษัทผู้ซื้อชำระเงินแก่เจ้าของบัญชีทั้งสามเป็นเช็คเข้าบัญชีโดยเฉพาะส่งจ่ายเจ้าของบัญชี

๔) การซื้อขายหลักทรัพย์ (หุ้น) บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด จากบัญชีของ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น และบัญชีของน.ส.บุญชู เจริญประดับ จำนวน ๕ แสนหุ้น ให้กับนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ในช่วงวันที่ ๖-๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นการซื้อขายตามปกติ ในราคาที่ไม่ผิดไปจากการซื้อขายโดยปกติ ไม่เป็นการสร้างราคา เพื่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือทำให้ผู้อื่นหลงผิด

๕. การแถลงปิดคดีด้วยวาจา เมื่อศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ และการส่งคำแถลงปิดคดีเป็นหนังสือต่อศาล เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ มีเนื้อความอย่างเดียวกัน สรุปดังนี้

๕.๑) แถลงการณ์ปิดคดีของผู้ร้องด้วยวาจา สรุปได้ดังนี้

๑) คำว่า “จงใจ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หมายความว่า ผู้ที่รู้หรือไม่ว่าตนเองหรือคู่สมรสมีทรัพย์สินนั้นหรือหนี้สินที่ยังไม่ได้แจ้งต่อ ป.ป.ช. ถ้ารู้แล้วไม่แจ้งก็ถือว่า “จงใจ” โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงความประสงค์ต่อผล เล็งเห็นผล หรือเหตุผลอื่น และไม่เกี่ยวกับการได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริตหรือไม่

๒) รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (รวมถึงข้าราชการและผู้บริหารท้องถิ่น ฯลฯ) ที่จะต้องถูกตรวจสอบความโปร่งใสต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ให้ ป.ป.ช. ตรวจสอบตามระยะเวลาต่างๆ ถ้าผู้ยื่นปกปิดข้อเท็จจริง แจ้งไม่หมด การตรวจสอบความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ก็ไม่อาจทำได้ จึงกำหนดโทษไว้โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย

๓) การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ต่อ ป.ป.ช. ครั้งที่ ๑ และ ๒ และ ป.ป.ช. ได้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เป็นการตรวจสอบรายการตามที่ยื่นตามมาตรา ๒๕๔ โดย ป.ป.ช. ไม่ได้ประกาศรับรองว่ารายการดังกล่าวถูกต้องและมืออยู่จริง และไม่มีบทบัญญัติห้ามมิให้ ป.ป.ช. ตรวจสอบเพิ่มเติมอีกในภายหลัง

๔) ในชั้นการสืบพยาน ผู้ถูกร้องนำพยานบุคคลเข้าเบิกความ ๑ ปาก และยื่นคำให้การเป็นหนังสือ ๕ ปาก ผู้ร้องขอให้นำพยานบุคคลมาเพื่อซักค้าน ๖ ปาก ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตแล้ว แต่ผู้ถูกร้องนำพยานมาเพียงปากเดียว คือ นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ ส่วนพยานที่เหลือ ๕ ปาก ทางผู้ถูกร้องขอให้ผู้ร้องซักค้านเป็นหนังสือ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าไม่อาจเชื่อถือได้ว่าจะได้คำตอบจากพยานอย่างแท้จริง ทั้งไม่เคยทำมาก่อน

๕) ผู้ร้องต้องการซักค้านนายวิโรจน์ นवलแห ผู้สนิทสนมกับพรรคไทยรักไทย เพื่อให้ยืนยันการอำพรางตลาดหลักทรัพย์เรื่องการซื้อขายหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ๑ ระหว่าง น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี และ น.ส.บุญชู เจริญประดับ จำนวนรวม ๕ ล้านหุ้นกับนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ เมื่อวันที่ ๖-๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่พยานไม่มาให้ซักค้าน ถือได้ว่าผู้ถูกร้อง จำนนต่อพยานหลักฐาน

๖) ส่วนพยานรายนายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ ซึ่งอ้างเทปบันทึกรายการหนี้แผ่นดินเรื่อง “ตลาดหลักทรัพย์แหล่งระดมทุนนักธุรกิจไทยหรือเก็งกำไรของต่างชาติ” ซึ่งออกอากาศทางยูบีซี ๗ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ นั้น ปรากฏว่าผู้จัดรายการเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อของพรรคไทยรักไทย จึงเห็นว่าพยานมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยผู้ถูกร้อง จึงมิใช่พยานคนกลาง อย่างแท้จริง

๗) ผู้ร้องได้แถลงชี้แจงประเด็นต่างๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ทั้งในข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ดังนี้

๗.๑) ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีต่อ ป.ป.ช. รวม ๓ ครั้ง ตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๑ และ ๒๕๒ กำหนดแล้ว เท่ากับผู้ถูกร้องยอมรับว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่น

๗.๒) ไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๕ หรือไม่ เพราะศาลรัฐธรรมนูญลงมติเป็นเอกฉันท์ให้รับคำร้องของ ป.ป.ช. ไว้พิจารณาตาม มาตรา ๒๕๕ แล้ว ทั้งมาตรา ๒๕๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ รวม ๓ ครั้ง ซึ่งการยื่นครั้งที่ ๒ และ ๓ นั้น เป็นการยื่นในขณะที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว และให้ ป.ป.ช. ตรวจสอบความถูกต้องและความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นบัญชีไว้ทั้ง ๓ ครั้ง

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ หากผลการตรวจสอบพบว่าจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบก็จะมีโทษ ๒ ประการ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๓.๓) ผู้ถูกร้องแจ้งว่าผู้ร้องไม่มีอำนาจนำมติของผู้ร้องมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพราะคุณหญิงปรีดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา เป็นบุคคลที่ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. มาร่วมประชุมและลงมติด้วย ซึ่งผู้ร้องชี้แจงตามคำแถลงของคุณหญิงปรีดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ที่ยื่นต่อศาลไว้แล้ว และผู้ร้องไม่มีอำนาจเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กร ตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

๓.๔) ผู้ถูกร้องอ้างว่าผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อน, ไม่ให้โอกาสชี้แจงดำเนินการไม่เป็นไปตามระเบียบ และไม่ให้ความเป็นธรรมนั้น ทางผู้ร้องได้ชี้แจงแล้วตามรายละเอียดที่ส่งมาชี้แจงครั้งก่อน ซึ่งผู้ร้องได้ชี้แจงแล้วว่าเป็นเพราะข้อเท็จจริงยุติตามพยานหลักฐานและคำรับของผู้ถูกร้องเอง ตลอดจนได้มีหนังสือแจ้งไปยังผู้ถูกร้องโดยตลอด และผู้ถูกร้องเองก็ได้ยื่นเอกสารชี้แจงเพิ่มเติมทั้งได้ให้ถ้อยคำต่อ ออก. ตรวจสอบ ฯ แล้ว ตลอดจนผู้ร้องได้สอบปากคำพยานที่ผู้ถูกร้องแจ้งขอมาทูกราย จึงถือว่าผู้ร้องได้ให้โอกาสต่อผู้ถูกร้องและให้ความเป็นธรรมแล้ว

๓.๕) ผู้ถูกร้องอ้างว่าคำร้องของผู้ร้องไม่แยกว่ากรณีใดเป็นการแจ้งเท็จ กรณีใดเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น เห็นว่ากรณีของผู้ถูกร้องเป็นทั้ง ๒ อย่าง ส่วนคำว่า “จงใจ” หมายถึงว่า ผู้ยื่นรู้หรือไม่ว่า ตน คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีทรัพย์สิน และหนี้สินที่ไม่ได้แจ้งแก่ ป.ป.ช. ถ้ารู้แล้วไม่แจ้งก็ถือว่าจงใจแล้ว โดยไม่ต้องพิจารณาถึงเหตุผลแห่งการกระทำ ซึ่งผู้ถูกร้องยอมรับในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๕ แล้วว่าเข้าใจความหมายดังกล่าวเป็นอย่างดี

๓.๖) ผู้ถูกร้องอ้างว่ารายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นเป็นของกลุ่มสมรสที่ผู้ถูกร้องได้โอนลอยไปให้ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ นั้น ป.ป.ช. ตรวจสอบหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนรวม ๕ บริษัท ว่าผู้ถูกร้องและ/หรือคู่สมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนมาเป็นเวลานานก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง บางบริษัทนานกว่าสิบปี เช่น บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ฯ จากคำให้การของนายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ว่าการโอนลอยโดยทั่วไปเป็นการโอนหุ้นที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ระยะสั้นโดยผู้โอนสลับหลังไปหุ้นและมอบให้ไปเลย แต่กรณีของผู้ถูกร้อง

เป็นการทำหลักฐานอำพรางเพื่อไม่ให้ผู้อื่นรู้ว่าหุ้นยังเป็นของผู้ถูกร้องและ/หรือคู่สมรสซึ่งเป็นผู้เก็บ
ใบหุ้นไว้เอง ส่วนหุ้นนอกตลาดหลักทรัพย์ นายสุรศักดิ์ให้การว่าการโอนหุ้นเช่นนั้นต้องปฏิบัติตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ คือ ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนกับผู้รับโอน
มีพยานอย่างน้อยหนึ่งคนลงลายมือชื่อรับรองในลายมือที่ตนทำขึ้นนั้นๆ ดังนั้นผู้ถูกร้อง และคู่สมรสจะต้องรู้ว่า
ตนเองโอนให้ใคร

๓.๗) ตามที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินธุรกิจโดยผิดกฎหมาย หรือ
ปกปิดอำพรางนั้น ตามปกติกรณีการให้บุคคลอื่นมีชื่อถือหุ้นแทนมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ยอมให้ผู้ใด
เจ้าของหุ้นที่แท้จริงเป็นใคร หรือไม่ยอมให้ผู้ใดรู้ว่าตนเองมีหุ้นในบริษัทจำนวนที่แท้จริงเท่าใด หรือเพื่อ
ที่จะซื้อขายหุ้นดังกล่าวได้ง่าย หรือในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว
ก็จะไม่กระทบต่อชื่อเสียงของเจ้าของหุ้นที่แท้จริง สอดคล้องกับกรณีของผู้ถูกร้องที่น่าเชื่อว่าเป็นการ
ดำเนินการโดยไม่สุจริต ทั้งปกปิดมิให้บุคคลใดทราบว่ามีหุ้นที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นเป็นของตนและ/หรือคู่สมรส
ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานการได้มา หรือจำหน่ายหลักทรัพย์ทุกร้อยละ ๕ นอกจากนั้นยังอาศัยชื่อ
ผู้อื่นซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ เข้าข่ายการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายที่ห้ามมิให้ซื้อขาย
หลักทรัพย์โดยอำพรางมิให้บุคคลทั่วไปหลงผิดว่าในช่วงเวลาหนึ่งๆ หลักทรัพย์นั้นมีการซื้อขายกันมาก
หรือราคาเปลี่ยนไปไม่ตรงกับสภาพปกติของตลาดเป็นการอาศัยข้อมูลภายในทำประโยชน์ อันเป็นการ
ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ อีกทั้งยังทำนิติกรรม
อำพรางหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ และยังเป็นการทำอำพรางตลาดหลักทรัพย์ อันเป็นการกระทำที่
ไม่โปร่งใสวัตถุประสงค์ของการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ และการใช้ชื่อบุคคลอื่นมาถือหุ้นแทน
ยังถือว่าเป็นการกระทำธุรกิจที่ปิดบังอำพราง เพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการค้าอีกด้วย

๓.๘) ตามที่ผู้ร้องอ้างว่าไม่เข้าใจคำว่า “ทรัพย์สินของตน ฯ” นั้น ผู้ร้องเห็นว่า
คำว่า “ทรัพย์สินของตน ฯ” ตามรัฐธรรมนูญมีความชัดเจนว่าหมายถึงทรัพย์สินที่เป็นของตนไม่ว่าจะ
ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน หรือจำนำจำนองไว้ เมื่อพิจารณาว่าผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นผู้มีการศึกษาสูง
ด้วยแล้ว เชื่อว่าเข้าใจได้ดีทั้งในแบบการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ก็ระบุชัดเจนว่ารวมถึงทรัพย์สิน
ที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นด้วย เหตุที่ผู้ถูกร้องแสดงรายการส่วนนี้ก็เพราะมีเจตนาปกปิดมิให้ผู้ใดรู้ตามข้อ ๓.๗)
เพราะถ้าแจ้งก็จะต้องนำไปเปิดเผยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งบุคคลทั่วไปก็จะรู้ถึงพฤติกรรมอันไม่โปร่งใสและ
ไม่สุจริตของผู้ถูกร้อง

๕.๒) แสดงการปิดคดีของผู้ถูกร้อง สรุปได้ว่า

๑) ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เพราะเข้าดำรงตำแหน่งก่อนวันที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันใช้บังคับ และพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก่อนวันครบกำหนดที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ

๒) รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สิน และหนี้สินจะใช้บังคับได้ต้องมีหลักเกณฑ์ วิธีการและรายละเอียดก่อน ตามมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง แต่ปรากฏว่า ป.ป.ช. เพิ่งประกาศใช้ระเบียบเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ หลังจากที่ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงเป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม

๓) ผู้ร้องไม่มีอำนาจร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีเจตนารมณ์จะใช้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ยังอยู่ในตำแหน่งเท่านั้นเพราะมีโทษให้พ้นจากตำแหน่งด้วย และมาตรานี้ต้องเกี่ยวกับการควบคุมมิให้เกิดการทุจริตด้วย ส่วนคำว่าจงใจต้องมีเจตนาพิเศษเพราะจะไปกำจัดสิทธิของบุคคล หนึ่ง การจงใจไม่ยื่นของคู่สมรสจะถือว่าเป็นการจงใจปกปิดของผู้ถูกร้องไม่ได้

๔) มติของผู้ร้องเกิดจากความไม่เที่ยงธรรมจึงไม่อาจนำมาใช้บังคับกับผู้ถูกร้อง หรือนำมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เพราะเมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงทรัพย์สินบางรายการด้วยความเข้าใจผิด (บกพร่องด้วยความสุจริตและไม่เข้าใจกฎหมาย ไม่ใช่ไม่รู้กฎหมาย) ก็ไม่ยอมรับฟัง, ป.ป.ช. ไม่ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงก่อน และไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้ร้องยื่นยันว่าระเบียบดังกล่าวถูกยกเลิกแล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง นอกจากนี้ยังมีกรรมการบางคนพยายามปกปิดเหตุการณ์และการปฏิบัติงานที่ไม่มีมาตรฐานที่ดี

๕) คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ต้องพ้นจากตำแหน่งไปก่อนเริ่มการพิจารณากรณีนี้ เพราะยังเป็นกรรมการของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด อยู่ ทำให้ผลการกระทำทั้งปวงในกรณีของผู้ถูกร้องต้องเป็นโมฆะ

๖) ผู้ถูกร้องไม่ได้จงใจปกปิดหุ้นที่มีชื่อผู้อื่นถือแทนเพราะไม่ใช่หุ้นของตน เนื่องด้วยได้ออนให้คู่สมรสไปแล้ว และคู่สมรสเองก็มีได้จงใจปกปิดเพราะเป็นหุ้นที่โอนลอยไปให้บุคคลอื่น และเป็นการได้มาโดยสุจริต ผู้ถูกร้องก็ได้เสียผลประโยชน์จากการปกปิด เมื่อเกิดเรื่องขึ้นก็ได้ยอมรับถึงความมีอยู่และความบกพร่องที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้ง พร้อมทั้งได้แจ้งรายการอื่นเพิ่มเติมให้ด้วย

๓) ตามหลักกฎหมายทั่วไปให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลกระทำการโดยสุจริต รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ก็บัญญัติว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มี ความผิด, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖ ระบุว่าให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคน กระทำการโดยสุจริต ผู้ร้องจึงต้องมีหน้าที่นำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นชัดแจ้งว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่ในสำนวนของผู้ร้องไม่มี พยานหลักฐานใดมาแสดงว่าผู้ถูกร้องจงใจกระทำการนอกจากการคาดคิดว่าผู้ถูกร้องน่าจะมีมูลเหตุ ให้ต้องปกปิดรายการทรัพย์สินเหล่านั้น

๑๐. สรุปข้อมูลบางประการจากเอกสารและคำแถลงต่าง ๆ

๑๐.๑ สรุปข้อมูลการถือหุ้นของหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน แสดงในตาราง ที่ ๔-๑๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔-๕ มาจากเอกสารประกอบคำร้อง เรื่องรายงานการตรวจสอบทรัพย์สิน และหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อ ออก. ตรวจสอบ ฯ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบริษัทใน ตลาดหลักทรัพย์

ตารางที่ ๕ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบริษัทนอก ตลาดหลักทรัพย์

ตารางที่ ๖-๘ มาจากเอกสารประกอบคำร้อง เรื่องรายงานการตรวจสอบทรัพย์สิน และหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ที่ยังไม่แสดงในบัญชีแสดง รายการทรัพย์สิน ฯ ที่ ออก. ตรวจพบ

ตารางที่ ๖ ตารางแสดงหลักทรัพย์ในชื่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

ตารางที่ ๗ ตารางแสดงหลักทรัพย์ในชื่อคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

ตารางที่ ๘ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบริษัทใน ตลาดหลักทรัพย์

ตารางที่ ๙ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบริษัทนอก ตลาดหลักทรัพย์

ตารางที่ ๑๐-๑๑ มาจากคำแถลงการณ์ปิดคดีของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔

ตารางที่ ๑๐ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

ตารางที่ ๑๑ ตารางสรุปมูลค่าหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช่ชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ (ตามที่มีผู้ร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ)

ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ หน้า ๔๐ - ๔๒ (ตามที่มีผู้ร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ)

ที่	บริษัท	ชื่อบุคคลอื่น	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน			การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐			การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑		
			จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)
๑	บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	นายชัชวรินทร์ เชียงพฤกษ์	๑,๖๕๗,๖๐๐	๑๕๗.๐๐	๒๖๐,๒๕๓,๒๐๐.๐๐	๑,๖๕๗,๖๐๐	๑๒๕.๐๐	๒๐๗,๒๓๐,๕๐๐.๐๐			
		น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดิ์	๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕๗.๐๐	๗๘๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐		๑๒๕.๐๐	๐.๐๐			
		น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๑,๘๕๑,๗๐๐	๑๕๗.๐๐	๒๙๐,๗๑๖,๕๐๐.๐๐	๒,๓๕๑,๗๐๐	๑๒๕.๐๐	๓๐๓,๓๖๕,๓๐๐.๐๐			
					๔๕๖,๑๕๖,๕๐๐.๐๐			๔๓๑,๐๗๕,๓๐๐.๐๐			
		นายวิชัย ช่างเหล็ก	๕๕,๗๖๓	๑๕๗.๐๐	๘,๘๑๒,๗๕๑.๐๐	๕๕,๗๖๓	๑๒๕.๐๐	๖,๘๖๕,๕๒๗.๐๐			
๒	บริษัท อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน)	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๕๐,๒๐๐	๑๕.๒๕	๕๗๒,๘๕๐.๐๐	๕๐,๒๐๐	๑๐.๐๐	๕๐๒,๐๐๐.๐๐	๕๐,๒๐๐	๑๕.๐๐	๗๒๓,๖๐๐.๐๐
๓	บริษัท อินโฟรเซท เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๑,๗๑๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐	๑,๗๑๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐	๑,๗๑๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐
๔	บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	นายชัชวรินทร์ เชียงพฤกษ์	๒๗๘,๐๐๐	๒๕๐.๐๐	๖๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐	๒๗๘,๐๐๐	๒๕๐.๐๐	๖๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐			๐.๐๐
					๖๙,๕๕๐,๐๐๐.๐๐			๖๙,๕๕๐,๐๐๐.๐๐			
		นายชัชวรินทร์ เชียงพฤกษ์	๒,๕๐๐,๐๐๐	๒๕๐.๐๐	๖๒๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	๒๕๐.๐๐	๖๒๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐			๐.๐๐
		นายพรทิพย์ เชียงพฤกษ์	๓,๘๐๐	๒๕๐.๐๐	๙๕๐,๐๐๐.๐๐	๓,๘๐๐	๒๕๐.๐๐	๙๕๐,๐๐๐.๐๐	๑๐๐	๒๕๐.๐๐	๒๕,๐๐๐.๐๐
๕	บริษัท ยูนิคโปรดักส์ จำกัด	นายชัชวรินทร์ เชียงพฤกษ์	๑,๐๘๔,๒๐๐	๑๒.๐๐	๑๓,๐๑๐,๕๐๐.๐๐	๑,๐๘๔,๒๐๐	๑๑.๕๐	๑๒,๔๖๘,๓๐๐.๐๐			๐.๐๐
รวม										๑๗,๘๕๕,๖๐๐.๐๐	

ตารางที่ ๕ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนบริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์ (ตามที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ๗)

ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ หน้า ๔๒ - ๔๕ (ตามที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ๗)

ที่	บริษัท	ชื่อบุคคลอื่น	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐			การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐			การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑		
			จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)
๑	บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๔,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๔,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๔,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
		น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี	๒,๕๕๕,๕๗๐	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐	๒,๕๕๕,๕๗๐	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐	๒,๕๕๕,๕๗๐	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐
		นางคณีย์ บุรกลีกร	๓,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
๒	บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		นายวิชัย ช่างเหล็ก	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		นายมานัส ใจยา	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		นางคณีย์ บุรกลีกร	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
๓	บริษัท อุดมวรรณ จำกัด	นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐
		นายพรทิพย์ เขียงพุกภัย	๖๓๘	๑,๐๐๐.๐๐	๖๓๘,๐๐๐.๐๐	๖๓๘	๑,๐๐๐.๐๐	๖๓๘,๐๐๐.๐๐	๖๓๘	๑,๐๐๐.๐๐	๖๓๘,๐๐๐.๐๐
		นายสวัสดิ์ ชิงรัมย์	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐
๔	บริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด	นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย	๕	๑๐.๐๐	๕๐.๐๐	๕	๑๐.๐๐	๕๐.๐๐	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐
		นายวันชัย เขียงพุกภัย	๕	๑๐.๐๐	๕๐.๐๐	๕	๑๐.๐๐	๕๐.๐๐			๐.๐๐
		น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๒	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๗๗๕,๕๕๕	๑๐.๐๐	๗,๗๕๕,๕๕๕.๐๐
		นายพรทิพย์ เขียงพุกภัย	๒	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐
		น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี	๒,๕๕๕,๕๘๔	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๘๘๔.๐๐	๒,๕๕๕,๕๘๔	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๘๘๔.๐๐	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐
๕	บริษัท เอ็น.ซี.ซี แมนเนจเม้นท์ จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๕๐,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๕๐,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
		นายวิชัย ช่างเหล็ก	๕๕๕,๕๘๔	๑๐.๐๐	๕,๕๕๕,๘๘๔.๐๐	๕๕๕,๕๘๔	๑๐.๐๐	๕,๕๕๕,๘๘๔.๐๐	๕๕๕,๕๘๔	๑๐.๐๐	๕,๕๕๕,๘๘๔.๐๐
๖	บริษัท บางกอกเทลคอม เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด	นางคณีย์ บุรกลีกร	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐
		น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี	๓,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐	๓,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐	๓,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐
๗	บริษัท ดาต้าโพรเซสซิง โซน จำกัด	น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐
		นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐
		นายสวัสดิ์ ชิงรัมย์	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐	๔๕๐	๑๐๐.๐๐	๔๕,๐๐๐.๐๐
		นายวันชัย เขียงพุกภัย	๕๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐	๕๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐	๕๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐
		น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๕๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐	๕๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐	๕๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐
		นายพรทิพย์ เขียงพุกภัย	๓,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐	๓,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐	๓,๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐
๘	บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สपोर्टคลับ จำกัด	นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย			๐.๐๐			๐.๐๐	๒๔,๘๕๕,๕๘๗		๑๖๖,๖๖๖,๕๘๐.๐๐
		น.ส.บุญชู เจริญประดับ			๐.๐๐			๐.๐๐	๒๔,๘๕๕,๕๘๗		๑๖๖,๖๖๖,๕๘๐.๐๐
		นายวิชัย ช่างเหล็ก			๐.๐๐			๐.๐๐	๒๔,๘๕๕,๕๘๗		๑๖๖,๖๖๖,๕๘๓.๐๐
รวม				๑๔๖,๓๔๐,๑๓๐.๐๐			๑๔๖,๓๔๐,๑๓๐.๐๐			๖๒๕,๑๓๕,๖๘๓.๐๐	

เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๗๗ ก
 ราชกิจจานุเบกษา
 หน้า ๒๖๑
 เล่มที่ ๓
 กัญยาน ๒๕๕๕

ตารางที่ ๖ ตารางแสดงหลักทรัพย์ในชื่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (ที่ยังไม่แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่คณะกรรมการตรวจสอบ)

ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ หน้า ๒๕ (ตามที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ)

ที่	บริษัท	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน			การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐			การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๑		
		จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)
๑	บริษัท เอ็น.ที.ยู.ประเทศไทย จำกัด	๑	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๒	บริษัท ยูไนเต็ดคอมเมอร์ เวลส์ (สยาม) จำกัด	๒๐๐	๑๐.๐๐	๒,๐๐๐.๐๐	๒๐๐	๑๐.๐๐	๒,๐๐๐.๐๐	๒๐๐	๓๓.๕๐	๖,๗๐๐.๐๐
				๐.๐๐			๐.๐๐			๐.๐๐
	รวม			๒,๑๐๐.๐๐			๒,๑๐๐.๐๐			๖,๘๐๐.๐๐

ตารางที่ ๗ ตารางแสดงหลักทรัพย์ในชื่อคุณหญิงพจมาน ชินวัตร (ที่ยังไม่แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่คณะกรรมการตรวจสอบ)

ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ หน้า ๒๕ - ๒๖

ที่	บริษัท	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน			การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐			การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๑		
		จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)
๑	บริษัท ไฟว์สตาร์ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด	๑,๐๐๐	๕.๒๐	๕,๒๐๐.๐๐	๑,๐๐๐	๐.๘๐	๘๐๐.๐๐	๑,๐๐๐	๑.๔๐	๑,๔๐๐.๐๐
๒	บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด	๒,๐๐๐	๖๐.๕๐	๑๒๑,๐๐๐.๐๐	๒,๐๐๐	๕๒.๐๐	๑๐๔,๐๐๐.๐๐	๒,๐๐๐	๖๓.๕๐	๑๒๗,๐๐๐.๐๐
๓	บริษัท นครหลวงเครดิต จำกัด	๘๐๐	๑๐.๐๐	๘,๐๐๐.๐๐	๘๐๐	๑๐.๐๐	๘,๐๐๐.๐๐	๘๐๐	๑๐.๐๐	๘,๐๐๐.๐๐
๔	บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์เอส.จี.สินเอเซีย จำกัด			๐.๐๐			๐.๐๐	เลขที่ ๕๘๓๒๗๐๐๒๐		๖,๓๓๗,๕๕๕.๓๕
				๐.๐๐			๐.๐๐			๐.๐๐
	รวม			๑๓๔,๒๐๐.๐๐			๑๑๒,๘๐๐.๐๐			๖,๔๗๗,๕๕๕.๓๕

ตารางที่ ๘ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน (บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ ที่คณะกรรมการตรวจสอบ)

ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ หน้า ๒๗ - ๔๐ (* แสดงหน้า ๒๘ ** แสดงหน้า ๓๓)

ที่	บริษัท	ชื่อบุคคลอื่น (แสดงจำนวนหุ้น)	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐			การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐			การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑		
			ถือหุ้น	โอนไว้ที่ศูนย์	เมอร์ริล	ถือหุ้น	โอนไว้ที่ศูนย์	เมอร์ริล	ถือหุ้น	โอนไว้ที่ศูนย์	เมอร์ริล
๑	บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย	๒	๑,๗๐๑,๖๔๐	๓๒,๕๐๐	๒	๑,๗๐๑,๖๔๐	๓๒,๕๐๐	๒	๑,๗๐๑,๖๔๐	๐
		น.ส.ดวงดา วงศ์กักดี	๐	๐	๕,๐๐๐,๐๐๐						
		น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๑,๑๑๐,๐๐๐	๒,๐๒๖,๕๐๐	๒,๓๕๑,๗๐๐	๑,๑๑๐,๐๐๐	๒,๐๒๖,๕๐๐	๒,๓๕๑,๗๐๐	๑,๑๑๐,๐๐๐	๒,๐๒๖,๕๐๐	๑,๕๖๑,๐๐๐
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๕๕๐,๐๐๐			๕๕๐,๐๐๐			๐	
		นายวิชัย ช่างเหล็ก	๔๕,๕๖๓	๓๕๒,๔๐๐		๔๕,๕๖๓	๓๕๒,๔๐๐		๔๕,๕๖๓	๓๕๒,๐๐๐	
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๔๕,๗๖๓			๔๕,๗๖๓			๒๐	
		นายพรทิพย์ เขียงพุกภัย		๕๕๖,๘๕๐			๕๕๖,๘๕๐			๕๕๖,๘๕๐	
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๐			๐			๐	
๒	บริษัท ซินแอสเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๕๑,๐๐๐	๒,๕๑๕,๐๐๐*	๐	๕๑,๐๐๐	๒,๕๕๑,๐๐๐**	๐	๔๘,๖๐๐	๒,๕๑๖,๕๐๐	๐
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๕๐,๘๐๐			๕๐,๘๐๐				
		น.ส.ดวงดา วงศ์กักดี		๗๒๓,๒๐๐	๐		๗๒๓,๒๐๐	๐		๗๒๓,๒๐๐	๐
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๐			๐			๐	
๓	บริษัท อินโฟริเซด เทคโนโลยี จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๑,๗๑๐,๐๐๐			ปรากฏในหลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น			ปรากฏในหลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น		
๔	บริษัท แอควานซ์ อินโฟริเซอร์วิส จำกัด	นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย	๑๐,๓๘๐,๐๐๐	๒,๓๐๐,๐๐๐	๒๗๘,๒๐๐	๑๐,๓๘๐,๐๐๐	๒,๓๐๐,๐๐๐	๒๗๘,๒๐๐	๗,๓๘๐,๐๐๐	๕,๓๐๐,๐๐๐	๑,๗๑๑,๕๐๐
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๒,๕๐๔,๖๘๕			๒,๕๐๔,๖๘๕			๓๘๕	
		นายพรทิพย์ เขียงพุกภัย	๔๒,๑๐๐	๑๐,๐๐๐		๔๒,๑๐๐	๑๐,๐๐๐		๔๒,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๓,๘๐๐			๓,๘๐๐			๑๐๐	
๕	บริษัท ยูไนเต็ด คอมมิวนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ		๔,๑๕๐,๐๐๐	๐		๔,๑๕๐,๐๐๐	๐		๔,๑๕๐,๐๐๐	๐
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๐			๐			๐	
		นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย		๖,๑๕๐,๐๐๐	๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๖,๑๕๐,๐๐๐	๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๖,๑๕๐,๐๐๐	๐
		(ศูนย์ ๑ แจ็ง)		๐			๐			๐	

ตารางที่ ๕ ตารางแสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน (บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์ ที่คณะกรรมการตรวจพบ)

ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ หน้า ๒๗ - ๔๐ (* พิมพ์ตรงกับเอกสาร ป.ป.ช)

ที่	บริษัท	ชื่อบุคคลอื่น (แสดงจำนวนหุ้น)	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน			การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐			การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑		
			จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)	จำนวนหุ้น	ราคาหุ้นละ	รวม (บาท)
๑	บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๔,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๔,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๔,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
		นายวิชัย ช่างเหล็ก	๒,๕๕๕,๕๗๐	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๕๗๐.๐๐	๒,๕๕๕,๕๗๐	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๕๗๐.๐๐	๒,๕๕๕,๕๗๐	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๕๗๐.๐๐
		นางคณีย์ บุรกลีกร	๓,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
๒	บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		นายชัยรัตน์ เชิงพุกภัย	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		นายวิชัย ช่างเหล็ก	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		นายมานัส ใจยา	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
		นางคณีย์ บุรกลีกร	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐	๑๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗๐.๐๐
๓	บริษัท อุดมวรรณ จำกัด	นายชัยรัตน์ เชิงพุกภัย	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐	๑	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐
		นายพรทิพย์ เชิงพุกภัย	๖๓๘	๑,๐๐๐.๐๐	๖๓๘,๐๐๐.๐๐	๖๓๘	๑,๐๐๐.๐๐	๖๓๘,๐๐๐.๐๐	๖๓๘	๑,๐๐๐.๐๐	๖๓๘,๐๐๐.๐๐
๔	บริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด	นายชัยรัตน์ เชิงพุกภัย	๕	๑๐.๐๐	๕๐.๐๐	๕	๑๐.๐๐	๕๐.๐๐	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐
		นายวันชัย เชิงพุกภัย	๕	๑๐.๐๐	๕๐.๐๐	๕	๑๐.๐๐	๕๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐.๐๐
		น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๒	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๗๗๕,๕๕๕	๑๐.๐๐	๗,๗๕๕,๕๕๕.๐๐
		นายพรทิพย์ เชิงพุกภัย	๒	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๒	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐
		น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี	๒,๕๕๕,๕๘๕	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๕๘๕.๐๐	๒,๕๕๕,๕๘๕	๑๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๕๘๕.๐๐	๑	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐
๕	บริษัท เอ็น.ซี.ซี. แมนเนจเม้นท์ แอนด์ ดิเวลลอปเม้นท์ จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๕๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๕๐๐,๐๐๐.๐๐	๕๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๕๐๐,๐๐๐.๐๐	๕๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๕๐๐,๐๐๐.๐๐
๖	บริษัท อินโฟริเซล เทคโนโลยี จำกัด	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	ปรากฏในเงินลงทุนในหลักทรัพย์จดทะเบียน			๑,๗๑๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐	๑,๗๑๐,๐๐๐	๑๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐
			และรับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์								
๕	บริษัท ยูไนเต็ด คอมมิวนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด	นายชัยรัตน์ เชิงพุกภัย	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๔,๘๕๕,๕๘๗	๐.๐๐	๑๖๖,๖๖๖,๕๘๗.๐๐
		น.ส.บุญชู เจริญประดับ	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๔,๘๕๕,๕๘๗	๐.๐๐	๑๖๖,๖๖๖,๕๘๗.๐๐
		นายวิชัย ช่างเหล็ก	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๔,๘๕๕,๕๘๖	๐.๐๐	๑๖๖,๖๖๖,๕๘๖.๐๐

ตารางที่ ๑๐ แสดงหลักทรัพย์ที่ซื้อบุคคลอื่นถือแทน

ที่มา : คำแถลงการณ์ปิดคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ หน้า ๑๕ - ๒๒

ที่	ชื่อบุคคลอื่น	บริษัท	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐	การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐	การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑
๑	น.ส.บุญชู เจริญประดับ	บริษัทในตลาดหลักทรัพย์	๕๖๓,๘๑๕,๗๕๐.๐๐	๕๕๘,๕๘๑,๓๐๐.๐๐	๑๗๘,๒๓๖,๖๐๐.๐๐
		บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	๔๕๖,๑๕๖,๕๐๐.๐๐	๔๓๑,๐๗๕,๓๐๐.๐๐	
		บริษัท ซินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)	๕๗๒,๘๕๐.๐๐	๕๐๒,๐๐๐.๐๐	๗๒๓,๖๐๐.๐๐
		บริษัท อินโฟรเซด เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐
		บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๕๕,๐๐๕,๑๒๐.๐๐	๕๕,๐๐๕,๑๒๐.๐๐	๒๒๔,๕๗๑,๖๐๐.๐๐
		บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด	๕๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๕๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๕๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
		บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗๐.๐๐
		บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๗,๗๕๕,๕๕๐.๐๐
		บริษัท เอ็น.ซี.ซี. แมนเนจเม้นท์ จำกัด	๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
		บริษัท ดาด้าโปรเซสซิง โซน จำกัด	๕,๐๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐
		บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๖๖,๖๖๖,๕๕๐.๐๐
		รวม	๕๐๘,๘๒๔,๘๗๐.๐๐	๕๕๓,๕๘๖,๕๒๐.๐๐	๒๕๒,๒๕๕,๒๐๐.๐๐
๒	นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย	บริษัทในตลาดหลักทรัพย์	๕๖๗,๘๐๓,๖๐๐.๐๐	๕๒๐,๘๘๘,๗๐๐.๐๐	๐.๐๐
		บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	๒๖๐,๒๕๓,๒๐๐.๐๐	๒๑๓,๘๓๐,๕๐๐.๐๐	๐.๐๐
		บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	๖๕๕,๕๕๐,๐๐๐.๐๐	๖๕๕,๕๕๐,๐๐๐.๐๐	๐.๐๐
		บริษัท ยูไนเต็ดบริดจิส จำกัด	๑๓,๐๑๐,๕๐๐.๐๐	๑๒,๕๖๘,๓๐๐.๐๐	๐.๐๐
		บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๕๖,๑๕๐.๐๐	๕๖,๑๕๐.๐๐	๑๖๖,๗๑๒,๖๖๐.๐๐
		บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗๐.๐๐
		บริษัท อุดมวรรณ จำกัด	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐
		บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด	๕๐.๐๐	๕๐.๐๐	๑๐.๐๐
		บริษัท ดาด้าโปรเซสซิง โซน จำกัด	๕๕,๐๐๐.๐๐	๕๕,๐๐๐.๐๐	๕๕,๐๐๐.๐๐
		บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๖๖,๖๖๖,๕๕๐.๐๐
		รวม	๕๖๗,๘๘๕,๗๕๐.๐๐	๕๒๐,๘๘๘,๘๕๐.๐๐	๑๖๖,๗๑๒,๖๖๐.๐๐
		๓	น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดิ์	บริษัทในตลาดหลักทรัพย์	๗๘๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	๗๘๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐			๐.๐๐	๐.๐๐
บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๖๐,๒๕๕,๖๕๐.๐๐			๖๐,๒๕๕,๖๕๐.๐๐	๓๐,๒๕๕,๖๕๐.๐๐
บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด	๒๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐			๒๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐
บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	๑๐๐.๐๐			๑๐๐.๐๐	๗๐.๐๐
บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด	๒๕,๕๕๕,๘๕๐.๐๐			๒๕,๕๕๕,๘๕๐.๐๐	๑๐.๐๐
บริษัท ดาด้าโปรเซสซิง โซน จำกัด	๓๐๐,๐๐๐.๐๐			๓๐๐,๐๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐
รวม	๘๘๕,๒๕๕,๖๕๐.๐๐			๖๐,๒๕๕,๖๕๐.๐๐	๓๐,๒๕๕,๖๕๐.๐๐

ตารางที่ ๑๐ แสดงหลักทรัพย์ที่ใช้ชื้อบุคคลอื่นถือแทน (ต่อ)

ที่มา : คำแถลงการณ์ปิดคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ หน้า ๑๕ - ๒๒

ที่	ชื่อบุคคลอื่น	บริษัท	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐	การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐	การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑
๔	นายวิชัย ช่างเหล็ก	บริษัทในตลาดหลักทรัพย์	๗,๘๑๒,๗๕๑.๐๐	๖,๔๑๕,๕๒๗.๐๐	๐.๐๐
		บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	๗,๘๑๒,๗๕๑.๐๐	๖,๔๑๕,๕๒๗.๐๐	๐.๐๐
		บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๕,๕๕๕,๕๕๐.๐๐	๕,๕๕๕,๕๕๐.๐๐	๑๗๖,๖๖๖,๕๘๓.๐๐
		บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗๐.๐๐
		บริษัท บางกอกเทลคอม เอ็นจิเนียริง จำกัด	๕,๕๕๕,๕๕๐.๐๐	๕,๕๕๕,๕๕๐.๐๐	๕,๕๕๕,๕๕๐.๐๐
		บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๖๖,๖๖๖,๕๘๓.๐๐
		รวม	๑๗,๘๑๒,๗๕๑.๐๐	๑๖,๔๑๕,๕๒๗.๐๐	๑๗๖,๖๖๖,๕๘๓.๐๐
๕	นายพรทิพย์ เชียงพุกภัย	บริษัทในตลาดหลักทรัพย์	๕๕๐,๐๐๐.๐๐	๕๕๐,๐๐๐.๐๐	๒๑,๐๐๐.๐๐
		บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	๕๕๐,๐๐๐.๐๐	๕๕๐,๐๐๐.๐๐	๒๑,๐๐๐.๐๐
		บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๕๓๘,๐๒๐.๐๐	๕๓๘,๐๒๐.๐๐	๕๓๘,๐๑๐.๐๐
		บริษัท อุดมวรรณ จำกัด	๖๓๘,๐๐๐.๐๐	๖๓๘,๐๐๐.๐๐	๖๓๘,๐๐๐.๐๐
		บริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๑๐.๐๐
		บริษัท คาด้าโปรเซสซิง โซน จำกัด	๓๐๐,๐๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐	๓๐๐,๐๐๐.๐๐
		รวม	๑,๘๘๘,๐๒๐.๐๐	๑,๘๘๘,๐๒๐.๐๐	๕๕๕,๐๑๐.๐๐
๖	นางณิษฐ์ บุรกลีกร	บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๓๐,๐๐๐,๑๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๑๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๘๐.๐๐
		บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
		บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗๐.๐๐
		บริษัท บางกอกเทลคอม เอ็นจิเนียริง จำกัด	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐
		รวม	๓๐,๐๐๐,๑๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๑๑๐.๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๘๐.๐๐
๗	นายพรทิพย์ เชียงพุกภัย	บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗๐.๐๐
		บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗๐.๐๐
		รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗๐.๐๐
๘	นายสวัสดิ์ ชิงรัมย์	บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๕๖,๐๐๐.๐๐	๕๖,๐๐๐.๐๐	๕๖,๐๐๐.๐๐
		บริษัท อุดมวรรณ จำกัด	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐.๐๐
		บริษัท คาด้าโปรเซสซิง โซน จำกัด	๕๕,๐๐๐.๐๐	๕๕,๐๐๐.๐๐	๕๕,๐๐๐.๐๐
		รวม	๕๖,๐๐๐.๐๐	๕๖,๐๐๐.๐๐	๕๖,๐๐๐.๐๐
๙	นายวันชัย เชียงพุกภัย	บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์	๕,๐๕๐.๐๐	๕,๐๕๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐
		บริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด	๕๐.๐๐	๕๐.๐๐	๐.๐๐
		บริษัท คาด้าโปรเซสซิง โซน จำกัด	๕,๐๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐
		รวม	๕,๐๕๐.๐๐	๕,๐๕๐.๐๐	๕,๐๐๐.๐๐

ตารางที่ ๑๑ ตารางสรุปมูลค่าหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน (รายบริษัท)

ที่มา : คำแถลงการณ์ปิดคดีของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔

ที่	บริษัท	การยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ (บาท)	การยื่นบัญชี ๒ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ (บาท)	การยื่นบัญชี ๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ (บาท)
๑	บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	๑,๔๕๕,๒๐๒,๘๕๑.๐๐	๖๕๑,๓๒๕,๑๒๗.๐๐	๐.๐๐
๒	บริษัท ซินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)	๕๗๒,๘๕๐.๐๐	๔๐๒,๐๐๐.๐๐	๗๒๓,๖๐๐.๐๐
๓	บริษัท อินโฟรเซค เทเลคอม จำกัด (มหาชน)	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐.๐๐
๔	บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	๖๕๕,๕๐๐,๐๐๐.๐๐	๖๕๕,๕๐๐,๐๐๐.๐๐	๒๑,๐๐๐.๐๐
๕	บริษัท ยูไนเต็ดบรอดคาสติ้ง จำกัด	๑๓,๐๑๐,๔๐๐.๐๐	๑๒,๔๖๘,๓๐๐.๐๐	๐.๐๐
๖	บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด	๕๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐	๕๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐	๕๕,๕๕๕,๗๐๐.๐๐
๗	บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	๖๐๐.๐๐	๖๐๐.๐๐	๔๒๐.๐๐
๘	บริษัท อุดมวรรณ จำกัด	๖๕๐,๐๐๐.๐๐	๖๕๐,๐๐๐.๐๐	๖๕๐,๐๐๐.๐๐
๙	บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด	๒๕,๕๕๕,๕๘๐.๐๐	๒๕,๕๕๕,๕๘๐.๐๐	๗,๗๕๕,๕๘๐.๐๐
๑๐	บริษัท เอ็น.ซี.ซี. แมนเนจเม้นท์ จำกัด	๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐
๑๑	บริษัท บางกอกเทเลคอม จำกัด	๕,๕๕๕,๘๕๐.๐๐	๕,๕๕๕,๘๕๐.๐๐	๕,๕๕๕,๘๕๐.๐๐
๑๒	บริษัท ดาต้าโพรเซสซิง โซน จำกัด	๗๐๐,๐๐๐.๐๐	๗๐๐,๐๐๐.๐๐	๗๐๐,๐๐๐.๐๐
๑๓	บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สपोर्टคลับ จำกัด	๐.๐๐	๐.๐๐	๔๕๕,๕๕๕,๗๓๓.๐๐
	รวม	๒,๓๗๑,๗๒๖,๒๗๑.๐๐	๑,๕๒๓,๑๓๕,๕๕๗.๐๐	๖๔๖,๕๘๔,๒๘๓.๐๐

เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๗๗ ก
 ราชกิจจานุเบกษา
 หน้า ๒๖๗
 เล่มที่ ๓
 ๒๕๕๔

๑๐.๒ ข้อมูลความสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดผู้มีชื่อถือหุ้นแทนทั้ง ๑๐ คน

เมื่อพิจารณาจากคำให้การของบุคคลต่างๆ แก่ กก. ตรวจสอบ ฯ และคำชี้แจงเอกสารต่างๆ ที่อ้างมาแล้วจะเห็นได้ว่านอกจากนางฉวี บุรกลีกร บุคคลผู้รับใช้ใกล้ชิดเหล่านี้มีการศึกษาในชั้นประถมต้น - ประถมปลายเท่านั้น เมื่อถูกขอร้องจากคู่สมรสผู้ถูกร้องว่าขอให้ชื่อถือหุ้นแทนก็ยินยอม โดยลงนามในเอกสารต่างๆ ให้ตลอดเวลา โดยไม่มีโอกาสได้ศึกษาข้อความ และไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนใดๆ นอกจากบางคนที่ได้รับโบนัสเล็กน้อยในปลายปี และบุคคลระดับนี้ แม้มีชื่อเป็นกรรมการของบางบริษัท แต่ก็ไม่เคยไปเข้าร่วมประชุมแต่อย่างใด การใช้ชื่อผู้ใกล้ชิดถือหุ้นแทนนี้ทำให้บุคคลภายนอกไม่ทราบว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริง เห็นว่าการกระทำเช่นนี้ไม่ชอบด้วยหลักของการตั้งบริษัท, บริษัทมหาชน และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งจำแนกสถาบันธุรกิจออกเป็นประเภทต่างๆ โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อเจ้าของผู้ถือหุ้น ผู้ติดต่อทำธุรกิจด้วย และประชาชนต่างกัน ทั้งทำให้ต่างประเทศสงสัยในมาตรฐานของสถาบันธุรกิจไทย เช่น หนังสือ Who's Who in Thailand Business in 1994 มีชื่อนายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์, น.ส.บุญชู เจริญประดับ, น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี ว่าเป็นบุคคลที่มีหุ้นมากที่สุดโดยอยู่ใน ๒๐๐ อันดับแรกของประเทศไทย

๑๐.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสทางด้านธุรกิจ

จากหนังสือ “ตาตุดาวทำติดดิน ชีวิตและความใฝ่ฝันของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร” (เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา อันดับ ๑๕๐) และ “คำแถลงปิดคดี” แล้ว จะเห็นถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างผู้ถูกร้องและคู่สมรสว่าได้มีส่วนร่วมคิดร่วมรู้เห็นเป็นใจด้วยกันทุกเรื่องตลอดเวลา ดังนี้

ผู้ถูกร้องเกิดที่สันกำแพง เดือนตุลาคม ๒๕๑๒ เริ่มต้นเรียนหนังสือชั้นอนุบาลในวัดหรือตลาดสันกำแพงก่อนจะย้ายมาเรียนที่โรงเรียนประชาบาลของสันกำแพงจนจบชั้นประถม ๓ จึงย้ายไปเรียนที่โรงเรียนมงฟอร์ตจนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้วมาสอบเข้าเตรียมทหารที่กรุงเทพฯ จนในปี ๒๕๑๓ จึงได้พบกับคุณหญิงซึ่งเป็นน้องสาวของเพื่อนรุ่นน้องเป็นครั้งแรก และเริ่มมีความสัมพันธ์ทางใจต่อกันอย่างลึกซึ้ง (ดูบทที่ ๔)

ต่อมาทั้งคู่ได้ไปใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันที่สหรัฐ โดยผู้ถูกร้องสอบได้ที่ ๑ ของรุ่น จึงได้รับทุน ก.พ. เพื่อไปศึกษาต่อ คุณหญิงตามไปเรียนที่รัฐเดียวกัน ทันทีที่จบปริญญาโท ในปี ๒๕๑๘ ทั้งคู่ก็กลับมาแต่งงานกันที่เมืองไทยในปี ๒๕๑๕ เมื่อผู้ถูกร้องอายุ ๒๗ ปี และคุณหญิงพจมานอายุ

ยังไม่เต็ม ๒๒ ปี เมื่อแต่งงานแล้วผู้ถูกร้องรับราชการตำรวจอยู่พักหนึ่งจนกระทั่งพลตำรวจโท เสมอ ดามาพงศ์ (บิดาของคุณหญิง) แนะนำให้ไปเรียนต่อ จึงได้ตัดสินใจไปเรียนต่อปริญญาเอกที่สหรัฐอเมริกา โดยมีภรรยาติดตามไปเป็นแม่บ้าน

ในปี ๒๕๒๒ หลังจบปริญญาเอกกลับเมืองไทยมารับตำแหน่งหัวหน้าแผนก ๖ (แผนกแผน) กองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจ ก่อนจะย้ายไปช่วยราชการเป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ประมวลข่าวสารในปีถัดมา และถูกย้ายไปเป็นอาจารย์ประจำโรงเรียนนายร้อยตำรวจในที่สุด

แต่ผู้ถูกร้องคิดว่าการรับราชการไม่เหมาะกับตัวเอง จึงเริ่มมองหา “ทางเลือก” สำหรับตัวเองจากสายเลือดนักธุรกิจด้วยมรดกจากพ่อ ทำให้สนใจจะสร้างธุรกิจเองจากเงิน ๒ แสนบาท กับรถเบนซ์เก่าๆ ๑ คัน ที่เหลือกลับมาจากสหรัฐอเมริกา โดยเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวก่อน คือ การค้าขายผ้าไหมแต่ไปไม่รอด จึงไปทำธุรกิจฉายหนังภาพยนตร์ ปี ๒๕๒๓ หลังจากที่ดีใจอยู่กับรายได้จากการฉายหนังและโรงหนังพักใหญ่ ในที่สุดธุรกิจดังกล่าวก็ค่อยๆ ชบเซา เกิดเป็นหนี้สินคิดค้างถึง ๓๐ ล้านบาท จึงเริ่มตัดสินใจทำคอนโดมิเนียม

ผู้ถูกร้องอธิบายว่าตนเข้าใจถึงความอดทนของผู้ประกอบการในยุคนี้มาก เพราะต้องคอยแลกเช็คหมุนเงินทุกวันมาก่อน หมายจับเช็คเด็งก็เคยโดน ขึ้นศาลก็ยอม และพอขึ้นศาลเมื่อไหร่ก็ค่อยเอาเงินไปจ่าย คือดึงกันให้ถึงที่สุดนั่นเอง (ดูบทที่ ๗ หน้า ๑๒๖)

ภาวะจนตรอกเช่นนี้เองผู้ถูกร้องและคุณหญิงเกือบจะยอมแพ้ยขายธุรกิจทั้งหมด แต่ภายหลังจากที่ปรึกษาหารือกันแล้ว จึงตัดสินใจว่าจะกัดฟันทำต่อไป โดยจะใช้เงินที่ได้จากกิจการคอมพิวเตอร์มาช่วย ซึ่งตอนนั้นกิจการยังไม่ดีนัก ผู้ถูกร้องจึงจัดตั้งบริษัทมารองรับในจุดนี้

ในปีแรกๆ ธุรกิจคอมพิวเตอร์ดำเนินไปเงียบๆ แต่ผู้ถูกร้องชี้ชวนให้คุณหญิงให้ลงแรงขยายทุนเพิ่ม ทั้งที่หนี้สินเก่าของคอนโดมิเนียมยังมีอยู่ราว ๕๐ ล้านบาท

ประมาณช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ผู้ถูกร้องและคุณหญิง โชคดีประมูลงานได้ถึง ๘ งาน มาชูปชีวิตสถานะของบริษัทให้ฟื้นรวดเร็วจนกลายเป็นที่รู้จักมากขึ้น และขยายงานออกไปกว้างขวางจนคุณหญิงร้องเอ่ยปากว่าเธอดูแลคนเดียวไม่ไหว ขอให้คุณทักษิณออกมาช่วย หลังจากคิดแล้วว่าตัวเองไม่เหมาะกับระบบราชการ จึงตัดสินใจยื่นใบลาออกจากกรมตำรวจภายในปีนั้นเอง (ดูบทที่ ๗ หน้า ๑๓๑)

รวมความว่ารับราชการในกรมตำรวจด้วยทำธุรกิจด้วยอยู่ ๗ ปี

การลดค่าเงินบาทครั้งแรกในปี ๒๕๒๗ ทำให้ขาดทุนเพิ่มขึ้นเมื่อรวมกับหนี้เก่าเป็น ๒๐๐ ล้านบาท จึงเริ่มคิดทำธุรกิจโทรคมนาคมเพื่อล้างหนี้เดิม โดยผ่านความเห็นชอบจากภรรยา

และกรรมการบริหารคนอื่น โดยประเดิมโครงการแรก คือ แพ็คลิงค์ แต่หลังจากประสบความสำเร็จไม่นานก็เกิดความขัดแย้งกัน ผู้ถูกร้องจึงถอนตัวจากการถือหุ้นบริษัท แปซิฟิก เทเลวิส เอ็นจิเนียริง จำกัด

จากนั้นก็รุกเข้าทำธุรกิจอีก ๒ อย่าง คือ บัสชาวนด์ กับ เอส.โอ.เอส แต่ไม่ประสบความสำเร็จ

แต่ธุรกิจที่ทำให้ทักษิณ เป็นตัวเป็นตนตั้งหลักได้ถึงปัจจุบันนี้ เริ่มต้นจากความสำเร็จของโครงการเซลลูลาร์ ๕๐๐ ในปี ๒๕๓๓ ซึ่งในปีนั้นองค์การโทรศัพท์ฯ จัดประกวดราคาประมูลสัมปทานโทรศัพท์ไร้สาย และบริษัท ชินวัตรฯ ก็เข้าประมูลด้วยการเสนอผลประโยชน์ให้รัฐ โดยประกันรายได้ขั้นต่ำไว้สูงถึง ๑๓,๐๐๐ ล้านบาท

ในปีนั้นเองยอดขายเซลลูลาร์ ๕๐๐ พุ่งเร็วกว่าภาวะปกติ ซึ่งนำความสำเร็จทางธุรกิจมาให้ผู้ถูกร้องและครอบครัว

เมื่อพูดถึงบันไดสามขั้นแห่งความสำเร็จ ผู้ถูกร้องย้ำว่าธุรกิจโทรคมนาคมจะเป็นบันไดนำไปสู่ความสำเร็จสูงสุดได้ ถ้าผ่านขั้นตอน ๓ ขั้นไปได้ คือ ทำโฟนลิงค์ (ในปี ๒๕๓๓ ไล่เถี่ยหลังเซลลูลาร์ ๕๐๐ ไม่นานนัก) และต่อมาก็ทำธุรกิจ เคเบิลทีวี IBC และในปี ๒๕๓๓ นำเครือข่ายชินวัตรเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์สำเร็จ ถ้าเปรียบธุรกิจโทรคมนาคมของผู้ถูกร้องเป็นภาพจิ๊กซอว์ จิ๊กซอว์ตัวสุดท้าย คือ ดาวเทียมไทยคม เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๖ จนเกิดเป็นธุรกิจมูลค่ากว่า ๘๐,๐๐๐ ล้านบาท

สรุปความสัมพันธ์เชิงธุรกิจจากเนื้อหาในหนังสือที่อ้างถึงได้ว่า “ผมทำงานสตีลส์แม็คโคร หรือนั้นภาพรวมกว้าง คุณอ้อก็ใช้ความละเอียดลออของเธอมากวาดเก็บไมโครหรือส่วนย่อยเสียจนเรียบร้อย อุดรูโหว่ไม่ให้มีอะไรขาดตกบกพร่องหรือรั่วไหล ถ้าผมทำโครงสร้างไว้เสร็จ เธอก็มารวมบริหารโครงสร้างนั้นจนสำเร็จได้อย่างสบาย ด้วยบุคลิกผู้นำของเธอที่ทั้งเมตตาเลี้ยงคน และเด็ดขาดในตัวเอง” (ดูบทที่ ๕ หน้า ๘๑-๘๓)

“ผมบริหารแบบมุ่งไปข้างหน้า เคลื่อนไว โดยใช้วิสัยทัศน์ เธอก็จะคอยกระตุกหลังรั้งไว้บ้าง ไม่ให้เครื่องมันแรงจนเกินขึงเวลาปะทะโค้ง ซึ่งเธอเอาผมอยู่เพราะเธอมีเหตุผล มีความรู้ และระมัดระวัง คุณอ้อจะดับเบิ้ลเช็คข้อมูลทุกอย่างให้ผมได้ดีเนื่องจากเธอมีเครือข่ายเพื่อนฝูง มีคนที่เคยเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อกัน กว้างขวางมาก” และ “ผมยอมรับเลยว่า ผมทำอะไรรต้องได้รับการสนับสนุนจากภรรยา ทำการค้าภรรยาก็ช่วยสร้าง การเมืองภรรยาก็ต้องเสริม” (ดูบทที่ ๕ หน้า ๘๓ - ๘๔)

“ถ้าไม่มีผู้หญิงชื่อพจมานคนนี้มาเคียงข้าง ความเจริญก้าวหน้าใดๆ ในทุกด้านของผมน่าจะไม่ถึงครึ่งทางของวันนี้ หรืออาจไม่ถึงหนึ่งในสี่ด้วยซ้ำไป” (ดูบทที่ ๔ หน้า ๘๕)

ข. ข้อพิจารณาเบื้องต้น

แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ว่าจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเท่านั้น แต่ผู้ถูกร้องได้ยกประเด็นต่างๆ ขึ้นโต้แย้งเฉพาะในประเด็นทางกฎหมายหลายประเด็น และกรณีนี้เกี่ยวพันกับหลักการของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นฉบับปฏิรูปการเมืองและหลักประชาธิปไตยสากลอย่างกว้างขวาง ทั้งเกี่ยวกับตัวบุคคลซึ่งขณะถูกกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืนเป็นรองนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. ๒๕๕๐) และในขณะพิจารณาเป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. ๒๕๕๔) ที่ประชาชนให้ความนิยมสูง จึงสมควรจะพิจารณากรณีนี้อย่างกว้างขวาง จึงจะขอกล่าวนำถึงบริบทการปกครองทั่วไป และบริบทของรัฐธรรมนูญไทย ก่อนที่จะพิจารณาเรื่องนี้เกี่ยวกับหมวด ๑๐ แห่งรัฐธรรมนูญ และส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๒๕๕ โดยตรง คือมองจากภาพรวมลงไปถึงจุดที่เป็นปัญหา

๑. บริบทการปกครอง

๑.๑) บริบทการปกครองทั่วไป

ตั้งแต่มนุษย์เริ่มมาอยู่กันอย่างหนาแน่นตั้งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นมา ก็เกิดปัญหาการแก่งแย่งชิงทรัพยากรกันทำให้เกิดความจำเป็นที่จะมีรัฐบาลขึ้น แต่ก็มีปัญหาว่าจะจัดรัฐบาลในระบบหรือรูปแบบใด จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด ปรากฏว่าในระยะ ๕ - ๖ พันปี ที่ผู้คนเริ่มตั้งกันเป็นบ้านเมืองเป็นประเทศนั้น ก็ได้มีผู้ปกครองหลายรูปแบบซึ่งอาจเรียกทางรัฐศาสตร์ว่าแบบเทวนิยม, แบบกษัตริย์แบบจักรพรรดิ, แบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงในยุคของนครรัฐกรีกโบราณ ต่อมาก็มีการปกครองแบบจักรวรรดิ, แบบศาสนจักร, แบบขุนนางศักดินา, แบบประชาธิปไตยโดยการมีผู้แทนราษฎร หรือประชาธิปไตยทางอ้อม, แบบเผด็จการรูปแบบต่างๆ จนถึงขั้นเผด็จการเบ็ดเสร็จแบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นระบบเผด็จการของชนกรรมาชีพ หรือเผด็จการโดยพรรคคอมมิวนิสต์

จนถึงบัดนี้ก็ปรากฏชัดเจนว่าระบอบประชาธิปไตยดีกว่าระบอบอัตตาธิปไตยและเผด็จการทุกรูปแบบ และในบรรดาประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ประเทศที่ปกครองแบบประชาธิปไตยโดยตรงที่สุดจะเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิต มีอายุยืน มีรายได้สูงที่สุด คือ สวิสเซอร์แลนด์ หรือเป็นนครรัฐอย่างลูกเซมบรุทซ์

ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนราษฎร หรือทางอ้อมมีฐานะรองลงมา คือ นอร์เวย์ สวีเดน เดนมาร์ก อเมริกา เยอรมนี อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ไต้หวัน แต่ในปัจจุบันปรากฏว่า ประเทศเหล่านี้ก็กำลังปรับเปลี่ยนระบอบการปกครองให้เป็นรูปแบบประชาชนมีส่วนร่วม (Participative Democracy) ยิ่งขึ้น ๆ ซึ่งมีทางทำได้หลายวิธีในโลกยุคข้อมูลข่าวสารเฟื่องฟู

ส่วนประเทศเผด็จการทหาร, เผด็จการพลเรือน, เผด็จการคอมมิวนิสต์ นั้น ล้วนมีคุณภาพชีวิตต่ำ รายได้ต่ำ และเสรีภาพน้อยทั้งสิ้น

ดังนั้น เพื่อยกฐานะของประเทศไทย เราก็ควรจะดำเนินตามรอยประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้มากที่สุด ดังจะได้กล่าวต่อไป

๑.๒) บริบทการปกครองประเทศไทย

แม้การปกครองประเทศไทยจะมีผู้ที่คิดว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจคืออยู่มากกว่า เป็นประชาธิปไตยแบบสากลแล้ว แต่แท้ที่จริงแล้วยังมีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยโดยเฉพาะตัวรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และกลไกของการปฏิบัติงานของรัฐธรรมนูญไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแม้ในระดับสูง ๆ ยังปรับใจปรับพฤติกรรมของตนไม่ได้จึงดิ้นรนรัฐธรรมนูญ และปฏิบัติตนขัดกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายลูกบทและจรรยาประชาธิปไตยอยู่ตลอดเวลา จึงจะขอชี้แจงสั้น ๆ เพื่อนำไปสู่เจตนารมณ์ของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (หมวด ๑๐) และการแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน (ส่วนที่ ๑ ของหมวด ๑๐) ต่อไป

(๑) สรุปเหตุการณ์ทางการเมืองไทยระหว่าง ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๕ - ตุลาคม ๒๕๔๐

เดิมประเทศไทยจัดการปกครองในแบบปิตาธิปไตยและสมมติเทวราชาธิปไตย ซึ่งเรียกว่าสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาจนถึงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๕ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ หรือปรมิตาญาสิทธิราชย์ แต่ต่อมานิยมเรียกว่า ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศไทยก็มีการแก่งแย่งอำนาจทางการเมืองกันตลอดเวลา ถ้านับจนถึง ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่ร่างโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยมีความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังนี้

- (๑) มีการปฏิวัติรัฐประหารปฏิรูปรวม ๕ ครั้ง
- (๒) มีการกบฏ ๗ ครั้ง
- (๓) มีการเลือกตั้งทั่วไป ๒๑ ครั้ง

(๔) มีรัฐบาล ๕๒ ชุด
(๕) มีนายกรัฐมนตรี ๒๒ คน
(๖) มีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งรวม ๑๗ ปี มาจากการปฏิวัติรัฐประหาร
ปฏิรูป ๔๖ ปี

(๗) มีรัฐธรรมนูญ ๑๕ ฉบับ
(๘) มีการประท้วงโดยประชาชนถึงขั้นนองเลือด ๓ ครั้ง
แทนที่จะมีรัฐธรรมนูญเพียง ๑ ฉบับ มีรัฐบาล ๑๖ ชุดๆ ละ ๔ ปี ซึ่งได้มา
โดยการเปลี่ยนแปลงโดยสันติ ผ่านการเลือกตั้ง

(๒) ผลงานของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย

ทำให้บ้านเมืองไม่มีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพ และความสามารถจะสร้างสรรค์
ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติได้

การบริหารราชการอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เป็นผลทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน
อย่างกว้างขวางอยู่ในประเทศแนวหน้าที่มีคอร์รัปชันมากที่สุดในโลก, มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยวิธี
ใช้กำลังบังคับ, ประชาชนไม่มีสิทธิเสรีภาพเท่าที่ควร, ไม่มีงานทำที่เกิดรายได้ในภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่
ยังเป็นเกษตรกรล่าหลังประมาณ ๖๐%, ทำลายทรัพยากรของชาติไปมหาศาล, มีประชากรที่จัดอยู่
ในกลุ่มต่ำกว่าระดับความยากจนประมาณ ๒๕ ล้านคน, ไม่มีระบบสวัสดิการและประกันสังคมที่สมบูรณ์
และเพียงพอ, เป็นหนี้ต่างประเทศมหาศาล, ค่าของเงินบาทลดลงจาก ๒.๘๒ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ มาเป็นประมาณ ๕๐ บาท เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐ (แม้เงินดอลลาร์เองก็ลดค่าลงด้วย)

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีความพยายามจะขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช ๒๕๓๔
ซึ่งจัดทำขึ้นในสมัยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (ร.ส.ช.) โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน
ของประชาชนระดับปัญญาชนและความสนับสนุนของประชาชน นักศึกษา และเยาวชน ช่วยกัน
เรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญใหม่จนในที่สุดจึงได้มีการก่อตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้น แม้จะถูกคัดค้านถ่วงรั้ง
โดยระบบราชการประจำและนักการเมืองในรัฐสภาอยู่ถึง ๖ ปี

๑.๓) บริบทรวมของรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง

ตามที่ได้ปรากฏในคำปรารภของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะใช้เป็น “พื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง” สภาร่างรัฐธรรมนูญ
จึงได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญโดยมีสาระสำคัญแยกเป็นข้อๆ ได้ ๓ ข้อ คือ

ตลอดทั้ง

- (๑) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (๒) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น

(๓) ปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
ทั้งนี้ โดยได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ

ดังนั้น บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนจึงมีบทที่เกี่ยวกับการปฏิรูปทางการเมืองหลายประการที่นักการเมืองในระบบเก่ามักจะไม่เห็นความสำคัญและไม่ระมัดระวังในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูป ทำให้เกิดการละเมิดในรูปแบบต่างๆ มากในระยะเวลาเริ่มแรกของการใช้รัฐธรรมนูญใหม่ ดังนี้

(๑) รัฐธรรมนูญใหม่ ถือว่าอำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของปวงชนชาวไทยตลอดเวลาและทุกรูปแบบไม่ใช่ระบอบที่ประชาชนเลือกตั้งนักการเมืองมาปกครองตามเสียงข้างมากในสภาอย่างเดียว

(๒) ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐได้มากขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในทางตรง ได้แก่ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมเข้าชื่อกันเสนอร่างกฎหมาย และขอถอดถอนบุคลากรระดับสูงและการร้องเรียนผ่านองค์กรต่างๆ, การเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ ทั้งระดับชาติและท้องถิ่น, การจัดให้มีประชามติและการออกเสียงลงประชามติ

ในทางอ้อม ได้แก่ การที่ประชาชนมีส่วนเสนอชื่อบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงในองค์กรต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดต่อคณะกรรมการสรรหาซึ่งเป็นตัวแทนขององค์กรและสถาบันต่างๆ ก่อนส่งรายชื่อให้วุฒิสภาพิจารณาเสนอขึ้นโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหลังการกลั่นกรองของคณะกรรมการการของวุฒิสภา

การที่นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีได้รับการแต่งตั้งจากสภาผู้แทนราษฎรที่ดี การที่คณะกรรมการข้าราชการตุลาการ (ก.ต.) มีตัวแทนจากรัฐสภาที่ดี ก็นับได้ว่าเป็นการที่ประชาชนมีส่วนแต่งตั้งบุคลากรฝ่ายบริหาร และตุลาการโดยทางอ้อม

(๓) ได้มีการตั้งองค์กรต่างๆ ขึ้นมาควบคุมการใช้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ดังนี้

(๓.๑) ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อตัดสินปัญหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแทนคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งแต่งตั้งมาโดยวิถีทางการเมือง

(๓.๒) ศาลปกครอง เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจทางปกครองของรัฐบาล โดยเฉพาะข้าราชการประจำในฝ่ายบริหาร แทนคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ซึ่งได้ผลน้อยและล่าช้า

(๓.๓) ศาลยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญใหม่มีความอิสระจากการควบคุมของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี)

(๓.๔) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบพรรคการเมือง และการเลือกตั้งเข้าสู่สภาระดับต่างๆ รวมทั้งสภาทั้งสองแห่งรัฐสภา

(๓.๕) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตของนักการเมืองและข้าราชการประจำ แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นส่วนราชการในฝ่ายบริหารที่นักการเมืองครอบงำได้

(๓.๖) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน จากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่าย

(๓.๗) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เพื่อคุ้มครองสิทธิของมนุษยชนตามที่ได้ให้ไว้อย่างกว้างขวางตามรัฐธรรมนูญ

(๓.๘) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของรัฐ

โปรดสังเกตว่า องค์กรเหล่านี้ก็จะถูกตรวจสอบจากองค์กรอื่นๆ ได้ด้วย

๑.๕) มาตรการป้องกันนักการเมืองร่วมมือกับนักธุรกิจและข้าราชการทำการทุจริตคอร์รัปชันและใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ

นอกจากการตั้งองค์กรตรวจสอบดังกล่าวข้างต้นแล้ว รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมายอื่น และระเบียบข้อบังคับต่างๆ ก็ยังมีบทบัญญัติควบคุมการใช้อำนาจขององค์กรและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งนักการเมืองมักจะมองข้ามและละเมิดกันอยู่เนืองๆ โดยกฎหมายเหล่านี้มีรายละเอียดมากที่ต้องตรวจสอบเอาเอง ในที่นี้ขอกกล่าวโดยสรุป ดังนี้

(๑) การห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และรัฐมนตรีรับสัมปทานและรับเงินจากรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๐ ประกอบด้วยมาตรา ๑๒๘, ๒๐๘)

(๒) ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปก้าวก่าย หรือแทรกแซงข้าราชการประจำ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ และ ๑๒๘)

(๓) ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย แต่ไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าว เพียงแต่ทำให้การกระทำนั้นสิ้นผลไปตามมาตรา ๑๘๑ วรรคหก และมาตรา ๑๘๑ วรรคเจ็ด

(๔) ห้ามรัฐมนตรีทำการใดตามมาตรา ๑๑๐ หรือดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การที่มุ่งหากำไร (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘)

(๕) การห้ามรัฐมนตรีมีหุ้นส่วนในบริษัทต่างๆ เกิน ๕% มิฉะนั้นต้องมอบให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นจัดการแทน (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๓ (ร.จ. ๑๑๓ ตอนที่ ๖๖ ก. ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓))

(๖) ห้ามมิให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี และคู่สมรสดำเนินกิจการธุรกิจกับรัฐหรือเข้าไปมีส่วนได้เสียในธุรกิจเอกชนที่เคยทำธุรกิจกับหน่วยงานของรัฐที่ตนทำงานอยู่ หรือที่ตนเคยปฏิบัติหน้าที่ทั้งในขณะดำรงตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งมาไม่ถึง ๒ ปี ตั้งแต่ ๑ กันยายน ๒๕๕๔ เป็นต้นไป (ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ โดยมีโทษจำคุกถึงสามปีและปรับหกหมื่นบาทตามมาตรา ๑๒๒)

(๗) ห้ามบุคคลใดซื้อขายหลักทรัพย์ที่ไม่เป็นธรรม ด้วยการ ๑) วิธีการบอกกล่าวข้อความอันเป็นเท็จ, ๒) ปลอมข่าวลือ, ๓) ใช้ข้อมูลภายใน, และ ๔) โดยวิธีการอำพรางตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๓๘, ๒๓๙, ๒๔๐, ๒๔๑, ๒๔๓, ๒๔๔ ตามลำดับ ผู้ฝ่าฝืนจะได้รับโทษตามมาตรา ๒๕๖ จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นๆ ได้รับไว้ หรือพึงจะได้รับเพราะการกระทำฝ่าฝืนดังกล่าว แต่ทั้งนี้ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อนึ่ง ถ้ามีการซื้อขายหลักทรัพย์ของกิจการใดเกินร้อยละห้าบุคคลนั้นต้องรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ทุกครั้ง (มาตรา ๒๕๖) มิฉะนั้นจะมีโทษจำคุก ๒ ปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๒๕๘) เรื่องเหล่านี้มักการเมืองที่ยังทำธุรกิจ มีหุ้น และซื้อขายหุ้นอยู่ มีโอกาสถูกดำเนินคดีได้ง่ายตัวกรรมการตลาดหลักทรัพย์เองถ้าไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ก็มีความผิดด้วย

(๘) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือกรรมการหรืออนุกรรมการในหน่วยงานของรัฐกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๒ (กฎหมายป้องกันการฮั้วราคา) จะต้อง ระวางโทษจำคุกเจ็ดปีถึงยี่สิบปี หรือตลอดชีวิต

และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท (มาตรา ๑๓) โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่สอบสวน (มาตรา ๑๔)

(๘) การจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ เช่นเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ นี้ ถ้านำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้บังคับจะมีความผิดตามมาตรา ๑๑๕ มีโทษจำคุก ๖ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีนี้คงใช้กับผู้จงใจไม่ยื่นหรือยื่นเท็จ - ปกปิดที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว แต่ถ้าฟ้องตามประมวลกฎหมายอาญาฐานแจ้งความเท็จตามมาตรา ๑๓๗ ก็จะมีโทษจำคุก ๖ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑๐) ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบว่าในการยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สิน ฯ ทั้ง ๓ ครั้ง ตามมาตรา ๒๕๑ - ๒๕๓ นั้น ผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มเติมขึ้นผิดปกติ ป.ป.ช. จะต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดดำเนินคดีต่อศาลฎีกา ฯ ให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดิน และอาจได้รับโทษทางอาญาอื่น ๆ ด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งเน้นโทษคนละแบบกับโทษตามมาตรา ๒๕๕ และมาตรา ๓๐๓ - ๓๐๗

(๑๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง ถ้ามีพฤติการณ์ว่า ร่ำรวยผิดปกติ หรือส่อไปในทางทุจริต ๔ รูปแบบ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๓ บัญญัติก็จะต้องถูกวุฒิสภาถอดถอนจากตำแหน่งและถูกดำเนินคดีอาญาได้ด้วย

(๑๒) นักการเมืองบางตำแหน่งที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๐๘ ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น จะถูกดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งหมายความว่านักการเมืองที่กระทำผิดจะถูกพิจารณาตัดสินโดยเร็ว จะแอบอ้างสิทธิ เอกสิทธิ์ต่างๆ ถ่วงเวลาดำเนินคดีผ่านสามศาลไม่ได้อีกแล้ว

(๑๓) นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนหนึ่งมักมีพฤติกรรมทุจริตผิดร้ายแรง เป็นภัยต่อสังคมและประชาชนทั่วโลก ๗ อย่าง เรียกว่าความผิดมูลฐาน ก็อาจจะเข้าข่ายกระทำผิดกฎหมายฟอกเงิน เมื่อทำผิดเกี่ยวกับ (๑) ยาเสพติด, (๒) เกี่ยวกับเพศ, (๓) นอ็โกงประชาชน (๔) ยักยอกหรือนอ็โกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือทุจริตตามเกี่ยวกับธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์ (๕) ผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ, (๖) กรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สิน โดยใช้อำนาจอัยย์ หรือช่องโงจร และ (๗) การลักลอบหนีศุลกากร (ตามมาตรา ๓) ถ้าโอนรับเงิน หรือปกปิดหรืออำพราง การได้มา

การโอน การได้สิทธิของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด ถือว่ากระทำผิดฐานฟอกเงิน (ตามมาตรา ๕) จะถูกลงโทษ ๒ เท่า (ตามมาตรา ๑๐) ของอัตราโทษที่วางไว้สูงในมาตรา ๖๐ - ๖๖ ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒

และสำหรับข้าราชการประจำจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบวินัยอีกด้วย โดยเฉพาะจะใช้เวลาราชการไปทำอาชีพอื่น ๆ อีกไม่ได้ ส่วนนักการเมืองก็มีระเบียบวินัย และจรรยาบรรณควบคุมอยู่

สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง และกฎหมายอื่นประสงค์จะให้ บุคคลสาธารณะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ดี ข้าราชการประจำ และพนักงานของรัฐ เป็นบุคคลที่มีความสะอาดโปร่งใสในการเข้าสู่ตำแหน่ง, โปร่งใสในขณะที่อยู่ในตำแหน่ง และโปร่งใสเมื่อพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้นนักการเมืองที่มีธุรกิจมาก และไม่ยอมมองถ่ายออกไปโดยเด็ดขาด หรือนักธุรกิจที่หันมาสู่เวทีทางการเมือง จะมีโอกาสฝ่าฝืนกฎหมายเหล่านี้ได้มาก หากยังมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนอยู่เหนือประโยชน์ส่วนรวม และเอาเปรียบผู้ทำราชการหรือธุรกิจอื่นโดยกระทำผิดกฎหมาย และจริยธรรมอันขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ จึงควรสังวรและพิจารณาใคร่ครวญให้มากกว่าสมควร จะเข้ามาสู่ระบบราชการการเมืองหรือราชการประจำหรือไม่ เพราะโอกาสที่จะถูกจับผิดมีมากมายโดยประชาชนอาจร้องเรียนผ่านองค์กรอิสระซึ่งมีเพิ่มมากขึ้น แลยังมีองค์การเอกชนและสื่อสารมวลชนคอยติดตามเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลอยู่ตลอดเวลา

๑.๕) การปฏิรูปทางการเมืองต้องคู่ขนานไปกับการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ และทางสังคม แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชนจะได้วางกรอบกติกาทางการเมืองในลักษณะที่เป็น การปฏิรูปทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วมได้แล้ว แต่การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญโดยตรงก็ยังไม่เกิดผลเต็มที่เพราะการตรากฎหมายลูกบทต่างๆ ก็ยังไม่เสร็จสมบูรณ์, ที่ตราออกมาแล้ว ก็ยังใช้บังคับไม่ได้เต็มที่ เพราะขาดพลังผลักดันการเมือง, ขาดทรัพยากรโดยเฉพาะขาดบุคลากรที่สรรหามาโดยถูกต้องเหมาะสมแก่ภารกิจ เช่น การเลือกตั้งยังไม่สุจริตและยุติธรรมได้จริง, บุคลากรที่ตั้งไปสู่อำนาจรัฐมนตรีและองค์กรต่างๆ ก็ยังขาดคุณภาพและคุณธรรมอยู่มาก ทั้งที่ได้ผ่านการกลั่นกรองของคณะกรรมการสรรหาและคณะกรรมการตรวจสอบของวุฒิสภาแล้ว (วุฒิสภาเองก็มีปัญหาในการเลือกบุคคลเป็นผู้นำของสภา)

ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะยังไม่ได้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ และทางสังคมพร้อมกันไป ในทางธุรกิจก็มีปัญหารุนแรงมากเกี่ยวกับสถาบันการเงิน มีการปั่นหุ้น, การโอนลอย, การปิดบังอำพรางฐานะของบุคคล และบริษัทห้างร้าน, มีการปล่อยเงินให้ผู้กู้ไปทำธุรกิจที่ไม่เกิดผลตอบแทน, เจ้าหนี้

เอาเปรียบลูกหนี้, ส่วนลูกหนี้ก็หลบหลีกไม่ยอมจ่ายดอกเบี้ยและเงินต้น ฯลฯ ระบบราชการที่มีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบก็ล้มเหลวโดยสิ้นเชิงเพราะผู้บริหารสถาบันการเงินโดยเฉพาะธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังก็บกพร่องในการควบคุมกำกับดูแลสถาบันการเงินและการประกอบธุรกรรมต่างๆ

ส่วนภาคสังคม พลเมืองยังขาดความรู้ทางวิชาการ, ความขยันหมั่นเพียร มัวแต่หลงระเหิงกับความสนุกสนาน, ขาดศีลธรรมคุณธรรม ฯลฯ สังคมไทยประกอบด้วยบุคคลประเภทตลบตะแลงปลิ้นปล้อนอย่างที่เราเรียกกันว่า แบบศรีธนญชัย คอยคิดเอาไร้ดเอาเปรียบหรือหลอกใช้เอาเงิน หลอกล่อผู้มีความรู้ที่ด้อยกว่าและผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ หลากหลายวิธี จะหากคนมีความรู้ความเพียร มีสติปัญญา มีความซื่อสัตย์ได้ยาก ความทุกข์ยากของประชาชนจึงแก้ไขไม่ได้ถ้าไม่ใช้ปัญญาและความเพียร ฯ

การจะมีสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทยที่มีคุณภาพสูงจึงยากที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตอันใกล้นี้

๒. แนวทางพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของผู้ร้อง

แม้คำร้องของผู้ร้อง จะขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มาตราเดียว แต่โดยที่ฝ่ายผู้ถูกร้องได้ยกประเด็นต่างๆ ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ถึง ๒๐ ข้อ และมีประเด็นสำคัญข้อหนึ่งที่ยกขึ้นต่อสู้หลายคราวว่าการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นจะต้องมีความประสงค์เพื่อป้องกันการทุจริตการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งจะต้องดำเนินการเพื่อถอดถอนจากตำแหน่งและการดำเนินคดีอาญาต่อไป กรณีของผู้ถูกร้องเป็นการยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงไม่เกี่ยวพันกับการทุจริตใดๆ จึงไม่เข้าข่ายของมาตรานี้

จึงเห็นสมควรจะต้องนำบทบัญญัติในหมวด ๑๐ และในตอนที่ ๑ ของหมวด ๑๐ มาพิจารณาก่อนที่จะวิเคราะห์ความหมายของมาตรา ๒๕๕ โดยตรง

๒.๑) ความมุ่งหมายของหมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

หมวด ๑๐ นี้ เป็นหมวดที่ตราขึ้นหลังการบัญญัติเกี่ยวกับสถาบันสำคัญของการปกครองประเทศ คือ หมวด ๖ เกี่ยวกับรัฐสภา, หมวด ๗ เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี, หมวด ๘ เกี่ยวกับศาล และหมวด ๕ การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้จัดการปกครองประเทศแบบกระจายอำนาจที่แยกออกจากราชการบริหารส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค หมวด ๑๐ กล่าวถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ คือตรวจสอบการทำงานขององค์กรตามที่กล่าวใน หมวด ๖ ถึง ๘ เป็นส่วนมาก นอกจากเรื่องของการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งได้แยกไว้ต่างหากใน หมวด ๑๑

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเมื่อพิจารณาประกอบกับการที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยแล้ว จะเห็นได้ว่าแม้ประชาชนได้มอบอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ให้สถาบันต่างๆ และบุคลากรไปทำหน้าที่แล้ว ประชาชนก็ชอบที่จะติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของสถาบันเหล่านั้น ดังนั้น หลักการ กระบวนการ และมาตรการการตรวจสอบจึงมีหลากหลาย ที่ต้องบัญญัติไว้แยกกันบ้าง รวมกันบ้างตามความเหมาะสมกับการเขียนกฎหมาย หรือเทคนิคการเขียนกฎหมาย

สำหรับรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองได้บัญญัติหมวดตรวจสอบการใช้อำนาจไว้ในหมวด ๑๐ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ

- ๑) ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (มาตรา ๒๕๑ - ๒๕๖)
- ๒) ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา ๒๕๗ - ๓๐๒)
- ๓) ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่ง (มาตรา ๓๐๓ - ๓๐๗)
- ๔) ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา ๓๐๘ - ๓๑๑)

จะเห็นได้ชัดเจนว่าส่วนที่ ๑ เป็นเพียงการให้แสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเฉพาะ ไม่เกี่ยวกับการแต่งตั้งและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. การถอดถอนจากตำแหน่ง หรือดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังจะเห็นได้ว่าแต่ละส่วนจะมีบทนิยามกำหนดขอบเขตในเรื่องสำคัญๆ ไว้ใช้เฉพาะส่วนนั่นเอง เช่น มีนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ของส่วนที่ ๑ ไว้กว้างกว่าส่วนที่ ๔

นอกจากนี้ บทบัญญัติอันเป็นเนื้อหาของแต่ละส่วนก็แตกต่างกันในลักษณะที่ทำให้แต่ละส่วนมีลักษณะและอำนาจหน้าที่ที่จะทำงานได้ครบวงจรในตัวของมันเอง แม้จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะทำงานเชื่อมโยงต่อเนื่องกันบ้างตามกระบวนการของแต่ละเรื่อง เช่น การแสดงบัญชีทรัพย์สินเป็นจุดเริ่มต้นที่ ป.ป.ช. จะนำไปสู่กระบวนการถอดถอนทางการเมือง หรือทางคดีอาญาในส่วนที่ ๓ และ ๔ ต่อไป อีกด้านหนึ่งการยื่นบัญชีทรัพย์สินมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแสดงความบริสุทธิ์และโปร่งใส ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงบัญญัติว่าถ้าไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ หรือยื่นเท็จ หรือปกปิด ก็ควรจัดการมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไปเรียกว่า “ให้พ้นจากตำแหน่ง” (ไม่ใช่ “ถอดถอน” อย่างในส่วนที่ ๓ มาตรา ๓๐๓) และห้ามมิให้กลับเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี (ซึ่งไม่ใช่การ “ตัดสิทธิ” ไม่ให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในการรับราชการเป็นเวลา ๕ ปี ตามมาตรา ๓๐๗) เปรียบได้กับโทษทางวินัยซึ่งมาตรา ๒๕๕ เปรียบเหมือนการให้ออก ส่วนมาตรา ๓๐๓ - ๓๐๗ เหมือนการไล่ออก

๒.๒) ความมุ่งหมายและขอบเขตของส่วนที่ ๑ การแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ส่วนนี้ กล่าวถึงการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ (ตามมาตรา ๒๕๑) โดยเฉพาะเพื่อใช้เป็นเครื่องแสดง ความบริสุทธิ์ใจและโปร่งใสของผู้ต้องการเข้าสู่วงการการเมืองรวมทั้งบุคลากรระดับสูงของราชการประจำ (ตามมาตรา ๒๕๖) ซึ่งนับเป็นบุคคลสาธารณะที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมเหมือนกัน และเพื่อใช้เป็น ข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ และความสุจริต ถ้าข้อมูลที่นำมาแสดงต่อ ป.ป.ช. หากตรวจสอบ แล้วพบว่ามีภาวะสะอาดในระดับหนึ่งก็ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ตามมาตรา ๒๕๔ วรรคสอง) แต่ถ้าพบว่ามีภาวะไม่สะอาดบริสุทธิ์เพราะมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ก็จะดำเนินการทางอาญาผ่านอัยการสูงสุด ไปยังศาลฎีกาเพื่อให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน และโทษตามความผิดอื่น ๆ (ถ้ามี) (ตามมาตรา ๒๕๔ วรรคสอง)

แต่ถ้าผู้ใดไม่ยอมแสดงความบริสุทธิ์ใจโดยไม่ยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สิน ๆ ก็ดี หรือ ยื่นแต่เป็นความเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบก็ดี ก็จะต้องถูกดำเนินการให้พ้นจากตำแหน่งไป และดำเนินการป้องกันมิให้เข้ามาสู่ตำแหน่งทางการเมืองอีกกระยะหนึ่ง (ตามมาตรา ๒๕๕)

สำหรับความหมายและขอบเขตของแต่ละมาตราในส่วนนี้มีดังนี้

๑) มาตรา ๒๕๑ กำหนดขอบเขตว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตำแหน่งใดบ้าง (รวมทั้งผู้พ้นจากตำแหน่งดังที่ระบุไว้ชัดเจนท้ายวรรคแรก) และตำแหน่งเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ตามที่เพิ่มมา ในมาตรา ๒๕๖ ที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง โดยให้ผู้ยื่นลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้อง กำกับไว้ทุกหน้า

๒) มาตรา ๒๕๒ กำหนดให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ ที่มีอยู่จริงในวันยื่น และต้องยื่นตามกำหนดเวลา ๓ ครั้ง (เมื่อเข้ารับตำแหน่ง, พ้นจากตำแหน่ง และหลังพ้นจากตำแหน่ง หนึ่งปี)

๓) มาตรา ๒๕๓ ประธานหรือกรรมการ ป.ป.ช. ต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ ในบัญชีทุกหน้า โดยต้องนำบัญชีและเอกสารประกอบของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีมาเปิดเผยให้ สาธารณชนทราบโดยเร็ว ส่วนของผู้อื่นไม่ต้องนำมาเปิดเผยต่อสาธารณะ และให้ ป.ป.ช. ตรวจสอบ ความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว

๔) มาตรา ๒๕๔ เมื่อมีการยื่นบัญชีเพราะเหตุพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ให้ ป.ป.ช. ตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินในการยื่นครั้งที่สอง และสาม เปรียบเทียบกับการยื่นครั้งก่อน

แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบเพื่อนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ถ้าปรากฏว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ ป.ป.ช. ส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป การดำเนินการตามวรรคสองนี้เป็นไปตามกระบวนการในมาตรา ๓๐๕ วรรคห้า ซึ่งอยู่ในส่วนที่ ๓ ที่จะสืบเนื่องไปถึงส่วนที่ ๔ ด้วย

๕) มาตรา ๒๕๕ กล่าวถึงกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด ๑) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑, หรือ ๒) จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ก็ให้ผู้นั้น ๑) พ้นจากตำแหน่งไป และ ๒) ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ป.ป.ช. ต้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดทุกกรณี

เห็นได้ว่า หลังจากดำเนินการตามมาตรา ๒๕๑, ๒๕๒ และ ๒๕๓ แล้ว มาตรการตามมาตรา ๒๕๔ จะแยกกับมาตรการตามมาตรา ๒๕๕ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมาตรา ๒๕๕ เป็นมาตราที่บังคับใช้โดยเอกเทศกับผู้จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ หรือยื่นไม่ตรงตามความเป็นจริงโดยไม่เกี่ยวกับมาตรา ๒๕๔ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือมาตราอื่นๆ ในส่วนที่ ๓ และ ๔ ของหมวด ๑๐ โปรดดูการสรุปวิเคราะห์ ๒ แบบดังนี้

สรุปมาตรการตรวจสอบของหมวดที่ ๑๐

ส่วนที่ ๑ การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นมาตรการเบื้องต้นเพื่อแสดงจุดยืนหรือความโปร่งใสเป็นครั้งแรก ตามขั้นตอน ดังนี้

มาตรา ๒๕๑ ใครมีหน้าที่ต้องยื่น

มาตรา ๒๕๒ ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ที่มีอยู่จริง ในวันที่ยื่นและต้องยื่นในกำหนดเวลาเมื่อใดบ้างผู้พ้นจากตำแหน่ง หรือตายไปแล้ว ต้องยื่นอย่างไร

มาตรา ๒๕๓ กรรมการ ป.ป.ช. ต้องลงนามกำกับทุกหน้า แล้วนำเฉพาะของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีมาเปิดเผยต่อสาธารณะ หลังจากนั้นต้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงโดยเร็ว

มาตรา ๒๕๔ เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่ง หรือตาย ป.ป.ช. ต้องตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สิน ๑ เปรียบเทียบกับการยื่นครั้งแรกๆ ของผู้นั้น แล้วรายงานผลการตรวจสอบไปประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา

ถ้าพบว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ดำเนินการเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หรือจงใจยื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ดำเนินการให้พ้นจากตำแหน่ง และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา ๕ ปี

ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยตัวคณะกรรมการ
อำนาจหน้าที่ และมีสำนักงาน ป.ป.ช.

ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่ง

มาตรา ๓๐๓ ตำแหน่งใดบ้าง และความผิดสถานใดบ้างที่วุฒิสภามีอำนาจถอดถอน

มาตรา ๓๐๔ ใครมีสิทธิร้องต่อวุฒิสภาให้ถอดถอน

มาตรา ๓๐๕ - ๓๐๗ กระบวนการขอถอดถอน

ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา

มาตรา ๓๐๘ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดบ้าง ทำผิดอะไรบ้าง จึงจะมาให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิจารณาพิพากษาได้

มาตรา ๓๐๙ ใครมีสิทธิยื่นคำร้อง

มาตรา ๓๑๐ - ๓๑๑ วิธีพิจารณาของศาลฎีกา ฯ

สรุปการแยกฐานความผิดและโทษที่จะได้รับใน หมวด ๑๐

๑) มาตรา ๒๕๔ ผู้พ้นจากตำแหน่ง หรือตายมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ มีโทษให้นำทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติมาเป็นของรัฐและอาจมีโทษอาญาอื่น ๆ ได้ด้วย(แต่ไม่มีการห้ามกลับมาดำรงตำแหน่งอีก)

๒) มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่ง (รวมทั้งผู้ที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ หรือจงใจยื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ มีโทษถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา ๕ ปี (ไม่ห้ามการดำรงตำแหน่งอื่นในราชการ)

๓) มาตรา ๓๐๓ - ๓๐๗ ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่ระบุไว้ ทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๐๓ จะถูกถอดถอนจากตำแหน่ง (ถ้าเป็นข้าราชการก็ให้ออกจากราชการ) และตัดสิทธิไม่ให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือรับราชการเป็นเวลา ๕ ปี และอาจมีโทษทางอาญาอื่นตามที่ศาลฎีกา ฯ จะพิพากษา

ข้อสังเกต ๑) จะเห็นได้ว่า มาตรการ ๓ เรื่องนี้ แยกกันเด็ดขาด เช่น การฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๕ ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับความทุจริตหรือพฤติกรรมตามมาตรา ๓๐๓

๒) ตัวบุคคลผู้กระทำความผิดต่างกันบ้าง และฐานความผิดต่างกัน

๓) โทษที่ระบุไว้มีต่างกัน คือ

(๑) ให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติดกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา ๒๕๔)

(๒) ให้พ้นจากตำแหน่ง และห้ามกลับมาดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น (เป็นเวลา ๕ ปี) (มาตรา ๒๕๕)

(๓) ให้ถอดถอนจากตำแหน่งและตัดสิทธิเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง และราชการประจำ ๕ ปี

๔) โทษตามมาตรา ๒๕๔ นับว่าเบาที่สุด เพราะเพียงแค่นำทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น ผิดปกติดมาเป็นของแผ่นดิน ถ้าพิสูจน์ไม่ได้ว่าทำการทุจริต หรือหนีภาษีอากร

๕) โทษตามมาตรา ๒๕๕ นับว่าเบามาก หรือไม่มีโทษเลยสำหรับผู้ไม่คิดจะเข้ามา ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป

๖) โทษตามมาตรา ๓๐๗ นับว่าหนักที่สุดเพราะถูกถอดถอน (เหมือนไล่ออก) และถูกตัดสิทธิเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองและราชการประจำทั้งหมด

๒.๓) ความหมายของมาตรา ๒๕๕ และมาตราที่เกี่ยวข้อง

(๑) ความหมายของมาตรา ๒๕๕

บทบัญญัติในมาตรา ๒๕๕ นี้ยังมีผู้พยายามตีความกันหลากหลายแง่มุม ทั้งที่ในชั้นการพิจารณาของสภาร่างรัฐธรรมนูญไม่มีใครมีข้อสงสัยความหมายของมาตรานี้เลย เมื่อเพิ่ม คำว่า “ทางการเมือง” หลังผู้ดำรงตำแหน่งแล้วจึงขอแยกแยะความหมายตามหลักภาษาไทยซึ่งจะได้ ความชัดเจนขึ้น ดังนี้

วรรคหนึ่ง (ประธานของประโยค) “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” (ตามนิยาม ในมาตรา ๒๕๑)

(ลักษณะนาม) “ผู้ใด” (ใช้นับจำนวนผู้ดำรงตำแหน่ง ๆ จะเป็นกี่ “คน” ก็ได้)

(กริยาและอนุประโยคที่ ๑) “จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้”,

(สันธานเชื่อมอนุประโยค) “หรือ”

(กริยาและอนุประโยคที่ ๒) “จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

(กริยาแท้) “ให้”

(กรรมและวลีขยาย) “ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนด
ต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี

(สันธานเชื่อมประโยค) “และ”

(อนุประโยค) “ผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ
เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

วรรคสอง (อนุประโยคที่ ๑) “เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป”

(สันธานเชื่อมอนุประโยค) “และ”

(อนุประโยคที่ ๒) “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำ
บทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

อนึ่ง การวิเคราะห์หาความหมายของมาตรา ๒๕๕ นี้ ควรคำนึงถึงบริบท
ทั่วไปของรัฐธรรมนูญประกอบด้วย คือ

๑) รัฐธรรมนูญนี้ยืนยันหลักการว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย”
(มาตรา ๓)

๒) มาตรา ๖๗ “บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย” เมื่อรัฐธรรมนูญ
เป็นกฎหมายสูงสุดตามมาตรา ๖ บุคคลจึงมีหน้าที่พิเศษที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดกว่าปกติ

๓) รัฐธรรมนูญ จึงเขียนขึ้นมาอย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมาไม่มีเงื่อนไขเพื่อให้
ประชาชนอ่านได้สะดวกเข้าใจง่ายเพื่อให้ปฏิบัติตามได้ถูก การตีความจึงต้องตรงไปตรงมาไม่เล่นสำนวน
หรือหาเหตุตะแบงอย่างศรีธนญชัย

(๒) ความหมายของมาตรา ๒๕๑, ๒๕๒ ที่สืบต่อถึงมาตรา ๒๕๕ มีความหมาย
ดังนี้

(๒.๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งรวมถึงผู้เคยดำรง
ตำแหน่งแต่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ตามความหมายของมาตรา ๒๕๒ มีหน้าที่ (ตามมาตรา ๒๕๑)
ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๓ ครั้ง (ตาม
มาตรา ๒๕๒)

(๒.๒) บัญชีตามวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๕๑ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่ (อาจใช้) พิสูจน์หรือยืนยันความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

(๒.๓) การลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องนี้คือ การแสดงความรับผิดชอบ ถ้ายื่นไม่ครบตามที่มียู่จริง คือ น้อยหรือมากเกินไปก็จะเข้าลักษณะแจ้งเท็จหรือปกปิดความจริงเพราะจะใช้ พิสูจน์ความมีอยู่จริงในวันที่ยื่นไม่ได้

(๒.๔) การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เป็นการแสดงความโปร่งใส เป็นหลักฐานที่จะใช้พิสูจน์ หรือยืนยันความบริสุทธิ์ของผู้ยื่น และเป็นเครื่องสังวรแก่ผู้ตั้งใจจะเข้ามา สู้ตำแหน่งทางการเมืองและผู้ที่อยู่ในตำแหน่งแล้วและกำลังจะพ้นไปว่า ไม่ได้มีรายได้เพิ่มขึ้นผิดปกติ ตามมาตรา ๒๕๔ ในขณะที่อยู่ในตำแหน่ง และผู้ที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ๑ ปี ว่าไม่ได้ไปปรับผลประโยชน์ เกี่ยวพันกับตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเคยดำรงอยู่ เพราะในการให้ผลประโยชน์ตอบแทนอาจให้ในขณะที่ดำรง ตำแหน่งอยู่ (แบบหมุนไปกลับมา) หรือติดตามไปให้ผลประโยชน์กันภายหลังก็ได้ ดังจะเห็นจากพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐๑ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามความในมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยกำหนดเวลาห้าม นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี หรือคู่สมรส มีผลประโยชน์เกี่ยวพันกับธุรกิจที่มาติดต่อกับส่วนราชการ ของตน และมีให้ไปดำรงตำแหน่งในวงการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ราชการเดิมถึง ๒ ปี นานกว่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเสียอีก และมีอัตราโทษรุนแรงกว่าด้วย

(๒.๕) การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ นี้ต้องการให้แสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ให้ครบถ้วนทั้งสามคราว (มาตรา ๒๕๒) แต่ไม่มีข้อกำหนดหรือข้อสงวนใดๆ อีก เช่น

(๒.๕.๑) จะต้องพิสูจน์ ความสุจริต หรือ ทุจริต ของทรัพย์สิน ที่นำมาแสดงหรือไม่ เพราะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่นหากมีข้อสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยทุจริต

(๒.๕.๒) ไม่เกี่ยวกับระยะเวลาที่ได้ทรัพย์สินมา คือ ไม่ว่าจะได้ มาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งนานเพียงใด

(๒.๕.๓) ไม่เกี่ยวกับการเป็นสินเดิม หรือสินสมรส หรือเป็นทรัพย์สินที่คู่สมรสมาจากการดำเนินธุรกิจของตนเองโดยอีกฝ่ายไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

(๒.๕.๔) ไม่เกี่ยวกับว่าทรัพย์สินที่นำมาแข็งนี้จะเกี่ยวพันกับการที่จะแสวงหาประโยชน์ หรือปกปิดการคิดหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่หรือไม่ อันเป็นความผิดทางอาญา และฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๓ - ๓๐๗

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ - ๒๕๕ มิได้กำหนดข้อจำกัด หรือเงื่อนไขใดๆ ไว้ การยกประเด็นนอกตัวบทมาอ้าง จึงไร้สาระ ไร้ฟังไม่ได้

(๒.๖) การยื่นมี ๒ กรณี คือ ๑) ไม่ยื่น หรือ ๒) ยื่นแต่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(๒.๗) การยื่นหรือไม่ยื่นต้องประกอบด้วยความจงใจ คือ จงใจไม่ยื่นหรือจงใจยื่นด้วยความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ทั้งนี้ พึงสังเกตว่า คำว่า “จงใจ” ในรัฐธรรมนูญเป็นกริยาแท้ไม่ใช่วิเศษณ์ ซึ่งจะใช้ว่า “โดยจงใจ” ประกอบกริยาแท้ที่อื่น

คำว่า “จงใจ” ที่ใช้ในรัฐธรรมนูญนี้เป็นคำสามัญญให้เข้าใจได้ง่าย โดยผู้ร่างตั้งใจจะไม่ใช้คำว่า “เจตนา” หรือ “การกระทำโดยเจตนา” อันเป็นวลีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ ซึ่งนิยาม “การทำโดยเจตนา” ว่า “ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น” และไม่ใช้ คำว่า “จงใจ” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาตรา ๔๒๐ และในที่อื่นๆ เช่น ในมาตรา ๓๑, ๑๑๑, ๑๕๕ ซึ่งไม่ได้ให้คำนิยามไว้

คำว่า “จงใจ” ในรัฐธรรมนูญเป็นคำทั่วไป ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ นิยาม “จงใจ” ว่า เป็นคำกริยา แปลว่า “ตั้งใจ, หมายถึง, เจตนา” ขณะที่พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยของราชบัณฑิตยสถาน แปล “จงใจ” ว่า Voluntary ซึ่งตรงกับ Black’s Law Dictionary ซึ่งแปลในรูปคำนามว่า will และคุณศัพท์ว่า Voluntary โดยคำว่า will นอกจากจะหมายถึงพินัยกรรมแล้วยังหมายถึง Desire (ความปรารถนา), Wish (ความหวัง) และ Choice (การเลือก) ส่วนคำว่า Voluntary ทางกฎหมายหมายถึงจงใจ แต่ทั่วไป หมายถึงสมัครใจ คือ การกระทำโดยเสรีและไม่หวังผลตอบแทน (Webster’s Compact Dictionary (1987) อธิบายคำ Voluntary ว่าเป็นคุณศัพท์ แปลว่า done, made, or given freely and without expecting compensation.)

รวมความว่า “จงใจ คือการกระทำที่บุคคลมีโอกาสเลือกทำหรือไม่ทำอะไรโดยสมัครใจไม่มีผู้ใดบังคับ หรือทำอย่างมีสติความสำนึกรู้ตัว และไม่ประสงค์จะได้สิ่งตอบแทน”

ส่วนคำว่า “เจตนา” นั้น พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยของราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า “Animus ; intention” โดย Black’s Law Dictionary แปล animus ว่า ill will, animosity คือ ประสงค์ร้าย, ความเป็นศัตรู - ความไม่พอใจ และแปล intention ว่าความตั้งใจจะทำสิ่งทีวางแผนไว้หรือคาดการณ์ไว้ และแปล “intend” เป็นคำกริยา ว่ามีจุดประสงค์ที่แน่นอนไว้ในใจที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา (To have in mind a fixed purpose to reach a desired objective.) คือ ต้องมีจุดมุ่งหมาย (Purpose) ตรงกับเกณฑ์ในกฎหมายไทย

(๒.๘) ข้อความที่ว่า “จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” เป็นวลีควบคู่กันที่มีความหมายต่อเนื่องกัน โดยรัฐธรรมนูญมิได้แยกเป็น ๒ ฐานความผิด แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ ถึง ๓๖ ก็มีได้แยกความหมายไว้เช่นกัน ทั้งมีอัตราโทษเท่ากันไม่ว่าจะทำผิดอย่างเดียว หรือสองอย่าง จึงมีความหมายตามสามัญสำนึกว่า ถ้าแจ้งไม่ครบถ้วนตามที่มีอยู่จริงจริงก็ต้องถือว่าแจ้งเท็จ โดยมีบางส่วนปกปิดไว้ เช่น นาย ก. มีเงิน ๑๒๐ บาท แต่แจ้งว่ามี ๑๐๐ บาท ก็เท่ากับแจ้งเท็จ โดยปกปิดไว้ ๒๐ บาท

ในทางปฏิบัติพฤติกรรมบางอย่างอาจมีลักษณะแจ้งเท็จมากกว่าปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือในทางตรงกันข้ามคือ ปกปิดมากกว่าแจ้งเท็จก็ได้ ซึ่งเป็นกรณีที่ ป.ป.ช. จะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยได้ก่อนส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามมาตรา ๒๕๕ วรรคสอง ดังวลีที่ว่า “ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” นั้น ป.ป.ช. ชอบที่จะใช้ดุลพินิจได้กว้างว่าสิ่งใดควรแจ้งสิ่งใดไม่แจ้งก็ได้ ถ้า ป.ป.ช. วินิจฉัยว่าไม่แจ้งเท็จ หรือไม่ปกปิด ๑ ก็ไม่ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ ดังกรณีนายชวน หลีกภัย และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน ที่ผู้ถูกร้องอ้างถึง

(๒.๙) คำว่า “จงใจ” ตามคำอธิบายในข้อ (๒.๘) ก็เพียงพอที่จะใช้วินิจฉัยได้แล้ว โดยไม่ต้องพิจารณาถึงมูลเหตุจูงใจ หรือความประสงค์ต่อผล หรือการพิสูจน์ว่าใครได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใดเพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุให้มีการพิสูจน์ความจงใจ ว่าขึ้น หรือไม่ขึ้น ๑ เพื่ออะไร เพียงต้องการให้แสดงความมีอยู่จริงแห่งทรัพย์สิน ถ้าผู้ยื่นแสดงรายการด้วยตนเองและตนเองลงลายมือชื่อรับรองแล้ว แต่ขาดหรือเกินจากที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่น ก็แสดงว่าจงใจแจ้งเท็จหรือปกปิดสิ่งทีควรแจ้งได้แล้ว

การที่ ป.ป.ช. พยายามพิสูจน์ว่ามีเหตุจงใจหรือมีผลประโยชน์ ได้เสียด้วยนั้นเป็นความพยายามหาหลักฐานมาประกอบข้อกล่าวหาเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยของ ป.ป.ช. เองเท่านั้น ไม่ใช่องค์ประกอบของการพิจารณาคำว่า “จงใจ” แจ่มแจ้งหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในชั้นศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งในคําวินิจฉัยคดีที่กำหนดให้นำมาเสนอแต่อย่างใด ทั้งคำว่า “จงใจ” ในรัฐธรรมนูญ ก็ไม่ตั้งใจจะให้เหมือนกับ “เจตนา” ตามกฎหมายอาญา จึงยังไม่ต้องกล่าวถึงเหตุผล ธรรมดา หรือเหตุผลพิเศษที่ทำให้เกิดเจตนาเช่นนั้น

อนึ่ง ในทางสากลยังแยกเจตนาออกจากเหตุจงใจด้วย โดยถือว่า เหตุจงใจเป็นเพียงตัวจงใจให้กระทำการบางอย่าง

ส่วนเจตนาเป็นการตัดสินใจของสมอง หรือความตั้งใจแน่วแน่ที่จะ ทำการนั้น ดังนั้นเมื่อใดมีเจตนาที่จะกระทำการละเมิดกฎหมายแล้ว การพิจารณาเหตุจงใจก็ไม่เป็นสาระ ต่อไป (Black’s Law Dictionary : Where as motive is the inducement to do some act, intent is the mental resolution or determination to do it. When the intent to do an act that violates the law exists, motive becomes immaterial) กล่าวคือ ในทางอาญา ถือว่าการกระทำโดยเจตนา ตามที่สมองสั่ง คือมีความประสงค์ต่อผลสำคัญกว่าการพิสูจน์หามูลเหตุ จงใจ ฉะนั้นในหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญจึงเป็นการชอบที่จะวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นการกระทำ โดยจงใจ, หรือจงใจกระทำ จึงไม่ต้องพิสูจน์ถึงมูลเหตุจงใจและตัวเจตนาที่ประสงค์ต่อผล

(๒.๑๐) ส่วนคำว่า “พ้นจากตำแหน่ง” ในมาตรา ๒๕๕ มีใช้อยู่ ๓ แห่ง คือ

(๒.๑๐.๑) “พ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่น ตามมาตรา ๒๕๒” เป็นการพ้นเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งและยินยอมออกจากตำแหน่งไปเอง ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งนั้นไม่ยินยอม ป.ป.ช. ต้องเข้ามาตรวจสอบและสั่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งอาจใช้เวลานานวันนานเดือนก็ได้ ดังนั้นการนับวันพ้นจากตำแหน่งจึงต้องนับวันที่พ้นจากตำแหน่งจริง (ลูกจากแก้ว) ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังวันที่ ศาลรัฐธรรมนูญตัดสิน เพราะอาจมีการรอนกว่าคำตัดสินจะไปถึง

(๒.๑๐.๒) “(พ้นจากตำแหน่ง) ... นับแต่วันที่ตรวจพบว่ามี การกระทำความผิด” กรณีเช่นนี้มีทางตีความได้ ๓ ทางคือ (๑) วันที่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ตรวจพบ, (๒) วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า แจ่มแจ้งหรือปกปิด ฯ, (๓) วันที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีที่ นำมาร้องและตัดสินชี้ขาดซึ่งในทางปฏิบัติจะไม่เกิดขึ้น เพราะกว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องจะได้รับทราบคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญก็คงใช้เวลานานเช่นกัน เช่น คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๐ คดีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ถ้าจะถือเอาวันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็จะมีปัญหาตามมา เพราะเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ศาลยังไม่ได้ลงนามในคำวินิจฉัย และสั่งให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม

(๒.๑๐.๓) “วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ในท้ายวรรคแรกของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เป็นวันที่ใช้นับเป็นวันแรกของการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี

อนึ่ง อาจมองได้ว่าการ “(สั่ง) ให้พ้น” ในตอนต้นของวรรคไม่เกี่ยวกับการนับระยะเวลา ๕ ปีก็ได้เพราะไม่ว่า ป.ป.ช. หรือศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งให้พ้นจากตำแหน่งวันใดผู้นั้นก็ยังคงอาจ “นั่งอยู่ในตำแหน่ง” ต่อไปอีกกระยะหนึ่ง แต่ความในมาตรา ๒๕๕ วรรคแรก อนุประโยคที่ ๑ และ ๒ หมายถึงวันที่ศาลสั่งให้พ้นจากตำแหน่งที่ย้อนหลังไปถึงวันที่ครบกำหนดขึ้น หรือวันที่ ป.ป.ช. ตรวจพบก็ได้

ส่วนการ “(สั่ง) ห้าม” มิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา ๕ ปี นั้น วันเริ่มนับระยะ ๕ ปีเป็นอีกวันหนึ่ง เพราะประโยคนี้ถูกแยกโดยคำสันธานว่า “และ” ทำให้อนุประโยคที่ตามมามีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง แม้การกระทำของผู้นั้นยังมีผลใช้ได้ตามที่ยกเว้นไว้ในมาตรา ๕๗

ดังนั้น “การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” จึงต้องเป็นวันที่ผู้นั้นหลุดออกจากเก้าอี้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่จริง จึงจะตรงกับลายลักษณ์อักษรและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง อนุประโยคสุดท้าย ดังในกรณีของนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าวันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาอันเป็นตำแหน่งที่ถูกร้องเรียน คือ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๒ (คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔)

ก. วิเคราะห์ประเด็นตามคำร้องของ ป.ป.ช. และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาผู้ถูกร้อง

๑. ประเด็นตามคำร้องของ ป.ป.ช.

ป.ป.ช. ส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญโดยยื่นยันตามประเด็นหลักประเด็นเดียว คือ ร้องว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ คือ ในฐานะรองนายกรัฐมนตรีอันเป็นตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง (รองนายกรัฐมนตรีเป็นตำแหน่งที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ๓ ครั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ - ๒๕๒)

โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบแล้วพบว่า

๑) ผู้ถูกร้อง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรส ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ หลายบริษัท

๒) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้นมิได้ถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทั้งหมด แต่เป็นการถือแทนผู้ถูกร้องด้วย

๓) ผู้ถูกร้องทราบข้อเท็จจริงในเรื่องที่คุณหญิงพจมานใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนอย่างแน่นอน เพราะได้ร่วมกันทำแบบนี้มานานแล้วก่อนจะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง

๔) การที่ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของตนเอง และ/หรือคู่สมรส ซึ่งอยู่ในชื่อของบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทนนั้นเป็นความผิดพลาดของเลขานุการซึ่งเป็นผู้จัดทำบัญชีเพราะไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินของตน และคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” ว่ารวมถึงกรณีผู้อื่นถือครองแทนหรือไม่ ประกอบกับไม่มีช่องในแบบแสดงบัญชีให้กรอกได้นั้นเป็นข้ออ้างที่ฟังไม่ได้ เพราะเลขานุการทั้งสองคนต่างให้การว่ารู้ความหมายดี, และ

๕) ป.ป.ช. เห็นว่าการที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตนเอง หรือคู่สมรส ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะต้องการปกปิดไม่ให้ ป.ป.ช. ทราบเพราะ ป.ป.ช. จะต้องนำไปแจ้งแก่สาธารณชน และเหตุที่ปิดบังข้อมูลแก่คู่แข่งและนักธุรกิจอื่นตามเหตุผลที่ผู้ถูกร้องชี้แจงมาเอง และ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบพฤติกรรมที่น่าจะเป็นเพราะต้องการหลบหลีกภาษีเงินได้ และหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หลายประการ เช่น หลีกเลี่ยงไม่ต้องรายงานการซื้อขายหลักทรัพย์เกินแห่งละร้อยละ ๕, เพื่อใช้ข้อมูลภายในในการสั่งซื้อขายหลักทรัพย์, และเพื่ออำพรางข้อมูลแก่ผู้อื่น

จากเหตุผลทั้งห้าประการนี้ ป.ป.ช. จึงเชื่อว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร บัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๒. สรุปประเด็นของคำชี้แจงข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในครั้งแรกรวม ๒๐ ข้อ ดังที่ได้สรุปไว้ในข้อเท็จจริง ฯ ข้อ ก. ๖ และมีการนำสืบพยาน, แกลงการปิดคดีด้วยวาจา และแกลงปิดคดีด้วยลายลักษณ์อักษร และส่งเอกสารต่างๆ มาชี้แจงอีกหลายประการ แต่ท้ายที่สุดก็วนเวียนอยู่ภายใน ๒๐ ข้อนั่นเอง อนึ่ง คำชี้แจงข้อกล่าวหาแต่ละข้อมีข้อย่ออีกหลายข้อและอ้างพัวพันกันจนยากจะแยกประเด็นได้ชัดเจน ทำให้ยากแก่การวิเคราะห์ และการตั้งประเด็นวินิจฉัย

จากการวิเคราะห์ข้อโต้แย้ง ๒๐ ข้อ ปรากฏว่าเป็นข้อโต้แย้งอันไม่เป็นสาระ หรือข้อโต้แย้งที่กล่าวหาการทำงานของผู้ร้องเสียเป็นส่วนใหญ่คงมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับคำฟ้องของผู้ร้องเพียงบางส่วนเท่านั้น

๓. ประเด็นที่ต้องวินิจฉัย

จากการวิเคราะห์คำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง (ตามข้อ ก. ๖) เห็นว่ามีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเป็น ๔ กลุ่ม คือ

๑) ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นหรือไม่ เพื่อตอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องข้อ ๑ ๒, ๖

๒) กระบวนการพิจารณาของ ป.ป.ช. ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ และกฎหมายระเบียบ หรือไม่ เพื่อตอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาข้อ ๓, ๔, ๕, ๖, ๑๔, ๑๗, ๑๘, ๑๙ และ ๒๐

๓) ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่มีอยู่จริงครบถ้วนในวันที่ยื่นหรือไม่ เพื่อวินิจฉัยคำร้องของ ป.ป.ช.

๔) ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ เพื่อตอบคำร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาข้อ ๗, ๘, ๙, ๑๐ ๑๑, ๑๒, ๑๓ และ ๑๖

ง. การวินิจฉัยตามประเด็นที่กำหนด

๑. ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ หรือไม่

๑.๑ ต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๑ หรือไม่

เรื่องนี้ที่จริงอาจมองได้ว่าเป็นข้อต่อสู้ที่ไร้สาระโดยสิ้นเชิง เพราะ

๑) ผู้ถูกร้องขณะนั้นเป็นรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งอยู่ในรัฐบาลชุดที่ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้พิจารณาในเดือนกันยายน ๒๕๕๐ ก่อนลงมติอนุมัติ และนำขึ้นทูลเกล้า ฯ ให้ทรงลงพระปรมาภิไธยให้มีผลบังคับใช้ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ในการพิจารณาอนุมัติดังกล่าวเป็นเรื่องของการที่นักการเมืองและบุคลากรระดับสูงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เป็นประเด็นที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากเรื่องหนึ่ง จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องจะไม่รับรู้จึงต้องวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องเห็นชอบในประเด็นนี้

๒) เมื่อรัฐธรรมนูญประกาศใช้แล้ว สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ป.ป.ป.) ซึ่งทำหน้าที่เป็น ป.ป.ช. ตามบทเฉพาะกาลก็ได้ชี้แจงให้สมาชิกรัฐสภาทราบ และปรากฏว่าสมาชิกของทั้งสองสภาก็สามารถเข้าใจระเบียบและแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้ดี และได้พร้อมใจกันนำมายื่นเกือบทั้งหมด

ถ้ารัฐมนตรีและสมาชิกรัฐสภาเห็นว่าต้องยื่น และนำมายื่นกันแล้ว เหตุใดรองนายกรัฐมนตรีที่มีวุฒิถึงปริญญาเอก และเป็นผู้สอบวิชานายร้อยตำรวจได้ถึงที่ ๑ จะไม่เข้าใจ และไม่ประสงค์จะปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

๓) รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ มาตรา ๒๕๑ - ๒๕๕ นี้ ก็ไม่มีข้อความพิสดารจนยากแก่ความเข้าใจ เมื่อประกอบกับมาตรา ๓๑๗ บทเฉพาะกาลให้คณะรัฐมนตรีชุดเดิมปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จึงต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยโดยไม่นำมีข้อสงสัยแต่ประการใด

๔) ตามข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ทั้ง ๓ ครั้งภายในกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (ภายใน ๑ เดือนหลังจากเข้ารับตำแหน่งพ้นจากตำแหน่ง, และพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๑ ปี) หากเห็นว่าไม่ต้องยื่นก็หน้าที่จะไม่ยื่น หรือทักท้วงอย่างใดอย่างหนึ่ง การมากล่าวอ้างภายหลังในปี ๒๕๕๓ จึงเป็นการกล่าวอ้างย้อนหลังเหตุการณ์ที่ไม่อาจรับฟังได้

๑.๒ กรณี พ้นตำแหน่ง ทักท้วง ไม่ต้องด้วยมาตรา ๒๕๕

เพราะได้ลาออกจากตำแหน่งไปตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ก่อนวันยื่น (วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐) ก็เป็นเหตุผลที่รับฟังไม่ได้ ตามเหตุผลทำนองเดียวกับข้อ ๑.๑ และยังมีเหตุผลเพิ่มเติม คือ

๑) คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ นี้ รวมถึงผู้พ้นจากตำแหน่ง หรือแม้แต่จะตายไปแล้วด้วย ดังบัญญัติไว้ชัดเจนใน

(๑) มาตรา ๒๕๑ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่ง

(๒) มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง กำหนดให้ยื่นภายใน ๓๐ วัน หลังจากพ้นตำแหน่งแล้ว และอีกครั้งภายใน ๓๐ วัน หลังจากพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ๑ ปี รวมความว่าหลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้วต้องยื่น ๒ ครั้ง

(๓) แม้ตายไปในขณะอยู่ในตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งแล้ว ทายาทหรือผู้จัดการมรดกก็ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ แทน รวม ๓ ครั้งอยู่ดี ตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๓)

(๔) มาตรา ๒๕๔ กล่าวย้่าว่า เมื่อมีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ หลังพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ป.ป.ช. จะต้องนำมาตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อดำเนินการต่อไป

รวมความว่าไม่ว่ากรณีใดก็ต้องยื่น ๓ ครั้ง เหมือนกันทุกราย หลักการนี้ทุกคนที่เข้าใจดีแล้ว ยกเว้นนักการเมือง และนักกฎหมายบางคน ซึ่งไปอ้างเหตุอื่นที่อยู่ห่างไกลจากตัวบทใน มาตรา ๒๕๑ - ๒๕๔

๒) คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามมาตรา ๒๕๕ จึงเป็นบุคคลเดียวกับบุคคลในมาตรา ๒๕๑ - ๒๕๔ อย่างไม่มีเหตุต้องสงสัยใดๆ คือ รวมถึงผู้เคยดำรงตำแหน่ง ฯ ด้วย (ดูคำอธิบายว่าด้วยการวิเคราะห์ประโยคภาษาไทย)

๓) ข้ออ้างว่ามาตรา ๒๕๕ มีโทษ ๒ ประการ (คือให้พ้นจากตำแหน่ง และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งห้าปี) พ่วงกันอยู่ต้องใช้ร่วมกันแยกกันไม่ได้ นั่น เป็นข้ออ้างที่ขัดหลักความเป็นจริง (Absurdity) เมื่อไม่สามารถบังคับได้ เช่น โทษจำคุก ๑๐ ปี และโทษปรับ หากผู้หนึ่งสิ้นชีวิตไปก็ไม่สามารถจะให้จำคุกได้อีก มิฉะนั้นผู้วินิจฉัยจะกลายเป็นผู้ขัดขืนความจริงเสียเอง

๔) ถ้าถือว่า มาตรา ๒๕๕ ใช้ไม่ได้กับผู้พ้นจากตำแหน่งแล้วจะเกิดการฝ่าฝืนตามมาหลายรูปแบบ เช่น (๑) จะทำให้ผู้แจ้งเมื่อพ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๑ ปี แจ้งเท็จทั้งหมดเพราะจะไม่มีโทษ, (๒) นักการเมือง - ข้าราชการที่ทุจริตทราบข่าวว่า ป.ป.ช. จะตรวจสอบบัญชี ฯ ของตนที่ยื่นไว้แล้ว เมื่อเข้าสู่ตำแหน่งก็จะชิงลาออกเพื่อให้พ้นจากตำแหน่งเสียก่อน, (๓) การกำหนดให้ยื่น ๓ ครั้ง โดย ๒ ครั้งหลังให้ยื่นหลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็เพื่อตรวจสอบทรัพย์สินเปรียบเทียบกันทั้ง ๓ ครั้ง เพื่อตรวจสอบว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ เพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป

๕) ข้อสำคัญที่สุดก็คือ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยกรณีความผิดตามมาตรา ๒๕๕ ไปแล้ว ๕ ครั้ง ว่าผู้ดำรงตำแหน่ง แม้จะพ้นไปแล้วก็ต้องยื่นจนครบ ๓ ครั้ง ตามคำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๔๓, ๑๑/๒๕๔๓, ๑๒/๒๕๔๓, ๒๓/๒๕๔๓, ๒๗/๒๕๔๓, ๒๘/๒๕๔๓, ๓๑/๒๕๔๓ ๕/๒๕๔๔, ๑๕/๒๕๔๔ ด้วยเสียงเอกฉันท์ หรือข้างมากท่วมท้น โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ร่วมวินิจฉัยกรณีนี้ก็เคยร่วมวินิจฉัยด้วยแล้ว เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลต่างๆ และคำวินิจฉัยของศาลที่ได้วางไว้เป็นบรรทัดฐานแล้ว เมื่อยังไม่มี การพิจารณาเปลี่ยนมาตรฐาน ก็ชอบที่ตุลาการจะต้องรักษามาตรฐานเดิมไว้ก่อน

โปรดดูตารางที่ ๑๒ วิเคราะห์การพิจารณากรณีรับไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งสรุปมาจากเอกสารของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง สรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕, (ไม่ระบุวันที่ ประมาณปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔) จำนวน ๑๕ หน้า

อนึ่ง โปรดสังเกตว่าในกรณีแรกๆ มีตุลาการหลายท่านเขียนถึงกรณีต้องด้วยมาตรา ๒๕๕ แต่ต่อมาเขียนน้อยลง เพราะเห็นว่าไม่จำเป็นต้องระบุเป็นประเด็นสำคัญอีก เมื่อส่วนมากยอมรับแล้ว

ตารางที่ ๑๒ แสดงการพิจารณากรณีรับไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

เลขที่คำวินิจฉัย	ที่ ๑๐/๔๓	ที่ ๑๑/๔๓	ที่ ๑๒/๔๓	ที่ ๑๓/๔๓	ที่ ๑๔/๔๓	ที่ ๑๕/๔๓	ที่ ๑๖/๔๓	ที่ ๑๗/๔๓
รายละเอียด	จิตใจไม่ยั้ง บัญชีฯ ทั้ง ๓ ครั้ง	จิตใจไม่ยั้ง บัญชีฯ ทั้ง ๓ ครั้ง	จิตใจไม่ยั้ง (เฉพาะ เอกสาร ประกอบ)	จิตใจยั้ง บัญชีฯ เท็จ	จิตใจไม่ยั้ง บัญชีฯ ทั้ง ๓ ครั้ง	จิตใจไม่ยั้ง บัญชีฯ ทั้ง ๓ ครั้ง	จิตใจยั้ง บัญชีฯ เท็จ หรือปกปิด ข้อเท็จจริง	จิตใจไม่ยั้ง บัญชีฯ ครึ่ง ที่ ๑, ๒
การลงมติขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ								
จำนวนตุลาการในองค์คณะ	๑๓*	๑๓*	๑๓*	๑๓*	๑๑*	๑๑*	๑๑*	๑๔
รับไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕	๑๓**	๑๓**	๑๑**	๖**	๕**	๕**	๓**	๒**
ไม่รับ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕			๑					
ผลการวินิจฉัยของตุลาการ								
ไม่จิตใจไม่ยั้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ						๒		
จิตใจไม่ยั้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ	๑๓	๑๓	๑๒		๑๐	๕		๑๔
จิตใจยั้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความ อันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ				๑๓			๑๑	
ยกคำร้อง			๑		๑			
หมายเหตุ* = ตุลาการที่ไม่อยู่ในองค์คณะ								
๑) นายกระมล ทองธรรมชาติ (ยังไม่ได้เข้ารับตำแหน่ง)	×	×	×	×	×	×	×	
๒) นายผัน จันทรปาน (ยังไม่ได้เข้ารับตำแหน่ง)	×	×	×	×	×	×	×	
๓) นายอมร รัชชสัจจ (ยังไม่ได้เข้ารับตำแหน่ง)	×	×	×	×	×	×	×	
๔) นายโกเมน กัทธรภิรมย์ (ลาออกเมื่อ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔)						×	×	×
๕) นายชัยอนันต์ สมุทรวานิช (ลาออกเมื่อ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓)					×	×	×	×
๖) นายสุจินดา ยงสุนทร (ไม่เข้าร่วม)					×			
หมายเหตุ** = มีระบุประเด็นในคำวินิจฉัยส่วนตนซึ่งหลังจากที่ได้พิจารณากันหลายครั้งแล้ว ตุลาการบางท่านก็มีได้นำมาระบุในคำวินิจฉัยส่วนตนอีก แม้จะร่วมวินิจฉัยด้วย								

เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๗๗ ก
 เล่มที่ ๒๕๕
 หน้า ๒๕๕
 เล่มที่ ๓
 ๒๕๕๒
 ๒๕๕๓
 ๒๕๕๔
 ๒๕๕๕
 ๒๕๕๖
 ๒๕๕๗
 ๒๕๕๘
 ๒๕๕๙
 ๒๕๖๐
 ๒๕๖๑
 ๒๕๖๒
 ๒๕๖๓
 ๒๕๖๔
 ๒๕๖๕
 ๒๕๖๖
 ๒๕๖๗
 ๒๕๖๘
 ๒๕๖๙
 ๒๕๗๐

๑.๓ กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา ๒๕๕ เพราะการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ไม่ครบไม่มีความตั้งใจเพื่อรองรับการกระทำทุจริต

เห็นว่าเป็นการอ้างเงื่อนไขมาเพิ่มเติมจากที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ได้กำหนดไว้ เพราะไม่มีข้อความใดๆ ในมาตรา ๒๕๕ หรือมาตราที่เกี่ยวข้องจะพ่วงประเด็นนี้ไว้เป็นองค์ประกอบของการไม่ยื่น ฯ หรือยื่นไม่ครบ ทั้งมาตรานี้ไม่ได้พ่วงประเด็นว่าได้ครอบครองทรัพย์สินนี้โดยสุจริตหรือทุจริต, ได้มานานหรือไม่นานก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง, เป็นสินเดิมหรือสินสมรส ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบริบทรวมข้างต้น

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและตุลาการ หรือผู้ใดที่ไม่มีสิทธิตั้งเงื่อนไขขยาย หรือจำกัดองค์ประกอบ หรือข้อความใดๆ เข้าไปในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตราใดๆ ทั้งสิ้น เพราะจะทำให้ความเป็นธรรมคลาดเคลื่อนไป อันอาจเป็นความผิดทางอาญา หรือทางรัฐธรรมนูญ เช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๓

๒. กระบวนการพิจารณาของ ป.ป.ช. ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผู้ถูกร้องได้ยกประเด็นปลีกย่อยต่างๆ มาเพื่อแสดงว่า ป.ป.ช. กระทำการพิจารณากรณีของตนอย่างไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมายและระเบียบต่างๆ หลายประการ เช่น

๒.๑ องค์ประกอบของ ป.ป.ช. ไม่สมบูรณ์ เพราะคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ขาดคุณสมบัติ

กรณีนี้เห็นว่าคำชี้แจงของ ป.ป.ช., คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา รวมทั้งพยานในกรณีนี้ และกรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ และคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๔ วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ ที่ประธานรัฐสภาส่งคำร้องมาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตามมาตรา ๒๖๖ (กรณีอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) ซึ่งได้วินิจฉัยไว้ชัดเจนแล้วว่าคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ

๒.๒ ป.ป.ช. ไม่ปฏิบัติตามระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของ ป.ป.ช. ๒๕๕๑ โดยเฉพาะข้อ ๒๐, ๒๑ คือไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจง

กรณีนี้เห็นว่าคำชี้แจงของ ป.ป.ช. ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ชัดเจนและรับฟังได้ ประกอบกับในการพิจารณาชั้นศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงหลายรูปแบบ ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้ส่งเอกสารวัตถุ เปรียบต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งอ้างพยานบุคคลอีกถึง ๒๐ ราย แต่พอถึงคราวออกนั่ง

พิจารณากลับนำพยานมาเบิกความด้วยตนเองเพียง ๒ ราย นอกนั้นไม่ยอมมาเบิกความแม้ฝ่ายผู้ร้องจะเรียกร้องเพื่อจะได้ทำการชกค้ำต่อหน้าศาล ให้ได้พิจารณาซึ่งน้ำหนักคำให้การของพยาน

๒.๓ ป.ป.ช. ไม่ใช้มาตรฐานเดียวกับกรณีนายชวน หลีกภัย และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน ซึ่งไม่แจ้งการถือหุ้นเช่นเดียวกัน โดยถือว่าเป็นจำนวนเงินเล็กน้อย การไม่แจ้งไม่เป็นเหตุให้ผู้แจ้งได้หรือเสียประโยชน์ใดๆ

ในข้อนี้ศาลเห็นว่า ป.ป.ช. เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีวิธีการเลือกสรร และแต่งตั้งทำนองเดียวกับการตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งรัฐธรรมนูญมิได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบหรือกำกับดูแล ป.ป.ช. ด้วยประการใดๆ เพราะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเท่าเทียมกัน ต่างกับกรณีของศาลซึ่งมีหลายชั้น อาจเรียกคดีของศาลชั้นต่ำกว่ามาพิจารณาได้

อนึ่ง ป.ป.ช. อาจใช้ดุลพินิจได้ว่า กรณีเช่นใดเป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบโดยดูจากลักษณะของทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง เมื่อ ป.ป.ช. เป็นหน่วยตรวจสอบเองย่อมทราบรายละเอียดของข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ดี

๒.๔ ผู้ร้องพิจารณาอย่างเร่งรัดรีบร้อน เพื่อนำผลมาติดกันทางการเมืองก่อนการเลือกตั้งล่วงหน้าในวันที่ ๒๘ - ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

ข้อนี้ผู้ร้องชี้แจงแล้วว่าได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ปฏิบัติมาเช่นเดียวกับกรณี พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ แล้ว และเนื่องจากการยอมรับของผู้ถูกร้องเองที่ทำให้ตรวจสอบหลักฐานได้สะดวกรวดเร็วขึ้น

อันที่จริงเห็นว่าผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ได้ล่าช้ามากดังกรณีรัฐมนตรีในชุดของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ที่พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปัจจุบันยังตรวจสอบไม่เสร็จทั้งที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม กำหนดให้ตรวจสอบ ฯ โดยเร็ว จึงเห็นว่าผู้ร้อง ไม่ได้เร่งรัดดำเนินการ จนเกิดผลร้ายต่อผู้ถูกร้อง

๒.๕ คำร้องของผู้ร้องไม่ชัดเจนว่าผู้ถูกร้องแจ้งเท็จ ฯ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ทำให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อกล่าวหาได้ยาก

ข้อนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ระบุไว้เป็นวลีเดียวกัน คือ “จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” หากต้องการแยกเป็น ๒ วลี จะต้องเขียนว่า จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ “จงใจ” ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ด้วย

หนึ่ง ในกฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา ๓๔ ซึ่งเป็นกฎหมายลูกบทที่มีโอกาสขยายความรัฐธรรมนูญได้ก็มีได้แยกฐานความผิดนี้ออกจากกัน คงใช้ข้อความตรงกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ทุกคำ แสดงให้เห็นเจตนาของรัฐสภาชุดที่พิจารณาทั้งร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมาย ป.ป.ช. ว่าต้องการให้เป็นฐานความผิดต่อเนื่องกัน และหากพิจารณาจากสามัญสำนึก จะเห็นว่าการแจ้งเท็จกับการปกปิดความจริงนั้นแยกกันได้ยาก

หนึ่ง ความผิดสองอย่างนี้ก็จะมิโทษเท่ากันไม่ว่าจะทำผิดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ต้องการให้ผู้ร้องระบุเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งจึงไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ต่อผู้ถูกร้องเอง ซึ่งควรจะต่อสู้ว่าตนไม่ได้แจ้งเท็จ ฯ หรือไม่ได้ปกปิด ฯ จึงจะตรงประเด็นกว่า

๒.๖ ผู้ร้องไม่ได้กำหนดให้แสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้อื่นถือแทน

ในข้อนี้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องรู้ว่าตน “มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ถ้าไม่เข้าใจว่าทรัพย์สินคืออะไร ก็ควรศึกษาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘ ที่บัญญัติว่า “ทรัพย์สิน หมายความรวมทั้งทรัพย์ และวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคา และอาจถือเอาได้” (ส่วนคำว่า “ทรัพย์” มาตรา ๑๓๗ หมายความว่ามีรูปร่าง) แต่ในสามัญสำนึกบุคคลที่เป็นเจ้าของย่อมรู้ว่าสิ่งของใดเป็นของตนเอง (ทั้งที่มีรูปร่าง และไม่มีรูปร่าง เช่น บัญญาเป็นทรัพย์, ความสวยของผู้หญิงเป็นทรัพย์) กรณีนี้ผู้ร้องได้อธิบายในแบบที่ใช้กรอกรับบัญชีแสดงทรัพย์สินไว้หลายครั้ง เพราะผู้มีทรัพย์สินมาก อยากหลบเลี่ยงการแสดงรายการทรัพย์สินจึงต้องพยายามอธิบายความหมายยืดยาวออกไป ซึ่งก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากมองอีกมุมหนึ่งถ้ามีผู้ใดมาเอาทรัพย์สินของเขาไปเขาก็จะตกท้วงขัดจันทันที

ดังนั้นไม่ว่าผู้ร้องจะชี้แจงชัดเจนหรือไม่เพียงใด มีช่องให้กรอกหรือไม่ ก็ไม่สามารถยกเป็นข้อต่อสู้ได้ เพราะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ที่ให้นำทรัพย์สินทั้งหมดที่เป็นของตน มาแจ้งต่อ ป.ป.ช. กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ทรัพย์สินใดที่ผู้ถูกร้องไม่ได้สละกรรมสิทธิ์ไปจริงๆ ก็ยังเป็นของตนอยู่ เช่น หน้าที่ให้ผู้อื่นถือแทนในวงเงินนับพันล้านบาทยังเป็นกรรมสิทธิ์ของตนอยู่ จึงต้องนำมาแจ้ง

แต่ถ้าเป็นกรณีที่เป็นของเก่าที่ใช้ไม่ได้ดี หรือใช้ไม่ได้ หรือเก็บไว้นานแล้วจำไม่ได้ หรือมีมากขึ้น อาจนำมาแจ้งไม่ครบผู้ร้องก็อาจใช้ดุลพินิจว่าเป็นทรัพย์สินที่ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทราบก็ได้

๒.๗ ผู้ร้องไม่เคยทักท้วงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ให้ผู้อื่นถือหุ้แทน

กรณีนี้เป็นข้อต่อสู้ที่ไร้เหตุผลเพราะผู้ร้องเป็นองค์กรที่คอยรับแจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และผู้ร้องไม่อยู่ในฐานะที่จะรู้ว่าทรัพย์สินของแต่ละคน รวมทั้งคู่สมรสและบุตร ฯ

มีที่ประเภท กี่ชนิด มีอะไรบ้าง แล้วไปติดตามทวงถาม เพราะทรัพย์สินเฉพาะที่มีรูปร่างในโลกนี้ก็คงมี เป็นแสนเป็นล้านชนิด ที่อาจมีราคามากบ้างน้อยบ้างตามราคาตลาด และความพอใจของเจ้าของ จึงเป็น หน้าที่ของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๆ ที่จะต้องพยายามแจ้งทรัพย์สินและหนี้สินของตน ให้ครบถ้วนอย่างดีที่สุด ในกรณีที่สงสัยก็ควรแจ้งเป็นหมายเหตุ หรือข้อสังเกตให้ผู้ร้องรับทราบเสียก่อน จะเกิดการร้องเรียน และเริ่มกระบวนการตรวจสอบ จึงจะนับได้ว่าเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งในทาง ปฏิบัติผู้ร้องก็รับฟังด้วยดี

อนึ่ง ถ้าจะกล่าวอ้างไปถึงว่าผู้ร้องไม่เคยทักท้วง ก็น่าจะพิจารณาได้อีกแง่หนึ่งว่า ผู้ถูกร้องเองมีธุรกิจมากมาย มีทั้งเลขานุการ, ผู้ร่วมงานระดับสูง ทั้งยังมีหน่วยงานทางบัญชี และ กฎหมายอยู่ใกล้ตัว ทำไมหน่วยงานเหล่านี้จึงไม่ทักท้วง

๒.๘ ผู้ร้องไม่มีอำนาจกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องทำผิดกฎหมายหลักทรัพย์ ๆ และภาษีเงินได้

ข้อต่อสู้ข้อนี้ นับว่าเป็นข้อต่อสู้ที่ปราศจากเหตุผล และอาจเป็นผลร้ายต่อตัวเอง เพราะประการแรกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย”, มาตรา ๖๕ “บุคคลมีหน้าที่ ... เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ” เฉพาะคำว่า “ช่วยเหลือราชการ” นี้ ปกติหมายถึงว่า ถ้าพบเห็นผู้ใดทำผิดกฎหมายก็ต้องแจ้งเจ้าพนักงานให้ดำเนินการจับกุมดำเนินคดีเป็นการเสริมมาตรา ๖๗ ในบางมุมคณะ เช่น ทหาร ตำรวจในต่างประเทศจะสร้างคิดว่า “ตนเองต้องไม่ทำผิดกฎหมาย และ ระเบียบวินัย และจะไม่ยินยอมให้ผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมาย และระเบียบวินัยด้วย” ผู้ร้องเองก็อยู่ภายใต้ ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๔๑ ก ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑) ข้อ ๔๗ ซึ่งระบุชัดเจนว่า “หากการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏพฤติการณ์ว่าผู้ถูกกล่าวหาเสียภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมอื่นใด ไม่ถูกต้อง หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้คณะกรรมการแจ้งประสานงาน ให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย”

ดังนั้น ผู้ร้องก็ต้องปฏิบัติตามระเบียบนี้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นการละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ อันเป็นการละเมิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มีโทษถึงจำคุกสิบปี หรือ ปรับสองหมื่นบาท เพราะผู้ร้องและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา จะถูกลงโทษเป็น ๒ เท่า (ตามกฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา ๑๒๕) ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเก็บภาษีอากรและเจ้าหน้าที่ตลาดหลักทรัพย์ก็จะมีคามผิดทางอาญาเช่นเดียวกัน

การกระทำของผู้ร้องจึงถือว่าถูกต้อง และควรส่งเสริมให้ปฏิบัติให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยที่โปร่งใสชอบธรรม

ข้อสังเกต การที่ผู้ถูกร้องพยายามยกประเด็นว่าผู้ร้องปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องหลายประการ ดังที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้นนั้น ยังมีข้อควรพิจารณาต่อไปอีกหลายประการ เช่น

๑) ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะก้าวล่วงไปตรวจสอบการทำงานของผู้ร้อง
๒) แม้ผู้ถูกร้องจะไม่มีสิทธิร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาพฤติกรรมการผู้ร้อง แต่ผู้ถูกร้องอาจดำเนินการผ่านองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และ ๓๐๐ หรือดำเนินการทางศาลยุติธรรมได้ ทั้งนี้ กรรมการ ป.ป.ช. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. อาจจะถูกลงโทษทิวคุณดังกล่าวข้างต้น หากพบว่ากระทำความผิดจริง

๓) การที่ผู้ถูกร้องขอยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เพิ่มเติม นั้น เป็นคำขอที่เป็นไปไม่ได้ เพราะการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ นั้นต้องยื่นให้ครบถ้วนตามกำหนดเวลา เพื่อให้ผู้ร้องเริ่มการตรวจสอบ และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป หากอนุญาตให้เสนอรายการทรัพย์สินมาเพิ่มได้เรื่อยๆ รัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๒ ทั้งหมด และหมวด ๑๐ เกือบทั้งหมดก็จะไม่มีโอกาสที่จะบังคับได้ ความมุ่งหวังของประชาชนที่จะมีรัฐบาลที่โปร่งใสรับผิดชอบก็จะไม่เกิดขึ้น

๔) การร้องเรียนของ ป.ป.ช. ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เท็จหรือปกปิด ฯ นี้ ทั้ง ออก. ตรวจสอบ ฯ และ ป.ป.ช. ไม่ได้ยืนยันว่าได้ตรวจสอบทรัพย์สินที่มีอยู่จริงของผู้ถูกร้องและครอบครัวทั้งหมด และรายการที่ผู้ถูกร้องแจ้งมาให้ทราบก็ไม่ได้มีการพิสูจน์ว่าครบถ้วนตามความจริงหรือไม่ เพราะ ออก. ตรวจสอบ ฯ ตรวจสอบเพียงบางบริษัท โดยมีได้ตรวจสอบทรัพย์สินที่อาจมีอยู่ในต่างประเทศซึ่งอาจอยู่ในชื่อของบุคคลอื่น หรือบริษัทอื่นที่ยังไม่เปิดเผยตัวเพราะเป็นที่รู้กันว่าผู้ถูกร้องมีเครือข่ายธุรกิจทางโทรคมนาคมอยู่ในต่างประเทศ รวมทั้งการถือหุ้นในตลาดหุ้นต่างประเทศ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าในการซื้อขายหุ้นของบริษัท ชินคอร์ป ฯ ที่ขายให้นายบรรณพจน์ รวม ๔.๕ ล้านหุ้น เกิดขึ้นระหว่างวันที่ ๖-๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ (ซึ่งความจริงเป็นการที่คุณหญิงแบ่งให้นายบรรณพจน์ เป็นเงิน ๗๘๓ ล้านบาทนั้น) ได้นำมาแจ้งต่อ ป.ป.ช. หรือไม่อย่างไร, ในนามของใคร เพราะการซื้อขายครั้งนี้เกิดขึ้นขณะที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีครั้งแรกเมื่อ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งหมายความว่าต้องมีการรวบรวมข้อมูลก่อนหน้านั้นหลายวัน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจึงสรุปว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งรายการทรัพย์สินที่มีอยู่จริง ณ วันที่ยื่นบัญชีทั้ง ๓ ครั้ง อย่างชัดเจน โดยผู้ถูกร้องยอมรับ จึงเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของมาตรา ๒๕๒

๓. ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่มีอยู่จริงครบถ้วนในวันที่ยื่นหรือไม่ เพื่อวินิจฉัยคำร้องของ ป.ป.ช.

ประเด็นนี้แฝงอยู่ในคำร้องของผู้ร้องโดยที่ผู้ถูกร้องไม่ได้มีคำชี้แจง หรือมีข้อต่อสู้ อย่างไร ก็ตามเห็นว่าประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญเพราะเป็นเงื่อนไขตามมาตรา ๒๕๒ ที่ให้ฝ่ายต่างๆ ได้พิจารณา เป็นมาตรฐานดำเนินการต่อไปในมาตรา ๒๕๓, ๒๕๔, ๒๕๕ และมาตราอื่นๆ จึงถือได้ว่าเป็นเงื่อนไข บังคับก่อน (Pre requisite) ของหมวดนี้

บทบัญญัติในมาตรา ๒๕๒ มีความหมายว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๑ ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ โดยต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ ยื่นบัญชีดังกล่าว...” จึงหมายถึงว่าผู้ยื่นมีทรัพย์สินและหนี้สินจริงๆ เท่าไร ต้องนำมายื่นแสดงทั้งหมด จะยื่นขาดไปไม่ได้ ถ้าขาดหรือเกินก็จะเข้าข่าย แจ้งเท็จ ในมาตรา ๒๕๕

แต่ในทางปฏิบัติอาจมีปัญหาได้บ้าง เช่น หุ่น, เครื่องใช้ เครื่องประดับ ฯลฯ และสิ่งของ ต่างๆ อาจมีราคาเคลื่อนไหวขึ้นๆ ลงๆ แต่อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญไม่ได้บังคับให้แจ้งราคา เพียงแต่ แจ้งรายการ (รายชื่อ และปริมาณทรัพย์สินเท่านั้น) ส่วนวันที่ยื่นก็อาจจะผ่อนปรนได้บ้างเพราะผู้ที่มี ทรัพย์สินหลายรายการที่อยู่ในที่ต่างๆ กัน เช่น บัญชีเงินฝากหลายธนาคาร อาจจะขอหลักฐานมาให้ ตรงกับวันที่ยื่นไม่ได้ทั้งหมด

สำหรับกรณี พันตำรวจโท ทักษิณ ที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้น ปรากฏว่าได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ทั้ง ๓ ครั้ง ดังที่ได้ เสนอไว้ในตารางที่ ๑ - ๓ แล้ว

๔. ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด ข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ เพื่อตอบคำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาข้อ ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓ และ ๑๖

ประเด็นนี้เป็นประเด็นหลักประเด็นเดียวที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และฝ่าย ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงเป็นข้อต่อสู้ ๘ ประการ คือ ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓ และ ๑๖

เพื่อวินิจฉัยประเด็นของทั้งสองฝ่าย ขอพิจารณาไปตามหลักกฎหมายก่อนข้อเท็จจริง ดังนี้

๔.๑ องค์ประกอบของความจงใจด้านความรู้สึกสำนึกตัว และความเต็มใจในขณะยื่น

ดังได้กล่าวในตอนต้นว่าหลักจงใจต่างกับหลักเจตนา ในที่นี้จึงขอย้ำหลักความจงใจ ในหลักกฎหมายสากลว่า ความจงใจ คือ Willfulness หรือ Voluntary action ซึ่งหมายถึงการกระทำการผลิต, หรือการให้อย่างเสรี และไม่คาดหวังผลตอบแทน (done, made, or given freely and

without expecting compensation) ซึ่งหมายถึงว่าผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ นั้นได้ยื่นโดยมีสติสัมปชัญญะรู้สึกตัว และยื่นโดยสมัครใจเต็มใจไม่ถูกบังคับขืนใจด้วยซึ่งจะเห็นได้จากการที่ผู้ถูกร้องได้ให้เลขานุการเตรียมบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เอง และตนเองเป็นผู้ลงนามรับรองทุกฉบับ และจัดการนำส่งเอง

ส่วนข้อโต้แย้งว่าทรัพย์สินมีมาก เลขานุการเตรียมมาให้หลายร้อยหน้าโดยเลขานุการเป็นคนเปิดพลิกหน้า และผู้ถูกร้องเป็นผู้ลงนามเองโดยไม่ได้อ่านและไม่ได้ซักถาม เพราะเข้าใจว่าถูกต้องแล้วนั้น คำโต้แย้งเช่นนี้ย่อมไม่อาจรับฟังได้ เพราะเมื่อมีบทบัญญัติชัดเจนลงรายละเอียดขนาดนี้ในรัฐธรรมนูญ หากผู้ถูกร้องยังปฏิเสธไม่รู้ข้อความว่าแสดงรายการทรัพย์สินครบถ้วนหรือไม่แล้ว ก็คงไม่มีวิธีใดจะหาผู้รับผิดชอบได้อีกแล้ว ทั้งการไม่ยอมรับผิดชอบของบุคลากรระดับนี้ในเอกสารที่ตนลงนามไป ถ้าถือว่าเป็นสิ่งที่รับฟังได้ก็ควรจะเกิดภัยมหาศาลแก่ประเทศชาติ

ฉะนั้น ในประเด็นว่าจงใจยื่นหรือไม่ จึงเป็นที่ชัดเจนว่าผู้ถูกร้องได้จงใจยื่นบัญชีแล้ว ส่วนข้อความในบัญชี ฯ ถูกต้องตามความเป็นจริง หรือเป็นข้อความเท็จจะได้วินิจฉัยต่อไป

๔.๒ องค์ประกอบของจงใจด้านความรู้ว่าผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร ฯ มีทรัพย์สินใดบ้างในแง่กฎหมาย

ในแง่กฎหมาย “จงใจ” ต่างกับ “เจตนา” ตั้งได้กล่าวแล้วในตอน ข. ๒ (๒.๘) คือ “จงใจ” หมายถึงความตั้งใจตามธรรมดาโดยไม่ต้องมีเหตุจงใจใด ๆ เป็นพิเศษ และมีใช้ “เจตนา” ซึ่งต้องประสงค์ต่อผลทั้งในแง่ “เจตนา” เองก็ถือว่าการกระทำโดยประสงค์ต่อผล ก็มีน้ำหนักก็สำคัญกว่าการมีเหตุจงใจ

อย่างไรก็ดี “การจงใจ” ต้องประกอบด้วยความรู้ถึงสิ่งที่เกี่ยวข้อง เช่น ดังกรณีที่พิจารณาอยู่นี้ ซึ่งต่างกับ “การจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สิน ฯ” ในตอนต้นของมาตรา ๒๕๕ วรรคแรก การจงใจไม่ยื่น ฯ คงต้องพิจารณาแต่เพียงว่ารู้หรือไม่ว่าต้องยื่น ฯ ซึ่งปฏิเสธได้ยาก เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ กำหนดว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง “มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ” แม้ในทางความเป็นจริงบางคนอาจไม่รู้ก็ได้ แต่ในทางกฎหมายจะปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ (รวมทั้งรัฐธรรมนูญ) ดังนั้นในแง่กฎหมายแล้ว “การจงใจไม่ยื่น ฯ” กับ “การไม่ยื่น” จะมีผลเท่ากัน คือตราบไต่ที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง “ไม่ได้ยื่น” บัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามกำหนดเมื่อใดก็เป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแล้ว

นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ กรณีพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร

ประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ ๆ ว่า “ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่แต่เพียงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือไม่เท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยถึงมูลเหตุจงใจให้ผู้ถูกร้องยื่นเอกสารด้วยข้อความอันเป็นเท็จแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องยกข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้ขึ้นพิจารณา”

คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๕๓ จึงมีผลผูกพันถึงกรณีผู้ถูกร้องด้วยเพราะไม่มีเหตุผลที่จะแก้คำวินิจฉัยเดิม ในทางตรงกันข้ามทั้งในระหว่างการพิจารณาหรือของศาลรัฐธรรมนูญก็ได้มีการอภิปรายประเด็นที่ว่า “จงใจ” ต้องพิสูจน์เหตุจงใจหรือไม่ อย่างกว้างขวางแล้วและก็ยังคงมีความเห็นเช่นเดิมว่า “จงใจ” ต้องมี “ความรู้” ว่าทรัพย์สินใดเป็นของตนก็เพียงพอแล้ว

การที่ผู้ร้องได้พยายามสืบสาวถึงมูลเหตุจงใจเป็นการทำงานภายในของผู้ร้องเพื่อความมั่นใจและเพื่อประกอบการวินิจฉัยของผู้ร้องเอง ไม่เกี่ยวกับเกณฑ์ทางกฎหมายของศาลรัฐธรรมนูญ ประเด็นที่จะพิจารณาต่อไป คือ การตรวจสอบว่าผู้ถูกร้องรู้หรือไม่ว่าทรัพย์สินใดเป็นของตน คู่สมรส และบุตร ฯ

๔.๓ ความรู้ถึงการมีทรัพย์สินของผู้ถูกร้องคู่สมรส และบุตร ฯ

จากประเด็นคำชี้แจงข้อกล่าวหาหลักของผู้ถูกร้อง จึงจะพิจารณาวินิจฉัยตามลำดับ คือ

๔.๓.๑) ผู้ถูกร้องได้โอนทรัพย์สินให้คู่สมรสไปหมดแล้วเมื่อเริ่มเข้าสู่วงการเมืองหรือไม่

การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าได้โอนทรัพย์สินในบริษัทธุรกิจต่าง ๆ ในลักษณะโอนลอยให้คู่สมรสไปหมดแล้วนั้น มีสิ่งที่ควรพิจารณาว่าการโอนลอยไปให้คู่สมรส และคู่สมรสโอนลอยต่อไปยังผู้ใกล้ชิดอีกต่อหนึ่งนั้นเป็นการอำพรางหรือโอนจริง เพราะกรรมสิทธิ์ยังเป็นของคู่สมรส (และของผู้ถูกร้องเองตามกฎหมาย เพราะเป็นสินสมรส) เพราะการโอนไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย และผู้รับโอนไม่ได้ถือกรรมสิทธิ์จริง

ทั้งนี้ เกิดจากการที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสตั้งบริษัททั้งในแบบบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด แต่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์, และบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งอยู่ในตลาดหลักทรัพย์กว่า ๖๐ บริษัท การโอนหุ้นของบริษัทแต่ละประเภทจึงต้องเป็นไปตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ของบริษัทประเภทนั้น ๆ จึงจะมีผลสมบูรณ์ ซึ่งการโอนมีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการโอนต่างกัน ดังนี้

(๑) การโอนหุ้นในกรณีบริษัทจำกัด ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ คือ “อันว่าหุ้นนั้นยอมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น”

“การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ และลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือชื่อเหล่านั้นว่า เป็นโมฆะ อนึ่ง ตราสารอันนั้นต้องแถลงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย”

“การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัทหรือบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้จดทะเบียนการโอนทั้งชื่อและสำนักผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น”

(๒) การโอนหุ้นในกรณีบริษัทมหาชนจำกัด (ที่ยังไม่เข้าในตลาดหลักทรัพย์) ต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง คือ “การโอนหุ้นยอมสมบูรณ์เมื่อผู้โอนได้สลักหลังใบหุ้น โดยระบุชื่อผู้รับโอน และลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน และส่งมอบให้แก่ผู้รับโอน การโอนหุ้นนั้นจะใช้ยื่นบริษัทได้เมื่อบริษัทได้รับคำร้องขอให้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว แต่จะใช้นบุคคลภายนอกได้เมื่อบริษัทได้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว ในการนี้หากบริษัทเห็นว่า การโอนหุ้นนั้นถูกต้องตามกฎหมาย ให้บริษัทลงทะเบียนการโอนหุ้นภายในสิบสี่วันนับแต่วันได้รับคำร้องขอ นั้น หรือหากบริษัทเห็นว่า การโอนหุ้นนั้นไม่ถูกต้องสมบูรณ์ให้บริษัทแจ้งแก่ผู้ยื่นคำร้องภายในเจ็ดวัน

ในกรณีที่ผู้รับโอนหุ้นประสงค์จะได้ใบหุ้นใหม่ให้ร้องขอต่อบริษัท โดยทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของผู้รับโอนหุ้น และมีพยานหนึ่งคนเป็นอย่างน้อยลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อนั้น พร้อมทั้งเวนคืนใบหุ้นเดิมหรือหลักฐานอื่นให้แก่บริษัท ในการนี้หากบริษัทเห็นว่า การโอนหุ้นนั้นถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้บริษัทลงทะเบียนการโอนหุ้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันได้รับคำร้องขอ และให้บริษัทออกใบหุ้นให้ใหม่ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันได้รับคำร้องขอนั้น”

(๓) การโอนหุ้นในกรณีบริษัทมหาชนจำกัดที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๕ คือ

มาตรา ๕๑ (การโอนหลักทรัพย์ชนิดระบุชื่อ)

“การโอนหุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อผู้ถือที่ออกตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ จะสมบูรณ์ต่อเมื่อผู้มีชื่อแสดงว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนคนสุดท้ายได้ส่งมอบใบหลักทรัพย์ดังกล่าวแก่ผู้รับโอน โดยลงลายมือชื่อสลักหลังแสดงการโอน”

มาตรา ๕๕ (การโอนหลักทรัพย์ชนิดไม่ระบุชื่อผู้ถือ)

“การโอนหุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ชนิดไม่ระบุชื่อผู้ถือที่ออกตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ส่งมอบใบหลักทรัพย์ดังกล่าวให้แก่ผู้รับโอน”

เมื่อเปรียบเทียบกับคำให้การของบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ในข้อ ก. ๓.๖) คือ คุณหญิงพจมาน, นางกาญจนาภา และผู้ใกล้ชิดที่ใช้ซื้อถือหุ้นแทนราว ๑๐ คน จะพบว่า การโอนเกือบทุกกรณีไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้ง ๓ ฉบับนี้เลย เพราะในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกร้องลงนามสัถหลังการโอนแบบโอนลอย โดยบางครั้งไม่ได้ลงวันที่ และคุณหญิงก็ให้นางกาญจนาภานำไปให้ผู้ใกล้ชิดลงนามเป็นผู้ถือหุ้นแทน และให้ลงนามแสดงความจำนงให้โอนลอยกลับมา (อาจไม่ได้ใส่ชื่อผู้รับโอนกลับ) อย่างไรก็ตาม เอกสารทั้งหมดไม่ได้ส่งมอบให้แก่ผู้ถือหุ้นแทนแต่กลับมาอยู่ในแฟ้มที่เลขานุการของคุณหญิง เมื่อมีผลประโยชน์เกิดขึ้น เช่น เงินปันผล ซึ่งบริษัทจ่ายเช็คประเภทระบุชื่อ (ผู้ถือหุ้นแทน) เลขานุการก็จะนำเข้าฝากในธนาคารในบัญชีของคุณหญิงอยู่ดี ทั้งนี้ ผู้ใกล้ชิดซึ่งเกือบทั้งหมดด้อยการศึกษาและมีตำแหน่งหน้าที่ระดับแม่บ้านแม่ครัวไม่ได้อ่านเอกสารเหล่านั้นและไม่ได้รับผลประโยชน์ใดๆ รวมความว่าหุ้นต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องลงนามโอนลอยไปนั้นก็วนกลับมาอยู่กับคุณหญิงในลักษณะสินสมรสต่อไปหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการโอนไม่สมบูรณ์ไม่มีผลทางกฎหมาย

ส่วนข้ออ้างของผู้ถูกร้องว่าเป็นวิธีปฏิบัติทางธุรกิจนั้นที่จริงเป็นการปฏิบัติที่ผิดกฎหมายซึ่งผู้นำทางการเมืองไม่ควรปฏิบัติ และไม่ชอบทางศีลธรรม ทั้งเป็นการทำลายระบบสถาบันธุรกิจซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะพิเศษเพื่อคุ้มครองประชาชน และผู้เกี่ยวข้องต่างกัน

๔.๓.๒) ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าคู่สมรสนำทรัพย์สินนั้นไปดำเนินการอย่างไรต่อไป จึงไม่ได้แจ้งให้ ป.ป.ช. ทราบได้ครบถ้วน ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบ เมื่อเป็นข้อบกพร่องของคู่สมรส

ข้อโต้แย้งในแนวนั้นเป็นข้อโต้แย้งที่รับฟังไม่ขึ้น และเป็นการปฏิเสธความรับผิดชอบอย่างไม่ชอบธรรม โดยเหตุผลดังนี้

(๑) จากภาพรวมความสัมพันธ์ทางธุรกิจระหว่างผู้ถูกร้องและคู่สมรสที่สรุปไว้ในข้อ ก. ๑๐.๓ ซึ่งเป็นเอกสารที่ผู้ถูกร้องนำเสนอต่อศาล แสดงให้เห็นชัดเจนว่าทั้งสองได้ร่วมมือและลงมือทำธุรกิจด้วยกันตั้งแต่แรกเมื่อราว พ.ศ. ๒๕๒๓ หลังจากเรียนจบปริญญาเอกกลับมารับราชการที่กรมตำรวจ โดยในขั้นแรกธุรกิจขาดทุนลุ่มๆ ดอนๆ จนมาถึงช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงมีฐานะดีขึ้น

การจัดการทรัพย์สินร่วมกันของ พันตำรวจโท ทักษิณ กับคุณหญิง**จากหนังสือศาลฎีกาแก้คดีและคำสั่งปิดคดีของผู้ถูกร้องแสดงว่า**

ทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้องและคุณหญิงเป็นสินสมรสตรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๗๔ ซึ่งกำหนดว่า สินสมรส ได้แก่ (๑) ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส, (๒) ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส, และ (๓) ทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว

ดังนั้น ทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้องและคุณหญิงจึงเป็นสินสมรส การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้โอนลอยไปให้คุณหญิง และคุณหญิงได้นำไปใส่ชื่อผู้อื่นถือแทนแล้วโอนลอยกลับมา แต่มีการเก็บหลักฐานใบหุ้นต่าง ๆ ไว้กับคุณหญิง จึงต้องถือว่าเป็นทรัพย์สินของคุณหญิงซึ่งเป็นสินสมรสของทั้งสองคนอยู่ดี การโอนไปโอนกลับแบบนี้ไม่ทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้ถูกร้องและคุณหญิงเปลี่ยนมือไปเป็นของผู้อื่น เมื่อทรัพย์สินยังเป็นของผู้ถูกร้องและคู่สมรส ก็อยู่ในข่ายที่ต้องนำไปแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมด

(๒) คำให้การของผู้ถูกร้องต่อ ออกก. ตรวจสอบ ๗ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้พูดชัดเจนว่าได้ช่วยกันตั้งบริษัทต่าง ๆ โดยนำชื่อของบุคคลใกล้ชิดมาร่วมถือหุ้นเพื่อให้ครบจำนวนตามกฎหมาย ตั้งแต่ระยะแรกของการเริ่มทำธุรกิจ

(๓) จากคำให้การของผู้ถูกร้อง, คู่สมรส, นายบรรณพจน์, นางกาญจนาภา และบุคคลใกล้ชิดต่างยืนยันว่ามีการแบ่งให้ผู้ใกล้ชิดถือหุ้นจริง ทั้งคุณหญิงยังยืนยันว่าเพื่อป้องกันความเสี่ยง

(๔) หลักฐานเกี่ยวกับการถือหุ้นแทนและทรัพย์สินของคุณหญิงคงอยู่กับคุณหญิง หรือเลขานุการของคุณหญิงเองทั้งหมดทั้งเรื่องการโอนลอยไปและการโอนลอยกลับมา รวมทั้งหลักฐานเกี่ยวกับการรับผลประโยชน์ก็รวบรวมอยู่กับเลขานุการ ซึ่งรายงานด้วยวาจาต่อคุณหญิงเป็นครั้งคราวพร้อมทั้งนำเอกสารไปให้ดู

(๕) เมื่อมีการจัดทำรายชื่อนักธุรกิจที่ร่ำรวยของไทยใน Who's who in Thailand Business in 1994 ได้ปรากฏชื่อผู้รับใช้ใกล้ชิดหลายคน ซึ่งผู้ถูกร้องและคู่สมรสอยู่ในฐานะที่จะทราบรายงานเช่นนี้ โดยรู้ว่าฐานะเศรษฐกิจของคนเหล่านั้นเป็นเพราะถือหุ้นของตน

(๖) ทรัพย์สินที่มีชื่อผู้อื่นถือแทนมีจำนวนมากมายหลายพันล้าน ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบได้อย่างไร แม้แต่นายบรรณพจน์เอง ก็ยังรู้ว่าคุณหญิงให้คนใกล้ชิดถือหุ้นแทน และผู้ที่จัดการเรื่องนี้คือคุณหญิงเอง คนอื่นจะเอาใบโอนลอยของผู้ถูกร้องไปให้คนใกล้ชิดได้อย่างไร

(๗) ในทางกฎหมายทรัพย์สินที่เป็นของสินสมรสย่อมเป็นของสามี-ภรรยาเท่าเทียมกัน และต้องรับผิดชอบร่วมกัน ดังตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลฎีกา และศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(๗.๑) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๒๔/๒๕๒๔ ระบุว่าจำเลยที่ ๑ รับรองว่าที่ดินของจำเลยที่ ๑ ซึ่งขายให้แก่โจทก์มีทางออกสู่ถนนสาธารณะได้ ครั้นความปรากฏในภายหลังว่าที่ดินพิพาทไม่มีทางออกสู่ถนนสาธารณะ ทำให้โจทก์เสียหาย จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบค่าเสียหายแก่โจทก์ จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นสามีของจำเลยที่ ๑ แม้ไม่มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทซึ่งเป็นสินสมรส แต่ในวันทำสัญญาจะซื้อจะขายและวันไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาท จำเลยที่ ๒ ได้ร่วมไปด้วย แสดงว่าจำเลยที่ ๒ รู้เห็นยินยอมในการที่จำเลยที่ ๑ ทำนิติกรรมโอนขายที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ จำเลยที่ ๒ จึงต้องผูกพันร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ ด้วย

คดีนี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นพฤติการณ์ของสามีที่ยินยอมให้ภรรยาทำนิติกรรมสัญญาขายที่ดินสินสมรสนั้น ถ้าภรรยาได้ระบุในสัญญาว่าที่ดินพิพาทมีทางออกสู่ถนนสาธารณะ ก็ต้องถือว่าสามีรับรู้ด้วย เมื่อภรรยาผู้ทำสัญญากับผู้ซื้อโดยตรงประพฤติผิดสัญญา นอกจากตัวภรรยาเองต้องรับผิดชอบตามสัญญาแล้ว สามีซึ่งเป็นผู้รับร่ำยอมถือว่าได้ให้สัตยาบัน จึงต้องร่วมรับผิดชอบ เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ - ๒๕๒ ที่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง และคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ประกอบกับข้อเท็จจริงจากเอกสารหลักฐาน และคำให้การต่างๆ ของผู้ถูกร้องแล้ว จะเห็นได้ชัดว่าทรัพย์สินทั้งหมดเป็นสินสมรส คือ เป็นของผู้ถูกร้องและคุณหญิงร่วมกันทั้งหมด และโดยที่ได้ประกอบธุรกิจร่วมกันมาตั้งแต่ต้นราว พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ลุ่มๆ ดอนๆ จนประสบความสำเร็จในช่วงปี ๒๕๓๓ - ๒๕๔๐

โดยในระหว่างนี้ได้ตั้งบริษัทขึ้นมารวม ๖๕ บริษัท โดยได้ใช้ชื่อผู้ใกล้ชิดประมาณ ๑๐ คน ถือหุ้นแทนตนเอง และคุณหญิงมาตั้งแต่แรก (ราว พ.ศ. ๒๕๒๒) จึงเป็นไปได้ในข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องไม่รู้ว่าคุณหญิงให้ใครถือหุ้นแทนบ้างหรือไม่ หลังจากที่ผู้ถูกร้องโอนลอยให้คุณหญิงไปดำเนินการแล้วตั้งแต่ช่วงปี ๒๕๓๕

ยิ่งนำประเด็นความรู้และความรับผิดชอบร่วมกันจากตัวอย่างของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๒๔/๒๕๒๔ ก็จะเห็นว่าในข้อกฎหมายก็ต้องถือว่าผู้ถูกร้องรับรู้และร่วมรับผิดชอบในทรัพย์สินต่างๆ ที่เป็นสินสมรสทั้งหมด

เมื่อนำข้อกฎหมายประกอบข้อเท็จจริงแล้ว การที่ผู้ถูกร้องยื่น
บัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อ ป.ป.ช. โดยไม่แสดงรายการทรัพย์สินในส่วนที่ให้ผู้อื่นถือแทน
ตนเองและคุณหญิง จึงเท่ากับยื่นบัญชีไม่ครบ แสดงว่าจงใจแจ้งเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควร
แจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

(๓.๒) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๕๔ (ลงวันที่ ๓
สิงหาคม ๒๕๕๔) กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีเท็จ หรือปกปิดความจริง ฯ นั้นทั้งที่
ข้อเท็จจริงยอมรับได้ว่านายประยุทธ์ และภรรยาต่างมีธุรกิจของตนเองและสินเดิมจำนวนมากมาก่อนสมรส
เมื่อสมรสแล้วต่างคนก็ต่างทำธุรกิจของตน และมีบางส่วนที่ทำร่วมกัน แต่ศาลรัฐธรรมนูญถือว่าสามี-ภรรยา
ต้องรับรู้การมีทรัพย์สินร่วมกันและของแต่ละฝ่าย เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ให้นายประยุทธ์ ผู้ดำรง
ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแจ้งทรัพย์สิน ฯ ของตนของและคู่สมรส และบุตร ฯ พร้อมทั้งให้ลงนามกำกับไว้
ในบัญชี และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าแล้วก็ต้องถือว่าเป็นผู้รับผิดชอบในการยื่น

จึงเห็นได้ชัดทั้งในข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายว่าผู้ถูกร้องรู้ว่า
ทรัพย์สินของตนเอง และคุณหญิงซึ่งเป็นสินสมรสทั้งหมดนั้นรวมถึงหุ้นที่ให้ผู้รับใช้ใกล้ชิดถือไว้
การอ้างว่าคุณหญิงเป็นฝ่ายจัดการทรัพย์สิน เมื่อแจ้งไม่ถูกต้องครบถ้วนจึงไม่ใช่ความผิดของตน แต่เป็น
ความผิดพลาดของคุณหญิง เป็นสิ่งที่ไม่อาจรับฟังได้ในทางกฎหมาย และถือได้ว่าเป็นการปฏิเสธ
หรือผลักความรับผิดชอบทางศีลธรรมอย่างน่าละอาย

๔.๓.๓) ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าการแจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ไม่ถูกต้อง
เพราะเลขานุการซึ่งเป็นผู้จัดทำไม่รู้ว่าจะต้องแจ้งทรัพย์สินที่ให้ผู้อื่นถือแทนต่อ ป.ป.ช. จึงไม่ได้
ทำรายการดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องและคู่สมรสนำไปแจ้ง

ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่าไม่ทราบว่าการแจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ไม่ถูกต้อง
เพราะเลขานุการของตนเป็นผู้จัดทำ โดยรับข้อมูลมาจากเลขานุการของคุณหญิงซึ่งเป็นการจัดการเกี่ยวกับ
การโอนหุ้นให้ผู้อื่นถือแทน และไม่ทราบว่าจะต้องแจ้งต่อผู้ร้องจึงไม่ได้ทำรายการผู้ถือหุ้นให้คู่สมรสและ
ผู้ถูกร้องนำไปแจ้ง จากคำให้การของพยานในข้อ ก. ๓.๖ นางกมลวัน ซึ่งเป็นเลขานุการของผู้ถูกร้อง
ได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ มาจากเลขานุการของคุณหญิง และนำมาให้ผู้ถูกร้องลงนามกำกับ
โดยตัวนางกมลวันไม่ได้ตรวจสอบการทำรายการของนางกาญจนาภา เพราะเห็นว่าทำมาหลายครั้งแล้ว
ไม่ถูกทักท้วง

ส่วนนางกาญจนากายอมรับว่าในการกรอกรายการ ๒ ครั้งแรก ก็เข้าใจความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ของผู้ดำรงตำแหน่งดีว่ารวมถึงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของผู้อื่น ในการกรอกครั้งที่ ๓ จึงไม่ได้อ่านอีก แต่เมื่อในแบบฟอร์มไม่มีช่องจะกรอกรายการดังกล่าว จึงไม่ได้กรอก

โดยเหตุที่นางกาญจนากายอมรับไม่ยอมมาให้การในศาลขณะออกนั่งพิจารณา เพื่อให้ผู้ร้องและศาลซักถาม จึงไม่ทราบมูลเหตุที่แท้จริงที่นางกาญจนากายอมรับไม่กรอกรายการทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของผู้อื่นซึ่งที่รู้ว่าจะต้องแจ้ง แม้คุณหญิงเองก็ไม่มาให้ปากคำเพื่อศาลจะได้รับฟังว่าคุณหญิงเป็นผู้สั่งไม่ให้กรอก หรือไม่ ดังที่นายประสิทธิ์ ดำรงชัย กรรมการ ป.ป.ช. (พยานฝ่ายผู้ถูกร้อง) ได้ให้การตอบข้อซักถามของผู้ร้องมีใจความว่า ถ้าคุณหญิงสั่งไม่ให้กรอก เลขาอนุการจะกรอกได้อย่างไร

คำให้การของนายประสิทธิ์ในส่วนนี้ศาลรับฟังว่ามีน้ำหนักมากเพราะเป็นพยานฝ่ายผู้ถูกร้องและทนายผู้ถูกร้องก็มีได้ร้องคัดค้านอันถือว่าการยอมรับ

ส่วนพยานของผู้ถูกร้องรายอื่นที่อ้างไว้ไม่ยอมมาปรากฏตัวในศาล ๗ ให้ฝ่ายผู้ร้องซักค้านแม้จะยื่นคำให้การเป็นหนังสือ แต่เมื่อไม่มายืนยัน ศาลจะรู้ได้อย่างไรว่าเขียนเองจริงหรือไม่ ซึ่งทำให้ขาดน้ำหนักไปมาก (ในกรณีศาลยุติธรรมคำให้การไม่มีการปฏิญาณตน และไม่มีโอกาสได้ซักค้าน จะไม่รับฟังก็ได้)

จากที่อ้างมาข้างต้นสรุปได้ว่า นางกาญจนากายอมรับว่าทรัพย์สินในความครอบครองของผู้อื่นเป็นกรรมสิทธิ์ของคุณหญิงและผู้ถูกร้อง และเป็นทรัพย์สินที่ต้องแจ้งแต่ไม่ได้แจ้ง เพราะคุณหญิงสั่งไม่ให้กรอก เมื่อทำรายการเสร็จแล้วก็ไปมอบให้นางกมลวันเพื่อนำไปรวมกับทรัพย์สินของผู้ถูกร้องต่อไป แม้นางกมลวันจะอ้างว่าตนเป็นผู้พลิกกระดาษรายการให้ผู้ถูกร้องลงนามกำกับทุกหน้าโดยไม่ได้อ่านรายละเอียด ศาลก็ไม่อาจรับการปฏิเสธความรับผิดชอบได้ เพราะถ้ายอมรับเช่นนี้ต่อไปผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกคนก็จะให้ผู้อื่นจัดทำบัญชีรายการแสดงทรัพย์สิน ๗ และตัวเองลงนามโดยอัตโนมัติเพราะไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ รัฐธรรมนูญหมวด ๑๐ โดยเฉพาะส่วนที่ ๑ ก็จะเป็นหมันทันที

นอกจากนี้จะทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญของชาติไม่ต้องรับผิดชอบต่อการลงนามใด ๆ ของตนเลย

อนึ่ง การปฏิเสธความรับผิดชอบ หรือปิดความรับผิดชอบให้แก่เลขาอนุการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยก็ไม่ใช่วิสัยของบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อองค์การและสถาบันต่าง ๆ ที่สังคมควรยอมรับ

๔.๔ ประเด็นความรู้ถึงการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แต่ปฏิเสธว่าไม่จงใจปกปิด ฯ

ประเด็นนี้มีข้อพึงพิจารณา ๒ ประการ คือ

๔.๔.๑) กรณีที่ผู้ถูกร้องเพิ่มรายการทรัพย์สินในบริษัทต่าง ๆ มาให้ภายหลัง ที่รู้ว่าต้องยื่นนั้น ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นมาแต่แรกเพราะมีเหตุผลบางประการนั้นรับฟังได้หรือไม่

จากคำชี้แจงของผู้ถูกร้องต่อ ออกก. ตรวจสอบ ฯ เมื่อ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งสรุปเหตุผลได้ ๖ ข้อ ถึงเหตุผลในการให้ผู้อื่นถือหุ้นแทน (ตามที่สรุปไว้ในข้อ ก. ๓.๔ และ ก. ๔.๑.๒) พร้อมทั้งชี้แจงว่าการใส่ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทนเป็นเรื่องของปกติของการดำเนินธุรกิจ มิใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการเมืองแต่อย่างใดนั้น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าแม้ผู้ถูกร้องจะอ้างว่าการให้ผู้อื่นถือหุ้นแทนเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันทั่วไปในทางธุรกิจและไม่ผิดกฎหมายนั้นก็เป็นข้อแก้ตัวที่ไม่น่ารับฟัง เพราะเป็นการเอาเปรียบบริษัทธุรกิจและประชาชนที่ไม่รู้ความจริงว่าบริษัทเหล่านี้เป็นของผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส ทำให้บริษัทและบุคคลเหล่านั้นไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่จากการทำธุรกิจ แม้จะไม่ผิดกฎหมายอย่างชัดเจน แต่อาจจะผิดกฎหมายแพ่งและกฎหมายหลักทรัพย์ได้หลายประการ เช่น อำพรางข้อเท็จจริง, ใช้อข้อมูลภายใน หรือไม่รายงานการซื้อขายหุ้นเกินร้อยละ ๕ หรือถือเกินร้อยละ ๒๕

หากประเทศไทยต้องการมีสังคมที่โปร่งใส พฤติกรรมทางธุรกิจเหล่านี้ ก็ต้องแก้ไขให้โปร่งใสด้วย

เหนือสิ่งอื่นใดคำชี้แจงเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นการสารภาพหรือยอมรับว่า ตนและคู่สมรสมีทรัพย์สินที่ให้ผู้อื่นถือหุ้นแทนโดยมิได้ยื่นไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ส่งให้แก่ผู้ร้องตามเวลาที่กำหนดอย่างครบถ้วน อันถือได้ว่าเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การมาขอแจ้งให้ทราบในภายหลังพร้อมกับคำอธิบายเหตุผลไม่อาจทำให้พ้นผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ได้

๔.๔.๒) กรณีที่ผู้ร้องตรวจสอบพบ และสันนิษฐานว่ามีเหตุจูงใจอื่นที่จะทำการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแต่ผู้ถูกร้องปฏิเสธนั้น รับฟังได้หรือไม่

การที่ผู้ร้องได้ตรวจสอบแบบเจาะลึกลงไปและพบว่าการปกปิดรายการทรัพย์สินหลายรายการน่าจะมีเจตนาแอบแฝงอำพรางอยู่บ้าง เพราะถ้าแจ้งแล้ว ป.ป.ช. จะต้องนำไปเปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว ในฐานะที่เป็นรองนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง การเปิดเผยนี้จะทำให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่ตรวจสอบ ประชาชน และผู้ประกอบการธุรกิจจะรู้ความจริงเกี่ยวกับการทำธุรกิจของผู้ถูกร้องอันอาจเกิดความเสียหายได้ จึงอาจเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องไม่ต้องการแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

ทั้งนี้ ผู้ร้องได้ชี้แจงความเห็นกรณีดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ ตามที่ได้สรุปสาระสำคัญไว้แล้ว ตามข้อ ก. ๔.๑.๓, ๔.๑.๔ และ ๔.๑.๕ (ส่วนรายละเอียด อยู่ในคำร้องของ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ หน้า ๑๐ - ๑๓)

เมื่อได้พิจารณาคำร้องของผู้ร้องดังกล่าวข้างต้นนี้แล้วเห็นว่าเป็นการติดตามหามูลเหตุจูงใจของการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน และการปกปิดข้อมูลส่วนนี้มีน้ำหนักเชื่อได้ว่าอาจจะเป็นการหลบหลีกภาษีอากร หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งอาจทำให้ผู้ถูกร้องและคู่สมรสต้องเสียภาษีอากรเพิ่มขึ้น และโทษอื่นๆ ตามกฎหมาย และทำให้วงการธุรกิจ และสาธารณชนทราบถึงวิธีการทำธุรกิจของตน แม้ผู้ถูกร้องจะพยายามชี้แจงโต้แย้งข้อกล่าวหาในภายหลังแล้วก็ตาม แต่ข้อโต้แย้งเหล่านี้มีลักษณะปิดป้องมิให้ ป.ป.ช. มาทำการสอบสวนพฤติกรรมของตนทั้งพยายามขัดขวางมิให้ ป.ป.ช. แจงไปยังกรมสรรพากร และคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์

อนึ่ง แม้รัฐธรรมนูญจะไม่บังคับให้ผู้ร้องต้องพิสูจน์มูลเหตุจูงใจของผู้ถูกร้องมาพิสูจน์ความ “จงใจ” ในมาตรา ๒๕๕ ก็ตาม แต่ข้อชี้แจงของผู้ร้องสร้างความเชื่อถือว่าผู้ถูกร้องจงใจแจ้งเท็จ ๆ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ๆ ได้แน่นอนเพิ่มขึ้น ทั้งข้อเท็จจริงเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการและองค์การอื่นจะได้ใช้ติดตามตรวจสอบการกระทำผิดกฎหมายที่หน่วยงานเหล่านั้นต้องรับผิดชอบต่อไปหาไม่อาจจะเป็นฝ่ายฝ่าฝืนกฎหมายเสียเอง เช่น กรณีผู้ถูกร้องและคู่สมรสโอนลอยทรัพย์สิน (หุ้น) แก่ผู้ใกล้ชิด ๑๐ คน มาเป็นเวลานานนั้น ต้องเสียภาษีหรือไม่, ต้องรายงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือไม่ และกรณีนายบรรณพจน์ให้การว่าได้รับหุ้นจากคุณหญิงเป็นจำนวนมากๆ หลายคราวนั้น ต้องเสียภาษีเงินได้หรือไม่ เพราะมิใช่ได้รับครั้งเดียวในกรณีบริษัท ซินคอร์ป ๆ ที่กล่าวขวัญกันอยู่

คำวินิจฉัย

จากการพิจารณาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงดังที่ได้เสนอมาสรุปได้ว่า

๑. ผู้ร้องได้ร้องว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน มีหลักฐานประกอบแน่นแฟ้น สามารถหักล้างคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องได้ตรงจุด และมีน้ำหนักทุกประเด็น

๒. แม้ผู้ถูกร้องได้ให้ปากคำ ส่งพยานเอกสารและวัตถุพยานต่างๆ หลายครั้ง และตั้งประเด็นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาถึง ๒๐ ข้อ แต่เป็นข้อต่อสู้ที่สับสนอยู่นอกประเด็นของมาตรา ๒๕๕ เป็นส่วนใหญ่

ทำให้มีน้ำหนักน้อย ประกอบกับพยานสำคัญส่วนมากไม่ยอมมาให้ปากคำในชั้นศาลเพียงแต่ส่งหนังสือมาชี้แจงแทนโดยไม่มีการยืนยันคำให้การภายใต้คำปฏิญาณตน และไม่ให้ออกาสผู้ร้องซักค้านให้ศาลรัฐธรรมนูญได้ชี้แจงน้ำหนักของหลักฐาน ทำให้ไม่สามารถแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้องได้ชัดเจน

๓. ผู้ร้องได้แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมิได้แจ้งรายการทรัพย์สินตามที่มีอยู่จริงได้ครบถ้วนในวันชี้แจงทั้งสามครั้ง และการที่ผู้ถูกร้องได้ส่งรายการทรัพย์สินมาเพิ่มเติม จึงเป็นการยืนยันพร้อมกันทั้งสองฝ่ายว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ไม่ครบถ้วนตามที่มีอยู่จริง

๔. ในการพิจารณาเรื่องที่ว่าการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด ฯ นั้น ศาลได้พิจารณาถึงหลักของความจงใจและความรู้ว่าผู้ถูกร้องรู้ว่าตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้น มีทรัพย์สินใดบ้างเป็นประเด็นสำคัญ

๕. ตามหลักของความจงใจการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ว่าเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ฯ ศาลได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ และที่ ๑๕/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่าความจงใจเป็นเพียงเจตนาตามธรรมดาโดยไม่ต้องพิสูจน์เหตุจงใจแต่อย่างใดเพียงแต่ให้รู้ว่าตนมีทรัพย์สินหรือไม่เท่านั้น การที่ผู้ร้องพยายามพิสูจน์ถึงเหตุจงใจต่าง ๆ ก็เป็นเพียงการเสริมคำร้องของผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องได้จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ แล้ว

๖. จากหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะคำให้การของผู้เกี่ยวข้องเองก็เห็นได้ชัดเจนว่าผู้ถูกร้องรู้ว่าตนและคู่สมรส มีทรัพย์สินใดในชื่อของตนเอง, ส่วนใดมอบให้ผู้ใดถือแทนบ้าง คนละเท่าใดตลอดเวลา รู้ว่าผู้ถูกร้องและคู่สมรสทำการโอนลอยให้ผู้รับใช้ใกล้ชิด เพราะได้ปฏิบัติเช่นนี้มานานตั้งแต่ราว พ.ศ. ๒๕๒๓ และพยานทุกปากก็ให้การตรงกัน, ทั้งทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อผู้อื่นก็มีจำนวนมาก และเคลื่อนไหวถ่ายเทตลอดเวลาโดยตนเองมีส่วนรับรู้ หรือร่วมดำเนินการ เช่น กรณีการซื้อขายหุ้นของบริษัท ชินคอร์ป ฯ และการซื้อบริษัท อล์ไพน์ ฯ โดยใช้ชื่อคนอื่นจนยากที่จะปฏิเสธว่าไม่รับรู้

๗. การปฏิเสธว่าตนไม่รู้ว่าทรัพย์สินที่โอนให้คุณหญิงพจมานไปจัดการนั้น เป็นกรรมสิทธิ์ของใครบ้าง ไม่อาจยอมรับฟังได้ทั้งทางด้านกฎหมายเพราะเป็นสินสมรส และในด้านข้อเท็จจริงเพราะร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิดกันมาตั้งแต่เริ่มทำธุรกิจ ใน พ.ศ. ๒๕๒๓ จนถึงปัจจุบัน

จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ จึงเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจริง แต่โดยที่ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสถานเดียว

ศาสตราจารย์ ดร. อมร รัชศาสตร์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ